

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**GÜMÜŞHANE İLİ 2024 YILI ÇEVRE DURUM
RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GÜMÜŞHANE - 2025

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ	1
A. HAVA	3
A.1. HAVA KALİTESİ.....	3
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLETİCİLER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	10
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	11
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	14
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	15
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	16
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	17
B. SU VE SU KAYNAKLARI	18
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	18
B.1.1. Yüzeysel Sular	18
B.1.1.1. Akarsular.....	18
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	19
B.1.2. Yeraltı Suları.....	27
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	28
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	28
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	30
B.3.1. Noktasal kaynaklar	30
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	30
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	30
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	30
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	30
B.3.2.2. Diğer	31
B.4. DENİZLER	31
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu.....	31
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	31
B.4.3. Acil Müdahale Planları	31
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	31
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	31
B.4.6. Deniz Çöpleri	31
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	32
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	32
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	32
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	32
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	32
B.5.2. Sulama.....	33
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	36
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	37
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	37
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	37
B.5.5. Rekreasyonel Su Kullanımı	38
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	38
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisleri Hizmetleri.....	38
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	40
B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi	40
B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı	40

B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ.....	41
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar.....</i>	<i>41</i>
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	<i>41</i>
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	<i>41</i>
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	<i>41</i>
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	43
C. ATIK	44
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	44
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	47
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	47
C.3.1. Eğitimler.....	47
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	48
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı.....	49
C.4. AMBALAJ ATIKLARI.....	50
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	52
C.6. ATIK YAĞLAR.....	53
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	53
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	54
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	54
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	55
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	57
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	57
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	58
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	58
C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları.....	58
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	59
C.14. MADEN ATIKLARI	60
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	61
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI.....	62
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	62
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	62
D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI	63
D.1. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ (PGD)	63
D.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	63
E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK.....	64
E.1. FLORA	64
E.2. FAUNA	155
E.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	177
E.3.1. Ormanlar.....	177
E.3.2. Milli Parklar.....	177
E.3.3. Tabiat Parkları.....	177
E.4. ÇAYIR VE MERA	185
E.5. SULAK ALANLAR.....	193
E.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	193
E.6.1. Tabiat Anıtları.....	193
E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları	198
E.6.3. Anıt Ağaçlar	200
E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri	201
E.6.5. Doğal Sit Alanları	201

E.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	202
F. ARAZİ KULLANIMI	203
F.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	203
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	205
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	205
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	205
G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	206
G.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	206
G.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	207
G.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	208
H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	209
H.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	209
H.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	210
H.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	210
H.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	211
H.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	212
I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	213

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri...	5
Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	6
Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi	6
Çizelge 4 – 2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	7
Çizelge 5 – 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	9
Çizelge 6 – 2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler.....	11
Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	14
Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	15
Çizelge 9- 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı.....	16
Çizelge 10– Tamamlanan Bisiklet Yolları	16
Çizelge 11– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları	16
Çizelge 12– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak.....	17
Çizelge 13 –İlin akarsuları	18
Çizelge 14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	20
Çizelge 15 – Yeraltı suyu potansiyeli.....	28
Çizelge 16 - 2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	28
Çizelge 17 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi	31
Çizelge 18 – 2022 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı.....	31
Çizelge 19 – İçme Suyu Temin Edilen Yerler.....	33
Çizelge 20 – İşletmede Olan Sulama Alanları	34
Çizelge 21 – Sulama Suyu Tahsisleri.....	34
Çizelge 22 – Endüstriyel Su Temini.....	37
Çizelge 23 – HES Kaynakları ve Kurulu Güçleri	37
Çizelge 24 – 2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu	39
Çizelge 25 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	40
Çizelge 26 – 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı.....	40
Çizelge 27 – 2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu.....	41
Çizelge 28 – 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	42
Çizelge 29 - 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	42
Çizelge 30 - 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	42
Çizelge 31 – 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	45
Çizelge 32– 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	47
Çizelge 33–2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri	48
Çizelge 34 – 2024 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı.....	49

Çizelge 35 – 2024 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	51
Çizelge 36 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	51
Çizelge 37 – 2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	52
Çizelge 38 - 2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı.....	52
Çizelge 39 – 2024 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*.....	52
Çizelge 40 –2023 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	53
Çizelge 41 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	54
Çizelge 42 –2024 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	54
Çizelge 43 –2024 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler.....	54
Çizelge 44 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	55
Çizelge 45–2022 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	56
Çizelge 46 –2022 İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet).....	57
Çizelge 47– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet).....	57
Çizelge 48 –2024 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri.....	57
Çizelge 49 –2024 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	58
Çizelge 50- 2024 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	58
Çizelge 51 –2024 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	59
Çizelge 52 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı	60
Çizelge 53 –2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	60
Çizelge 54 –2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*.....	61
Çizelge 55 –2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	62
Çizelge 56 –2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı	62
Çizelge 57–2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi	63
Çizelge 58 - Gümüşhane İli Flora Türleri	64
Çizelge 59 - Gümüşhane İli Memeli Türleri	155
Çizelge 60 - Gümüşhane İli Kuş Türleri	161
Çizelge 61 - Gümüşhane İli Sürüngen Türleri	170
Çizelge 62 - Gümüşhane İli Çiftayaşar Türleri	174
Çizelge 63 - Gümüşhane İli Balık Türleri	175
Çizelge 64 – Mera Alanları	185
Çizelge 65 – İlçe Bazında Yaylalar	185
Çizelge 66 - Gümüşhane İli Doğal Sit Alanları Bilgi Tablosu.....	201
Çizelge 67 – Arazi Kullanım Verileri	203
Çizelge 68 – Arazi kullanım sınıflandırması.....	204
Çizelge 69 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	206
Çizelge 70 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	207
Çizelge 71 – 2014-2025 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	207
Çizelge 72– 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	207
Çizelge 73 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	209
Çizelge 74 –2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları ...	210
Çizelge 75 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	210

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik 1-2024 yılında Gümüşhane istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	12
Grafik 2- 2024 yılında Gümüşhane istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*	12
Grafik 3 - 2024 yılında Gümüşhane istasyonu NO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği (sim.csb.gov.tr, 2024)	13
Grafik 4- 2024 yılında Gümüşhane istasyonu O ₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği	13
Grafik 5 –2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	15
Grafik 6 – 2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	32
Grafik 7 – 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	37
Grafik 8 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	48
Grafik 9 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı	50
Grafik 10 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı	51
Grafik 11 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	52
Grafik 12 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	53
Grafik 13 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)	55
Grafik 14 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	56
Grafik 15 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı	56
Grafik 16 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	57
Grafik 17 –.....yılı kül atıklarının yönetimi	58
Grafik 18 – 2024 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı	60
Grafik 19 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	203
Grafik 20 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	206
Grafik 21–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	206
Grafik 22 –2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	208
Grafik 23 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	209
Grafik 24 –2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	210
Grafik 25 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı	211
Grafik 26 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı	211

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	4
Harita 2 - Gümüşhane ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	11
Harita 3 - Gümüşhane ilinin Çevre Düzeni Planı	205

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim 1- Köse Barajı	21
Resim 2- Koruluk Barajı	23
Resim 3- Kürtün Barajı	25
Resim 4- Torul Barajı.....	26
Resim 5- Sadak Barajı.....	27
Resim 6- Aquilegia olympica (Haseki Küpesi).....	151
Resim 7- Geum coccineum (Kızıl meryemotu).....	151
Resim 8- Myosotis alpestris (Boncukotu)	152
Resim 9- Lilium ciliatum (Kirno)	152
Resim 10- Campanula betulifolia (Çingirakotu)	153
Resim 11- Linum aroanium (Çam keteni).....	153
Resim 12- Ruta suaveolens (Taş sedefotu)	153
Resim 13- Fritillaria latifolia (Yayla lalesi)	154
Resim 14- Colchicum speciosum(Şepart)	154
Resim 15- Pisum sativum (Boylu bezelye)	154
Resim 16- Ursus arctos (Ayı).....	157
Resim 17- Vulpes vulpes (Tilki)	157
Resim 18- Capra aegagrus (Yaban Keçisi)	157
Resim 19- Rupicapra rupicapra (Çengelboynuzlu Dağkeçisi)	158
Resim 20- Nannospalax xanthodon (Körfare).....	158
Resim 21- Dryomys nitedula (Hasancık)	158
Resim 22- Spermophilus xanthophrymnus (Tarla Sincabı)	159
Resim 23- Sciurus anomalus (Kafkas Sincabı)	159
Resim 24- Plecotus macrobullaris (Uzunkulaklı Kafkas Yarasa).....	159
Resim 25 - Eptesicus serotinus Genişkanatlı Yarasa)	160
Resim 26 - Cricetellus migratorius (Cüce Avurtlak).....	160
Resim 27 - Allactaga williamsi (Arap tavşanı)	160
Resim 28- Egretta garzetta (Küçük Ak Balıkçıl)	167
Resim 29- Ardea cinerea (Gri Balıkçı).....	167
Resim 30- Tadorna ferruginea (Angıt)	168
Resim 31- Milvus migrans (Kara Çaylak).....	168
Resim 32- Neophron percnopterus (Küçük Akbaba)	168
Resim 33- Circus pygargus (Saz Delicesi).....	169
Resim 34- Buteo rufinus (Kızıl Şahin).....	169

Resim 35- <i>Clanga pomarina</i> (Küçük Orman Kartalı).....	169
Resim 36- <i>Falco tinnunculus</i> (Kerkenez).....	170
Resim 37- <i>Streptopelia turtur</i> (Üveyik).....	170
Resim 38- <i>Parvilacerta parva</i> (Cüce kertenkele).....	171
Resim 39- <i>Darevskia valentini</i> (Valentin kertenkelesi).....	171
Resim 40- <i>Trachylepis vittata</i> (Şeritli kertenkele).....	172
Resim 41- <i>Lacerta media</i> (Sivas kertenkelesi).....	172
Resim 42- <i>Dolichopchis caspius</i> (Hazer Yılanı).....	172
Resim 43- <i>Anguis fragilis</i> (Yılan kertenkele).....	173
Resim 44- <i>Darevskia rudis</i> (Trabzon kertenkelesi).....	173
Resim 45- <i>Darevskia clarkorum</i> (Klark kertenkelesi).....	173
Resim 46 - <i>Bufo bufo</i> (Siğilli Kurbağa).....	174
Resim 47- <i>Pelophlax ridibundus</i> (Ova Kurbağası).....	174
Resim 48- <i>Rana macrocnemis</i> (Şeritli Kurbağa).....	175
Resim 49 - <i>Mertensiella caucasica</i> (Kafkas Semenderi).....	175
Resim 50- <i>Alburnoides fasciatus</i> (İnci balığı).....	176
Resim 51- <i>Barbus tauricus</i> (Bıyıklı balık).....	176
Resim 52- <i>Capoeta banarencui</i> (Siraz).....	176
Resim 53- <i>Oxynoemacheilus kosswigi</i> (Çöpçü Balığı).....	177
Resim 54- <i>Squalius cephalus</i> (Tatlısu Kefali).....	177
Resim 55- <i>Salmo trutta</i> (Alabalık).....	177
Resim 56- Artabel Gölleri.....	178
Resim 57- Artabel Gölleri.....	178
Resim 58- Limni Gölü.....	179
Resim 59- Limni Gölü.....	179
Resim 60- Tomara Şelalesi.....	180
Resim 61- Tomara Şelalesi.....	180
Resim 62- Tomara Şelalesi.....	181
Resim 63- Çağlayandibi Şelalesi.....	181
Resim 64- Çağlayandibi Şelalesi.....	182
Resim 65- Çağlayandibi Şelalesi.....	182
Resim 66- Karşıyaka Tabiat Parkı.....	183
Resim 67- Köse Tabiat Parkı.....	184
Resim 68- Köse Tabiat Parkı.....	184
Resim 69- Kıranı Evliya Ardıcı.....	193
Resim 70- Ali Ağa'nın Kavağı.....	194
Resim 71- Örümcek Ormanı Gökmar 1.....	194
Resim 72- Örümcek Ormanı Gökmar 2.....	195
Resim 73- Örümcek Ormanı Gökmar 3.....	195
Resim 74- Örümcek Ormanı Gökmar 4.....	196
Resim 75- Örümcek Ormanı Ladin 1.....	196
Resim 76- Örümcek Ormanı Ladin 2.....	197
Resim 77- Örümcek Ormanı Ladin 3.....	197
Resim 78- Örümcek Ormanı Ladin 4.....	198
Resim 79- Örümcek Ormanı.....	199
Resim 80- Örümcek Ormanı.....	199

GİRİŞ

Gümüşhane ili; Doğu Karadeniz Bölgesinde yer almaktadır. İlimiz doğusunda Bayburt, batısında Giresun, kuzeyinde Trabzon ve güneyinde Erzincan ile komşudur. Gümüşhane 38, 45' - 40° 12' doğu boylamları ile 39' 45' - 40' 50' kuzey enlemleri arasında olup, yüzölçümü 6.575 kilometrekare(km²), deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 1400 metredir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer almakta olan Gümüşhane ilinin ilçeleri: Kelkit, Torul, Köse, Kürtün ve Şiran'dır. 2022 yılı Gümüşhane ilinin toplam nüfusu 148.539 kişidir.

Gümüşhane'nin iklimi, Kara iklimi ile Doğu Karadeniz iklimi arasında bir geçiş özelliği gösterir. Kuzeydeki dağlar soğuk ve nemli kuzey rüzgârlarını engeller. Yağışlar kışın ve ilkbaharda daha çoktur. Senelik yağış 469,9 mm civarındadır.

Gümüşhane İli her yönüyle olduğu gibi iklim özellikleri bakımından da Doğu Anadolu ile Doğu Karadeniz bölümü arasında bir geçiş teşkil etmektedir. İl genelinde hem karasal hem de Karadeniz ikliminin genel özellikleri görülmesine rağmen birbirine yakın kesimlerde bile iklimde büyük farklılaşmalara rastlanır. Bu da jeomorfolojik özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Genel olarak Gümüşhane'de iklim yazları oldukça kurak, kış ve bahar ayları ise yağışlı geçen bir karaktere sahiptir. Deniz seviyesinden yükseldikçe ve Doğu Anadolu Bölgesi'ne sınır teşkil eden yörelere ve Bayburt İl sınırına yaklaştıkça karasal iklimin kendisini bariz şekilde hissettirdiği gözlenirken, aynı durum ilin iç kesimlerinde de görülmektedir. Merkez ilçeden batı ve kuzeybatıya doğru gidildikçe Harşit Vadisi boyunca iklim elemanlarında bir geçiş özelliği gözlenir.

Gümüşhane topraklarının %32,99 ü çayır ve meralarla, %17,29'si ekili dikili alanlarla ve % 25,04'i orman ve fundalıklarla kaplıdır. Gümüşhane merkezine yakın yerlerde geniş meyve bahçeleri bulunur. Gümüşhane elması, armudu, kömesi ve pestiliyle meşhurdur.

Deniz etkisinden uzak kalındığından karaların çabuk ısınması nedeniyle temmuz ve ağustos ayları sıcak ve kurak aylardır. En yüksek sıcaklık ortalamasına ağustos ayında ulaşılır ki son beş yıllık meteorolojik veriler incelendiğinde 19,9°C'dir. Yine aynı veriler ışığı altında en soğuk ayın ocak ayı olduğu (-1,2°C) söylenebilir. Kış ve ilkbahar yağışlı mevsimlerdir. Ancak kışları yağış genellikle kar şeklindedir. Kar yağışları kasım ayı ortalarında başlar, mart ayı ortasına kadar devam eder. Fakat karın yerde kalma süresi fazla değildir. Yıllık ortalama yağış miktarı son beş yılın verilerine göre 462 mm'dir. Son altmışbeş (1950-2015) yıllık ortalamalar baz alındığında Ekstrem (en düşük-en yüksek) sıcaklıklar 22.02.1985 tarihinde -25,7°C, 30.07.2000 tarihinde 41°C olarak ölçülmüştür.

Gümüşhane'nin içinden geçen Harşit ile Kelkit vadisini boydan boya kat eden Kelkit Çayı ilin başlıca akarsularıdır. Arazinin % 60'ını dağlar, % 29'unu platolar, % 11'ini ovalar teşkil etmektedir. Gümüşhane İlinde Zigana, Soğanlı, Balaban, Gümüşhane ve Kop dağları yer alır. Başlıca dağlarını şöyle sıralayabiliriz; 3000 m den yüksek Çakırgöl Dağı, 2180 metre Alacadağ, 2919 metre Sarıyer Tepesi'dir.

Oldukça engebeli olan Gümüşhane arazisi içerisinde ovaların payı % 11'dir. Bu alan içerisinde de iki önemli ova yer almaktadır. Bu iki önemli ova Kelkit ve Şiran ovaları olup, her ikisinin toplam alanı, il genelindeki ova oranının % 8'ini oluşturmaktadır. Geri kalan % 3'lük alan ise parçalanmış olarak, dağınık düzlük alanları ifade etmektedir.

Kelkit Çayı vadi tabanını oluşturan ve Kelkit-Şiran ovaları olarak tanınan ovalardan Kelkit Ovası, yaklaşık 1450-1750 m'ler arasında yer almaktadır. Doğuda Mormuş Düzlüğü üzerinde bir eşik ile Bayburt Ovası'ndan ayrılan Kelkit Ovası, doğu-batı yönünde eğimli olup, toplam yüz ölçümü yaklaşık 280 km² kadardır. Pleistosen'e ait eski alüvyonların hakim olduğu Kelkit Ovası, batıda

engebeli bir saha ile Şiran Ovası'ndan ayrılır. Şiran Çayı'nın drenaj alanını oluşturan Şiran Ovası yaklaşık 1250-1500 m'ler arasında yer alır. Eosen yaşlı flişlerin yaygın olduğu ovanın yüz ölçümü 256 km²'yi bulur. Söz konusu her iki ovanın toplam yüz ölçümleri de 536 km² olup, 6.575 km²'lik il yüz ölçümü içerisinde kayda değer bir yer tutmamaktadır.

Kabaca akarsular tarafından derince yarılmış, yüksek düzlükler olarak adlandırabileceğimiz platolar-yaylalar il genelinde oldukça önemli ölçüde yer tutarlar. (%29.4) Genel arazi yapısı içerisinde plato-yaylaların daha düzlük bir yapıda olmaları, yaz sıcaklarında serin olması ve otlakların mevcudiyeti gibi nedenlerden dolayı yaylalar mayıs ayının ortasından ekim ayının ortalarına kadar yoğun olarak kullanılan mekanlardır. 321 adet köy yerleşmesi ve 683 adet yerleşme ünitesinin bulunduğu Gümüşhane'de yayla sayısı da oldukça fazladır. Merkez ilçede 95, Torul'da 46, Köse'de 4, Kelkit'te 36, Şiran'da 31, Kürtün 'de 71 olmak üzere 283 adet yayla bulunmaktadır. Başka bir deyişle bütün köy yerleşmelerinin yaylası bulunmaktadır.

Gümüşhane'de büyük göller yoktur. Ama bazı dağların tepesinde buzul gölleri vardır. Bunlar Balaban Dağı Üzerinde Balıklı Göl, Aygır ve Yıldız Gölleri; Zigana Dağlarında Çakırgöl' dür. İlimizin 657.500 hektarlık toplam arazisinin ancak 113.685 hektar (% 17,29) kadarı tarıma elverişlidir. Geriye kalan 216.915 hektarı (% 32,99) çayır ve mera, 164.655 hektarı (% 25,04) orman ve fundalık, 162.245 hektarı (% 24,68)'da faydalanılamayan alanlar oluşturmaktadır.

İlimiz; hububat, bakliyat, yem bitkileri, ıtri bitkiler, pestil-köme, dut pekmezi ve balıkçılık alanlarında organik tarım yapmaya elverişlidir. Mevcut durumda Ülkemizin en büyük organik süt işletmesi Kelkit ilçemizde bulunmaktadır.

Gümüşhane'nin sanayi altyapısının ve sanayi tesislerinin yeterli olmaması nedeniyle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde en çok göç veren il konumundadır. 2015 yılında il genelinde istihdam sağlayan 81 işletme olmuştur. Organize sanayi bölgesinde 55 parselden 23 parsel tahsis yapılmış olup, bunlardan 8 işletme faaliyettedir. Bu işletmelerde 250 civarında istihdam sağlanmaktadır. Teşvik yasalarında yapılan değişiklik sonrası ilimizin çevre illerle aynı kapsama alınması ilimiz sanayisinin gelişmesini yavaşlatmıştır.

Madencilik ilimiz sanayisinin geleceği için en önde gelen sektör olarak görülmektedir. İlimizde MTA tarafından tespit edilen madenler Cu, Pb, Zn, Fe, Au, Ag, barit, kil, kireçtaşı ve kömürdür.

Coğrafi konumu itibariyle de Karadeniz'i doğuya bağlayan geçiş noktası üzerinde konumlanmış, her uygarlıktan bir parçayı bünyesinde barındıran eşsiz doğal ve tarihi değerleri olan bir İlimizdir.

Gümüşhane tarihi mimarisinin en ilgi çekici unsuru olan konaklar, ziyaretçilerini tarihin derinliklerine sürükler. İl'de tescilli bulunan 44 adet konak mevcuttur.

Gümüşhane tarihi kalıntılar bakımından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. İl genelinde 2863 sayılı yasa kapsamında tescilli bulunan 24 adet cami, 5 adet türbe ve kümbet, 14 adet kale, 6 adet minare, Höyük ve Peri Bacası, 6 adet Han ve Hamam, 6 adet mezarlık, 32 adet çeşme, 39 adet köprü, 99 adet kilise ve şapel, 5 adet okul ve medrese, 7 adet mağara, 2 adet göl ve şelale, 20 adet Sit alanı tarihi ve doğal değerlerimizdendir. İl genelinde toplam 405 tarihi eser bulunmakta olup; bunların 277 adedi koruma altına alınan tarihi eserler kapsamındadır.

Müdürlüğümüzde Çevre Yönetimi, Denetimi Şube Müdürlüğü'nde 1 Şube Müdürü, 1 Çevre Mühendisi ÇED ve Çevre İzin Denetim Şube Müdürlüğü'nde 1 Şube Müdürü, 2 Çevre Mühendisi, olmak üzere 5 personeli bünyesinde bulundurmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirlenici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2022 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1’te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan ”Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı” Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirlenici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirlenicilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirlenicilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

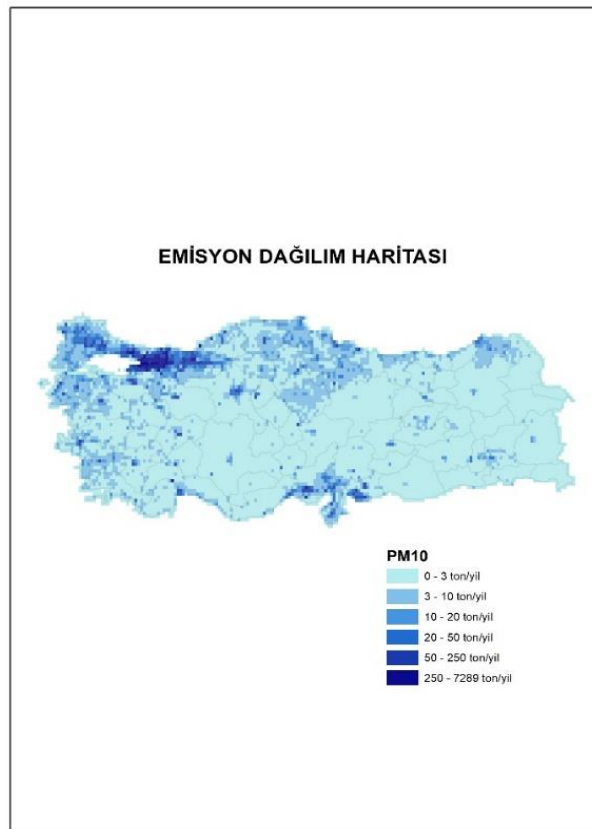
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirlenici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita 1 - HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri halihazırda 59 ilimiz için ortaya konulmaktadır.

Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 22 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak hava kalitesi tahmin sonuçlarını üretmektedir.

Çizelge 1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

Çizelge 2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge 3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilene olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

**Çizelge 4 – 2024 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri
(ÇŞİDİM, 2024)**

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme		
Atık Yakma		
Cam		
Çimento	1	1
Enerji		
Gıda		
Gübre		
Kağıt		
Kimya		
Kireç	1	1
Lastik		
Maden		
Metalurji		
Otomotiv		
Rafineri		
Şeker		
Tekstil		
Jeotermal Enerji (JES)		
TOPLAM	2	2

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimine uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀ -10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerlere ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

İlde gerek evsel ısınmada, gerekse sanayide ve araçlarda kullanılan yakıt miktarları ve cinsi aşağıdaki bilgiler doğrultusunda ilgili kurum/kuruluşlardan toplanarak çizelgelere işlenir. Ayrıca konuya ilişkin gerekli yorumlar çizelgelerinin altına yazılmalıdır.

Çizelge 5 – 2024 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(ÇŞİDİM, 2024)

		Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
		Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi		Çimento Fabrikası	Yerli linyit	48846	OSB	426.023,16		
		Çimento Fabrikası	İthal linyit	109760				
		Çimento Fabrikası	Petrokok	66221				
		Kireç Fabrikası	Petrokok	4275,80				
		Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut					25.878.491,91			

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hazırlanan ve halen yürürlükte olan 2013/37 sayılı Genelge ve 20/03/2014 tarih ve 88462725/125.02/3552 sayılı yazı ile yüksek kirlilik ve düşük kirlilik potansiyeline sahip illerimiz belirlenmiş ve bu çerçevede İl Müdürlüğümüz hava kalitesini iyileştirmeye yönelik eylemlerin yer alacağı Temiz Hava Eylem Planı hazırlamıştır.. Bu kapsamda İl Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan Temiz Hava Eylem Planında kirliliği azaltmak için uygulanacak proje ve önlemler belirlenmiştir:

Sanayi

Noktasal kirlilik kaynakları olarak adlandırılan sanayiden kaynaklı hava kirliliği için alınacak tedbirler kapsamında kullanılan kömürün kalitesi ve içeriğindeki maddede bulunan kirlilik emisyon değerleri belirlenmelidir. Sanayide kullanılan enerjilerin, alternatif olan yenilenebilir enerjilerin kullanılmasına yönlendirilmesiyle salınan emisyon miktarında azalma sağlanmalıdır.

Evsel Isınma

Alansal kirlilik kaynakları bakımından evlerde kullanılan kömür, odun, vb. yakıtlardan kaynaklı emisyon oluşmaktadır. Evlerin yalıtımları iyi yapılmamış olduğundan dolayı daha fazla yakıt kullanılmakta, bundan dolayı da hava kalitesine olumsuz yönde etki edilmektedir. Bu yönde alınacak tedbirler kapsamında evlerin yalıtımı yapılması için teşvik ve projeler geliştirilmelidir. Merkezi ısınma sistemleri kullanan yerlerde ise yakma işini yapan kişilere kazanları yakma konusunda eğitimlerin yapılması ve sınava tabi tutularak sınavı geçenlere sertifika verilmesi gerekmektedir. Böylelikle eğitilmiş kişiler tarafından doğru yakma sonucunda oluşan emisyon miktarında azalma olacaktır. Lokanta, fırın vb. yerlerde baca temizliği ve yüksekliğinin kontrolleri düzenli bir şekilde yapılmalıdır.

Trafik

Çizgisel kaynaklı kirliliklerde araçların yoğunluğu, modeli, türü vb. birçok etkene bağlı olarak havaya salınan gazların miktarı ve yoğunluğu değişmektedir. Bu sebepten dolayı araçların muayenesi düzenli olarak yapılmalıdır. Halk toplu taşıma araçlarına yönlendirilerek trafiğe çıkacak olan araç sayısı düşürülmeli ve trafiğin yoğunluğu azaltılmalıdır. Şehirlerarası yollar, şehrin iç kısmından geçtiğinden dolayı kirlilik oluşumuna etki etmektedir. Yeni yapılacak şehirlerarası yollarla birlikte şehir içerisinde akan trafiğin yoğunluğu azalacak ve emisyon değerlerinde de iyileşme olacaktır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

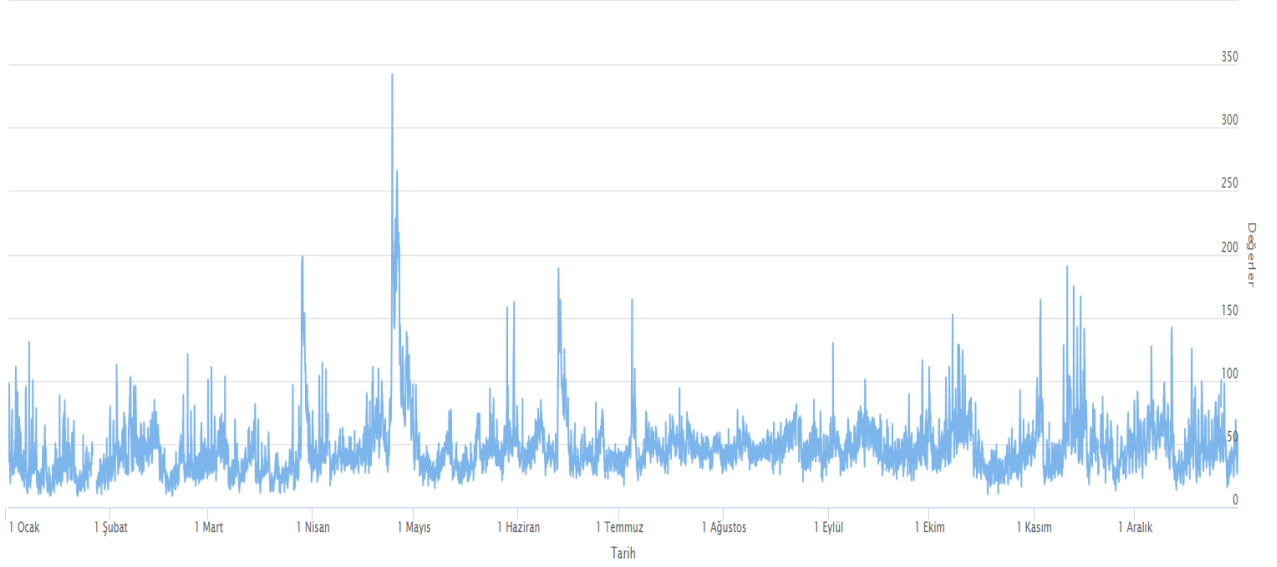
Harita 2 - Gümüşhane ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlimizde bir adet mevcut bulunan Hava kalitesi izleme istasyonunda PM10-Toz, SO₂-Kükürtdioksit, NO₂-Azotdioksit, NO_x-Azotoksit ve O₃-Ozon parametreleri ölçümü yapılmakta olup, düzenli yapılan denetimler sonucunda yılsonu itibariyle standart değerler sağlanmıştır.

Çizelge 6 – 2024 yılında hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler
(sim.csb.gov.tr, 2024)

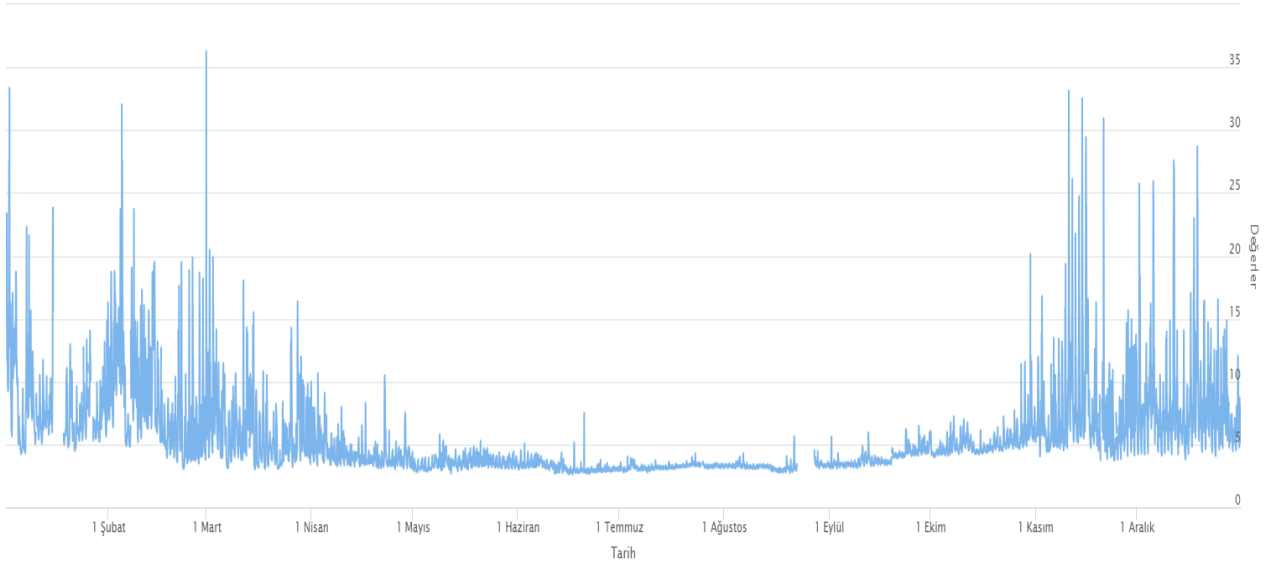
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	HC	PM
Merkez	40.4597 39.4804	X	X	-	X	-	X

2024 Ocak 01 – Pazartesi 15:00 & 2024 Aralık 31 – Salı 15:00 tarihleri arasında (PM10) parametreleri için grafik raporu.

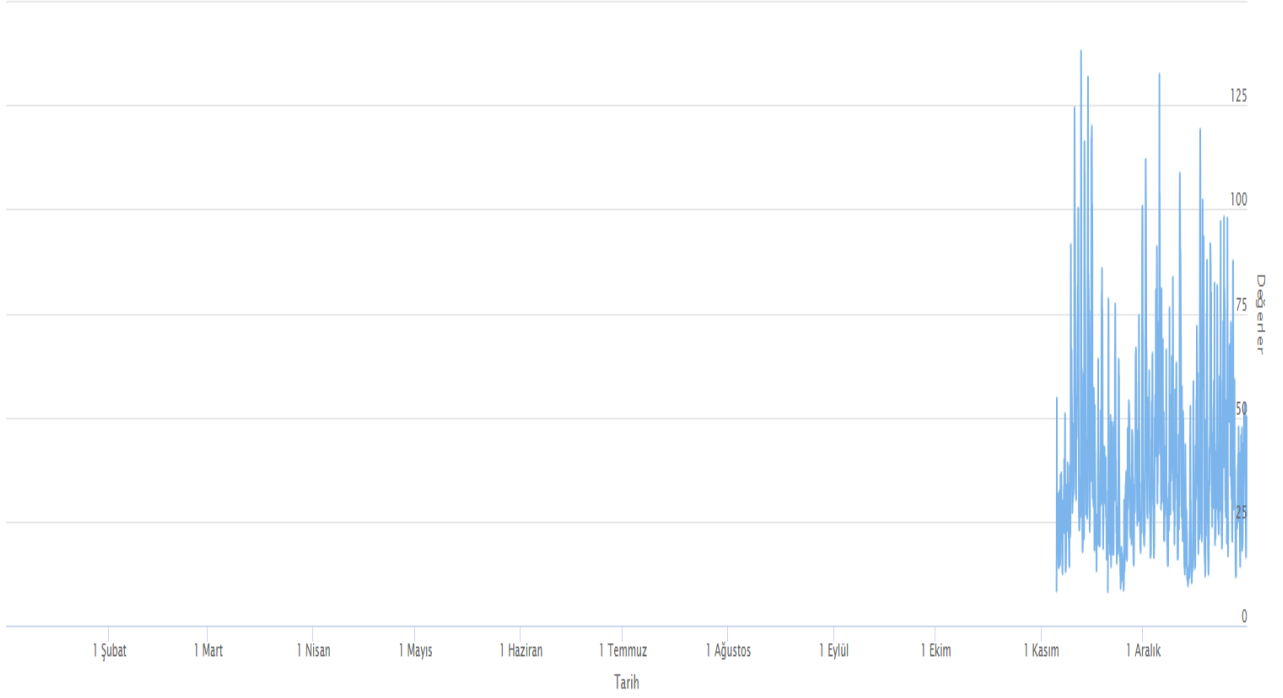
Grafik 1-2024 yılında Gümüşhane istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(sim.csb.gov.tr, 2024)

2024 Ocak 01 – Pazartesi 15:00 & 2024 Aralık 31 – Salı 15:00 tarihleri arasında (SO₂) parametreleri için grafik raporu.

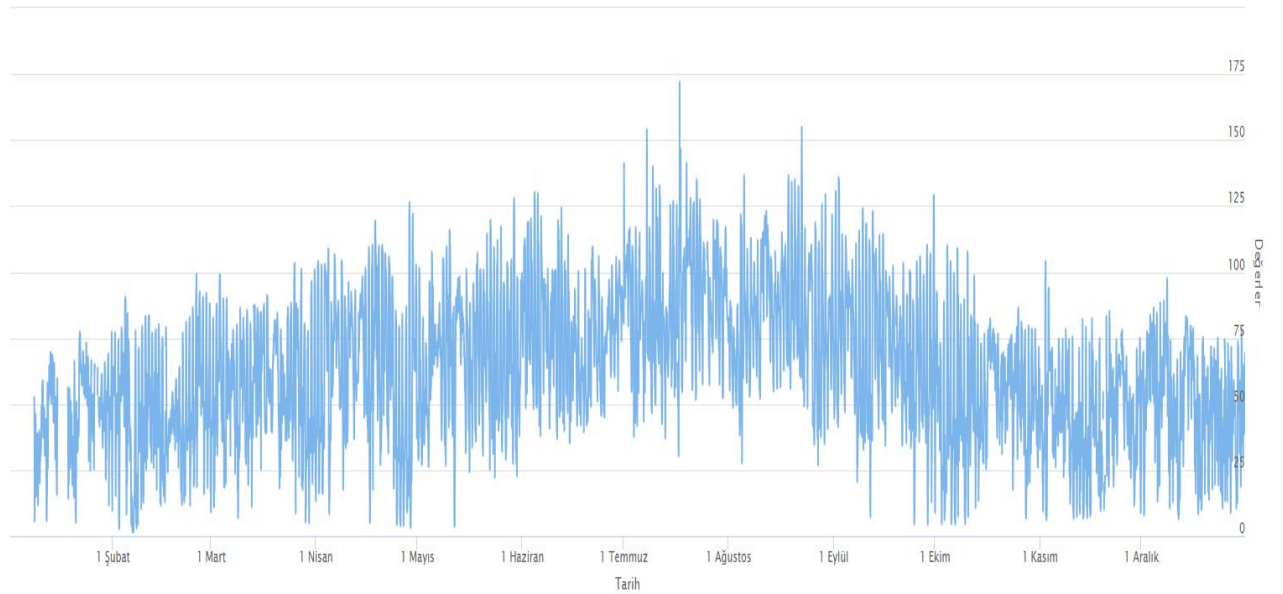
Grafik 2- 2024 yılında Gümüşhane istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği*
(sim.csb.gov.tr, 2024)

2024 Ocak 01 - Pazartesi 15:00 & 2024 Aralık 31 - Salı 15:00 tarihleri arasında (NO₂) parametreleri için grafik raporu.

Grafik 3 - 2024 yılında Gümüşhane istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(sim.csb.gov.tr, 2024)

2024 Ocak 01 - Pazartesi 15:00 & 2024 Aralık 31 - Salı 15:00 tarihleri arasında (O₃) parametreleri için grafik raporu.

Grafik 4- 2024 yılında Gümüşhane istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(sim.csb.gov.tr, 2024)

Çizelge 7 - 2024 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO: mg/m^3)
(sim.csb.gov.tr, 2024)

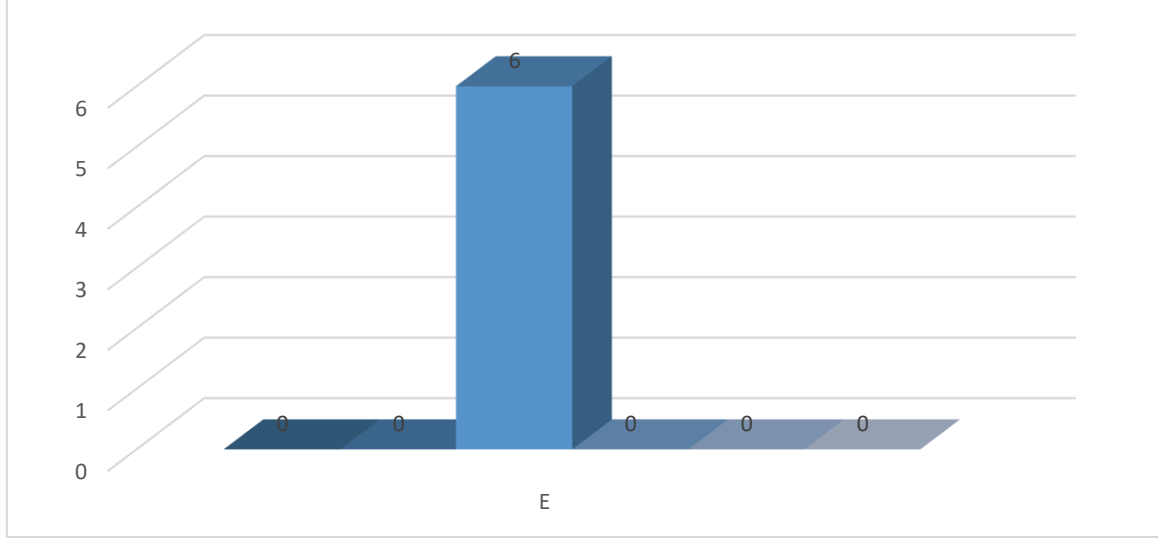
İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	8,5	0	32,63	0									45,91	0
Şubat	8,58	0	40,78	6									47,20	0
Mart	6,13	0	41,22	5									57,13	0
Nisan	4,24	0	66,84	14									64,46	0
Mayıs	3,54	0	42,34	10									68,56	0
Haziran	3,18	0	49,34	8									77,15	0
Temmuz	3,24	0	47,20	8									88,95	0
Ağustos	3,26	0	47,13	8									83,41	0
Eylül	3,94	0	48,50	12									71,63	0
Ekim	5,16	0	45,48	9									52,77	0
Kasım	7,97	0	51,63	12			12,40	0	38,25	10	50,66	0	44,12	0
Aralık	8,05	0	49,66	17			10,42	0	39,77	16	50,20	0	50,80	0

*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü, insan ve çevre sağlığını olumsuz olarak etkileyen en yaygın çevre kirliliği türüdür. Bu nedenle gürültü kirliliği deyimi kullanılmaktadır. Ses, “titreşim yapan bir kaynağın hava basıncında yaptığı dalgalanmalar ile oluşan ve insanda işitme duyusunu uyaran fiziksel” bir olay olarak tanımlanmaktadır. Ses dalgalarının birim zamandaki titreşim sayısına ise *frekans* denir. İnsan kulağı frekansı 16-20.000 arasındaki sesleri duyabilmektedir. Gürültüyle ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımları hepsinde gürültünün düzensiz ve istenmeyen ses olduğu belirtilmiştir. Gürültünün tanımı; Türkiye Çevre Sorunları Vakfının yayınlamış olduğu Türkiye Çevre Sorunları adlı kitapta “İnsanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz etkileyen, fizyolojik ve psikolojik dengeleri bozabilen, iş performansını azaltan, çevrenin boşluğu ve sakinliğini yok ederek niteliğini değiştiren, önemli bir çevre kirliliğidir.” şeklindedir. Bu tanımlama TÇSV(1986) tarafından yayınlanan gürültü kontrol yönetmeliğindeyse “gelişi güzel bir yapısı olan ses spektrumudur ki; sübjektif olarak, istenmeyen ses biçiminde tanımlamak demektir.” ifadeleri ile açıklanmıştır.

Kent gürültüsünü artıran sebeplerin başında trafiğin yoğun olması, sürücülerin yersiz ve zamansız klakson çalmaları ve belediye hudutları içerisinde bulunan endüstri bölgelerinden çıkan gürültüler gelmektedir. Meskenlerde ise televizyon ve müzik aletlerinden çıkan yüksek sesler, zamansız yapılan bakım ve onarımlar ile bazı işyerlerinden kaynaklanan gürültüler insanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz yönde etkilemekte, fizyolojik ve psikolojik dengesini bozmakta, iş verimini azaltmaktadır

Grafik 5 –2024 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(e-Denetim Uygulaması, 2024)

Çizelge 8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi

İlimizde gürültü bariyeri bulunmamaktadır.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı; Özel İdare İl ve İlçe Belediyeleri Orman Bölge Müdürlüğü ve Karayolları Genel Müdürlüğü ortaklığında yürütülmektedir. Eylem planı iki başlıktan oluşmakta olup bu başlık ve alt başlıkları şu şekildedir:

Sera Gazı Emisyon Kontrolü Eylem Planı:

- Enerji
- Ulaştırma
- Sanayi
- Atık
- Tarım
- Arazi Kullanımı ve Ormancılık

İklim Değişikliğine Uyum Eylem Planı:

- Su Kaynakları Yönetimi
- Tarım Sektörü ve Gıda Güvencesi
- Ekosistem Hizmetleri, Biyolojik Çeşitlilik ve Ormancılık
- Doğal Afet Risk Yönetimi
- İnsan Sağlığı

Yukarıda belirtilen başlıklar kapsamında toplam 541 eylem mevcuttur. Bu eylemler doğrultusunda ilimizde kısa, orta ve uzun vadede gerçekleşmesi planlanan çalışmalar şu şekildedir:

İklim değişikliği Eylem Planında kısa vadede; kent ormanlarının ve yeşil alanların korunması, dere ıslahı çalışmalarına ekolojik öğelerin dahil edilmesi, kanallaştırmanın önüne geçilerek derelerin bitkisel öğelerle restorasyonunun özendirilmesi, kirleten öder prensibinin etkin hale getirilmesi, kent içi lojistik kapsamında ağır yük araçlarının sadece belli saatler içinde kente girmesi yapılmaya çalışılmaktadır.

Orta vadede; düzenli depolama sahalarının mevzuata uygun işletilmesi, sahada oluşacak depo gazının hesaplanarak fizibilite etüdünün değerlendirilmesi, toplu taşıma sistemlerinin birbiriyle ve kentsel ulaşım türleriyle entegre edilmesi, kent merkezlerinde otomobillerden arındırılmış yaya yolları ve alanların oluşturulması, kent bütününde bisiklet yolları ağının oluşturulması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Katı atık toplama, taşıma bertaraf sisteminin en az mesafe kat edecek şekilde optimizasyonunun sağlanması, Entegre Atık Yönetim Planını(EAYP) etkin bir şekilde kullanılması, kaynağında ayrı toplama konusunda eğitim, tanıtım ve bilinçlendirmenin yapılması, vahşi depolama sahalarının rehabilitasyonunun yapılması, kentlerde elektrikli otomobiller için dolum istasyonlarının kurulması, akıllı ulaşım sistemi merkezlerinin kurulması, yağmur suyu ve kanalizasyon suyu toplama sistemlerinin ayrılması, şebeke suyunun içilebilir nitelikte tüketiciye ulaştırılmasının sağlanması uzun vadede planlarımız dâhilindedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

İlde Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı, toplam araç sayısı, egzoz gazı emisyon ölçümü yaptıran araçlar ile tamamlanan bisiklet yollarına ilişkin bilgiler verilmelidir.

Çizelge 9- 2024 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(egzoz.csb.gov.tr, 2024)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
3	30069	15.583

Çizelge 10– Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Gümüşhane Belediyesi, 2024)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Gümüşhane	Bağlarbaşı Mahallesi Bölgesi	1 km
Gümüşhane	Özcan Mahallesi Bölgesi	1 km

Çizelge 11– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

Çizelge 12– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde hava kalitesi üzerinde etkili olan kaynaklar; ısınma ve motorlu araçlardan kaynaklanmaktadır. Bu kaynaklardan, motorlu araçlardan kaynaklı hava kirliliği hava kalitemiz üzerindeki etkisi yıl içerisinde pek değişmese de ısınma kaynaklı hava kirliliğinin hava kalitesi üzerindeki etkisi yaz ve kış dönemlerinde çok büyük farklılık göstermektedir.

Hava kalite istasyonunun aylık verileri incelediğinde de açıkça görüleceği üzere hava kirlilik değerleri kış döneminde yükseliş göstermektedir. Bu durumun sebebi kuşkusuzdur ki ısınma kaynaklı hava kirliliğidir. Bu kirliliğin temel nedenleri; yakma sistemlerinden kaynaklanmakta olup, yakıt uygun yakılamadığından, ısı yalıtımlı binaların az olması, yakma tekniklerinin yanlış tatbik edilmesi, bireysel ısınmanın daha yoğun olması, Fon kömürünün fazla dağıtılması, doğalgazın yavaş yaygınlaşması, ekmek fırınlarında fındık kabuğunun yaygın bir şekilde yakılması, ve baca temizliğinin düzenli yapılmamasıdır.

Isınma kaynaklı hava kirliliğini daha aza indirebilmek için;

- Kaliteli yakıt kullanımına devam edilmesi,
- Binalara ısı yalıtımının yapılması,
- Soba ve kaloriferlerin doğru yakma teknikleri ile yakılması,
- Bireysel ısınmadan merkezi ısıtma sistemlerine geçilmesi,
- Doğalgaza geçiş sürecinin hızlandırılması,
- Fırınlarda fındık kabuğu yakılmasının yasak edilmesi,
- Kalorifer ve bacaların temizliğinin rutin olarak yapılması, sağlanmalıdır.

Kaynaklar

sim.csb.gov.tr

egzoz.csb.gov.tr

e-Denetim Uygulaması

Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Gümüşhane ilinin başlıca akarsuları; Harşit Çayı ve Kelkit Çayı'dır. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsuların il çıkışı toplam ortalama akımları 1 314 hm³/yıl'dır.

Harşit Çayı	:	850,0	hm ³ /yıl
Kelkit Çayı	:	464	hm ³ /yıl
TOPLAM	:	1 314	hm ³ /yıl

Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsuların en önemlilerinin toplam yüzeyleeri ise 642 ha'dır.

Harşit Çayı	:	312,0	ha
Kelkit Çayı:	:	330,0	ha
Toplam	:	642,0	ha

Gümüşhane ilinde bulunan yüzeysel su kaynaklarında yapılan su ürünleri faaliyetine ilişkin bilgiler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Çizelge 13 –İlin akarsuları
(DSİ, 2024)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Harşit Çayı	160		26,95	-	Çok amaçlı
Kelkit Çayı	320		14,7	Yeşilırmak	Çok amaçlı

Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Türü	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Günyüzü	Çayır Deresi	Yüzey Suyu	406	150
Su Ürünleri Suyu	Kürtün		Süme Dewresi	Yüzey Suyu	700	100
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Çimenli	Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1725	68
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Kalecik Köyü	Gülaçar (Nivana) Deresi	Yüzey Suyu	1350	150
Su Ürünleri Suyu	Torul	Gümüştug	Gümüştug Deresi	Yüzey Suyu	1820	100
Su Ürünleri Suyu	Torul		İkisu	Yüzey Suyu	1651	40

Su Ürünleri Suyu	Torul		Güzeloluk Deresi	Yüzey Suyu	1801	40
Su Ürünleri Suyu	Şiran		Hancıoğlu Kaynak Suyu	Kaynak	1648	10
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Yaylalı Köyü	Sümüklü Deresi	Yüzey Suyu	1892	116
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Erdemler	Arap DERESİ	Yüzey Suyu	1550	20
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Çimenli Köyü	Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1723	60
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Çimenli Köyü	Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1759	53
Su Ürünleri Suyu	Merkez		Gözeler Kaynakları(5 adet kaynak suyu)	Kaynak	1775	17.5
Su Ürünleri Suyu	Torul	Altınpınar	Çit Deresi	Yüzey Suyu	960	40
Su Ürünleri Suyu	Torul	Gülaçar	Karagöl Deresi	Yüzey Suyu	1820	116
Su Ürünleri Suyu	Torul	Gülaçar Köyü	Karagöl Dersi	Yüzey Suyu	1740	60
Su Ürünleri Suyu	Torul		Karagöl Deresi	Yüzey Suyu	1676	130
Su Ürünleri Suyu	Torul	Kalecik	Gözeler Kaynağı	Kaynak	1315	80
Su Ürünleri Suyu	Torul	Kalecik	Nivana Deresi	Yüzey Suyu	1303	235
Su Ürünleri Suyu	Şiran	Kocadal	Galis Deresi	Yüzey Suyu	2110	16
Su Ürünleri Suyu	Torul	Kocadal	Galis Deresi	Yüzey Suyu	1581	100
Su Ürünleri Suyu	Şiran	Yukarı Kulaca	Çayırılar (Yayla) Deresi	Yüzey Suyu	1948	40
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Babakonağı Köyü	Karapınar Deresi	Yüzey Suyu	1529	34
Su Ürünleri Suyu	Torul	Zigana Köyü	Soğuksu kaynağı	Yüzey Suyu	1490	1.2
Su Ürünleri Suyu	Şiran	Seydibaba Köyü	Gözeler Deresi	Yüzey Suyu	1226	12
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Balıca Köyü	Balıca Deresi	Yüzey Suyu	1431	20
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Gümüşkaya	Büyük(Nivana) Deresi	Yüzey Suyu	1119	24
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Yeşilköy	Güçükdere	Yüzey Suyu	1105	100
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Söğüteli Köyü	Söğüteli Deresi	Yüzey Suyu	1645	100
Su Ürünleri Suyu	Kürtün		Sümüklü	Yüzey Suyu	1909	116

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gümüşhane ilinin başlıca gölleri; Karanlık Göl, Beş Göller, Çakır Göl'dür. Diğer küçük göllerle birlikte bu göllerin toplam yüzeyleri 25,0 ha olup dağılımı aşağıda verilmiştir.

Çizelge 14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ,2024)

Gölün/Göletin/Rezervuarın Adı	Yüzey Alanı (ha)	Sulama Alanı (net-ha)	Kullanım Amacı
Karanlık Göl	3,0	-	Doğal
Beş Göller	6,0	-	Doğal
Çakır Göl	5,0	-	Doğal
Diğer Göller	11,0	-	Doğal
Kürtün Barajı	280	-	Enerji
Torul Barajı	362	-	Enerji
Köse Barajı	309	5 079	Sulama
Sadak Barajı	189	6 220	Sulama
Koruluk Barajı	70	4 074	Sulama
Gölet Rezervuarı	177,7	2 989	Sulama-içme suyu
TOPLAM	1 412,7	18 362	

Köse Barajı ve Sulaması

Köse Barajı Projenin Yeri

: Gümüşhane ili Köse ilçesinin 3 km kuzeybatısında Köse Deresi üzerindedir.

Projenin Amacı İşletmeye Açıldığı Tarih

: Sulama 5 079 ha
: 2011

Resim 1- Köse Barajı

Proje Karakteristikleri

Gövde Tipi	: Kil çekirdekli kum - çakıl dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden)	: 82 m
Gövde Yüksekliği (Temelden)	: 93 m
Gövde Dolgu Hacmi	: 2,7 hm ³
Kret Kotu	: 1 678 m
Kret Uzunluğu	: 316 m
Max. Su Kotu ve Hacmi	: -
Aktif Hacim	:
Yağış Alanı	: 91 km ²
Yıllık Ortalama Akım	: 18,55 hm ³ /yıl
Dolusavak Deşarj Kapasitesi	: 105 m ³ /s
Dipsavak Deşarj Kapasitesi	: 7,20 m ³ /s

KÖSE SULAMASI

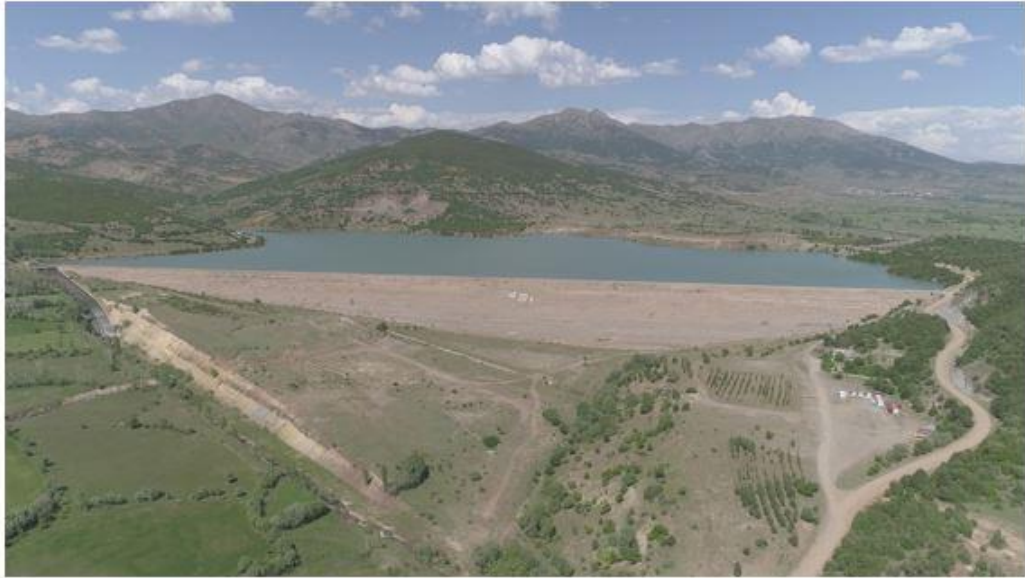
1. YERİ	: Gümüşhane İli Kelkit ve Köse ilçeleri sınırları içerisinde.
2. AMACI	: Sulama
3. İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2016
4. PROJENİN KARAKTERİSTİKLERİ	
4.1- Sulama Alanı	: 5 079 ha
4.2- Sulamanın Tipi	: Borulu Şebeke
4.3- Sulama Modülü	: 0,41 l/s/ha
4.4- Toplam Şebeke Uzunluğu	: 27 220 km
4.5- Ana Boru Başlangıç Kapasitesi	: 2,55 m³/s
4.6- Toplam Sulama Şebekesi Uzunluğu	: 176 km
4.7- Toplam Tahliye ve Drenaj Şebekesi Uzunluğu	: 16 km
4.8- Projeli Durumda Ürün Deseni	: Buğday, arpa, şekerpancarı, fasulye, patates, soğan, bostan, ayçiçeği, meyve, sebze
4.9- Net Gelir Artışı (TL/da)	: 464,72
Projesiz Durumdaki Net Gelir	: 505,72
Projeli Durumdaki Net Gelir	: 41,00
4.10- İstihdam Artışı (Kişi/gün/da)	: 5,09

Tesis DSİ tarafından işletilmektedir

KORULUK BARAJI

1 - PROJENİN YERİ	: Gümüşhane-Şiran ilçesinin 7 km kuzeyinde ve Ceviz <u>deresi</u> üzerindedir.
2 – PROJENİN AMACI	: Sulama 4 074 ha
3 - İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2004
4 - PROJE KARAKTERİSTİKLERİ	
Gövde Tipi	: Kil çekirdekli kum - çakıl dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden)	: 46 m
Gövde Yüksekliği (Temelden)	: 51 m
Gövde Dolgu Hacmi	: 4,0 hm ³
Kret Kotu	: 1 585 m
Kret Uzunluğu	: 1 079,22 m
Maksimum Su Kotu ve Hacmi	: 1 583,40 – 11,50 hm ³
Aktif Hacim	: 10,622 hm ³
Yağış Alanı	: 83 km ²
Yıllık Ortalama Akım	: 13,5 hm ³ /yıl
Dolusavak Deşarj Kapasitesi	: 80,45 m ³ /s
Dipsavak Deşarj Kapasitesi	: 4,73 m ³ /s

Tesis DSİ tarafından işletilmektedir.

Resim 2- Koruluk Barajı

KORULUK SULAMASI

1- YERİ	: GÜMÜŞHANE İli Şiran İlçesi
2- AMACI	: Sulama
3- İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2009
4- PROJENİN KARAKTERİSTİKLERİ	:
4.1- Brüt Sulama alanı	: 4 074 ha
4.2- Net Sulama alanı	: 3 447 ha
4.3- Sulamanın Tipi	: Cazibe
4.4- Sulama Modülü	: 0,57 lt/s/ha
4.5- Toplam Şebeke Uzunluğu	: 52 225 m
	Sağ ana k=19 955 m
	Sarıca ana k=11 845 m
	Sol ana k=20 425 m
4.6- Ana kanalların Başlangıç Kapasiteleri	: (S1 sağ ana kanal = 2,106m ³ /s)
	: (S1 sol ana kanal = 1,300m ³ /s)
4.7- Toplam Sulama Şebekesi Uzunluğu	: 97 652 m
4.8- Toplam Tahliye ve Drenaj Şebekesi Uzunluğu	: 23 992 m
4.9- Proje Durumunda Ürün Deseni	:Şekerpancarı, patates, fasulye, lahana, kavak, yonca, mısır, sebze, hayvancılık, (Nadas kalkacak)

Kürtün Barajı ve HES

Projenin Yeri	: Gümüşhane İli Özkürtün Beldesinin 2 km mansabında
yer alır.	
Projenin Amacı	: Enerji
İşletmeye Açıldığı Yıl	: 2003
Kurulu Güç	: 85 MW
Yıllık Üretim	: 198 GWh

Resim 3- Kürtün Barajı

Proje Karakteristikleri

Yağış alanı	: 2 686 km ²
Yıllık ortalama su	: 829 hm ³
Tipi	: Ön yüzü beton kaplamalı kaya dolgu
Yüksekliği (talvegten)	: 110,00 m
Yüksekliği (temelden)	: 133,00 m
Max, Su kotu ve hacmi	: 644,00 – 109,505 hm ³
Min, Su kotu ve hacmi	: 610,00 – 46,84 hm ³
Aktif hacim	: 61,40 hm ³
Kret kotu	: 650,00
Kret uzunluğu	: 300 m
Kret genişliği	: 12,00 m
Türbin gücü	: 2 X 42,5 MW
Yıllık enerji üretimi	: 198 GWh
Dolusavak deşarj kapasitesi	: 3775 m ³ /s
Dipsavak deşarj kapasitesi	: 46,00 m ³ /s

Torul Barajı ve HES

Projenin Yeri	: Gümüşhane İlının Torul ilçesine 14 km uzaklıkta Harşit Çayı üzerinde
Projenin Amacı ve Faydası	: Enerji
İşletmeye Açıldığı Yıl	:2008
Kurulu Güç	: 105,6 MW
Yıllık Üretim	: 322,28 GW

Resim 4- Torul Barajı

Proje Karakteristikleri

Yağış Alanı	: 2 096 km ²
Yıllık Ortalama Akım	: 546 hm ³
Gövde Tipi	: Ön yüzü beton kaplı kaya dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden):	134 m
Gövde Yüksekliği (Temelden):	144 m
Kret Kotu	: 920 m
Kret Uzunluğu	: 320 m
Deşarj Kapasitesi	: 3 000 m ³ /s

SADAK BARAJI

1- PROJENİN YERİ	: Gümüşhane ili Kelkit ilçesine 20 km uzaklıktaki Sadak Deresi üzerindedir.
2- PROJENİN AMACI	: Sulama 7 360 ha
3- İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2014
4- PROJE KARAKTERİSTİKLERİ	
Gövde Tipi	: Kil Çekirdekli kum-çakıl dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden)	: 35,00 m
Gövde Yüksekliği (Temelden)	: 47,50 m
Gövde Dolgu Hacmi	: 2,15 hm ³
Kret Kotu	: 1 600 m
Kret Uzunluğu	: 632,69 m
Maksimum Su Kotu ve Hacmi	: 1 598,50 – 23,24 hm ³
Aktif Hacim	: 16,34 hm ³
Yağış Alanı	: 314,3 km ²
Yıllık Ortalama Akım	: 64,33 hm ³ /yıl
Dolusavak Deşarj Kapasitesi	: 297,10 m ³ /s
Dipsavak Deşarj Kapasitesi	: 5,90 m ³ /s

Resim 5- Sadak Barajı

B.1.2. Yeraltı Suları

Gümüşhane ili emniyetli olarak çekilebilir su 10,0 hm³/yıl, fiili olarak tüketilen su miktarı ise 4,1 hm³/yıl'dır.

Çizelge 15 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ, 2024)

Kısa Kod	YSK Kodu	YSK Adı	Alan (km ²)	Verim (hm ³ /yıl)
YSI-0329	TR14050329	Doğankavak YSK	62	3.63
YSI-330	TR14050330	Belenli YSK	--	12.11
YSI-0331	TR14050331	Köse YSK	147	7.23
YSI-0332	TR14050332	Kavakpınarı YSK	61	3.66
YSI-0333	TR14050333	Kelkit YSK	31	132.84
YSI-0334	TR14050334	Sögütlü YSK	1.413	3.09
		ARTABEL	--	0.19
		TOMARA	--	0.56
		ŞALGAM PINARI	--	--
Toplam				163.31

Gümüşhane ilinde Salyazı YAS sulaması aktif olup, 9 adet kuyudan yılda 2,18 hm³/yıl tahsis ile birlikte 300 ha’lık bir alan sulanmaktadır.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İldeki yeraltı su seviyesi ve bunun yıllar içerisindeki değişimi hakkında bilgi elde edilememiştir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 10.08.2016 tarih ve 29797 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” e göre yapılacak ve aşağıda yer alan çizelge doldurulacaktır.

Çizelge 16 - 2024 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
yerüstü	Harşit Çayı Hacıem in Mevkii - Merkez					29-001		Merkez Hacıemin K	39.410704676 346 40.517859705 193	6,66
yerüstü	Kodil Deresi					29-002		Merkez İkisü Köyü	39.366513941 722	2,41

	İkisu Mevkii - Merkez								40.501178408 837	
yerüstü	Çit Deresi Belediy e Tesisler i Mevkii - Torul					29- 003		Torul	39.295335490 549 40.549336891 474	2,5
yerüstü	Kürtün Barajı - Kürtün					29- 004		Kürtün	39.143928512 994 40.680244542 455	2,83
yerüstü	Kelkit Çayı Dereyü zü Köyü - Kelkit					29- 005		Kelkit Dereyüzü k	39.373286000 000 40.122267000 000	6,05
yeraltı	Köycük köyü - Kelkit					29- 006		Kelkit Köycük K	39.419230446 245 40.148099302 316	13,66
yerüstü	Köse Deresi Dört Yol Mevkii - Köse					29- 007		Köse	39.658192102 113 40.179550312 409	6,16
yerüstü	Şiran Çayı Mezba ha mevkii - Şiran					29- 008		Şiran Sarıca K	39.086252000 000 40.167344000 000	6,75
yerüstü	Telme Göleti - Şiran					29- 009		Şiran Telme K	39.191032000 000 40.206185000 000	2,09
yerüstü	Salyazı Göleti - Köse					29- 010		Köse Salyazı K	39.803074304 241 40.241516755 627	5,63
yerüstü	Nivene Deresi - Torul					29- 011		Torul	39.368374053 677 40.463303813 702	2,25
yerüstü	Balahor Deresi Çimenli Köyü Mevkii- Kelkit					29- 012		Kelkit Çimenli K	39.416752085 115 39.962464405 589	6,25
yerüstü	Balahor Deresi Deredolu Beldesi - Kelkit					29- 013		Kelkit Deredolu B	39.505499000 000 40.041214000 000	5,33
yerüstü	Akbaba Göleti - Köse					29- 014		Köse Akbaba K	39.593399000 000 40.192171000 000	3
yerüstü	Harşit Çayı DSİ Mevkii - Merkez					29- 015		Merkez	39.531212672 602 40.423363944 357	2,33

yeraltı	Kılıçtaş ı Köyü Kelkit					29- 016		Kelkit Kılıçtaş K	39.309184774 797 40.139420132 837	13,66
yerüstü	Çit Deresi Altınpın ar Kavşağ ı - Torul					29- 017		Torul Altınpınar K	39.276467189 242 40.524698645 821	6,58
yerüstü	Kürtün Barajı 2 - Kürtün					29- 018		Kürtün	39.136971164 808 40.672286355 661	2,66
yerüstü	Köse Deresi Öbekta ş Mevkii - Köse					29- 019		Köse Öbektaş K.	39.603507224 724 40.150222902 301	5,08
yerüstü	Kelkit - Söğütlü					29- 021		Kelkit Söğütlü	40,097160000 000 - 39,258414000 000	5,5
yerüstü	Şiran Çamoluk- Paşapınarı					29- 020		Şiran Paşapınarı	40,144531000 000 - 38,990462000 000	5,25

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde endüstriden kaynaklı atık suyun bulunduğu ancak bu atıksular geri dönüşümlü olup atık barajında toplanmaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Bakanlığımızca yaptırılan atık su arıtma tesisi Gümüşhane il merkezinin atık sularının toplanması ve arıtılması amacıyla Mart 2014 tarihinde faaliyete başlamıştır. Arıtılan atık su Harşit Çayına deşarj edilmektedir.

B.3.2. Yayıllı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimiz genelinde buğday, arpa, korunga, yonca, fiğ, fasulye, mısır, patates, şeker pancarı, fındık gibi ürünlerde Amonyum Sülfat (%21 N), Kalsiyum Amonyum Nitrat (%26 N), Amonyum Nitrat (%33 N), DAP, ÜRE, 15.15.15 (Kompoze), 20.20.0 (Kompoze), Nitropower (%33N) gibi gübreler kullanılmaktadır.

İlimizde tarımsal üretimde kimyasal mücadele en son çare olarak kullanılmakta olup daha çok fungal hastalık ve yabancı otlar ile mücadelede pestisitlerden faydalanılmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

Merkez ilçesi Topal mevkisinde bulunan vahşi depolama alanının rehabilitasyon çalışmaları devam etmektedir. Atıklarımız İkisü mevkisinde bulunan katı atık aktarma istasyonuna gönderilmektedir

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır

Çizelge 17 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi
(Kaynak, yıl)

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır

Çizelge 18 – 2022 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı
(Kaynak, Yıl)

Şehir	Acil Müdahale Planı Hazırlaması Gereken Kıyı Tesis Adedi	Onaylı Plana Sahip Kıyı Tesis Adedi

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır

B.4.6. Deniz Çöpleri

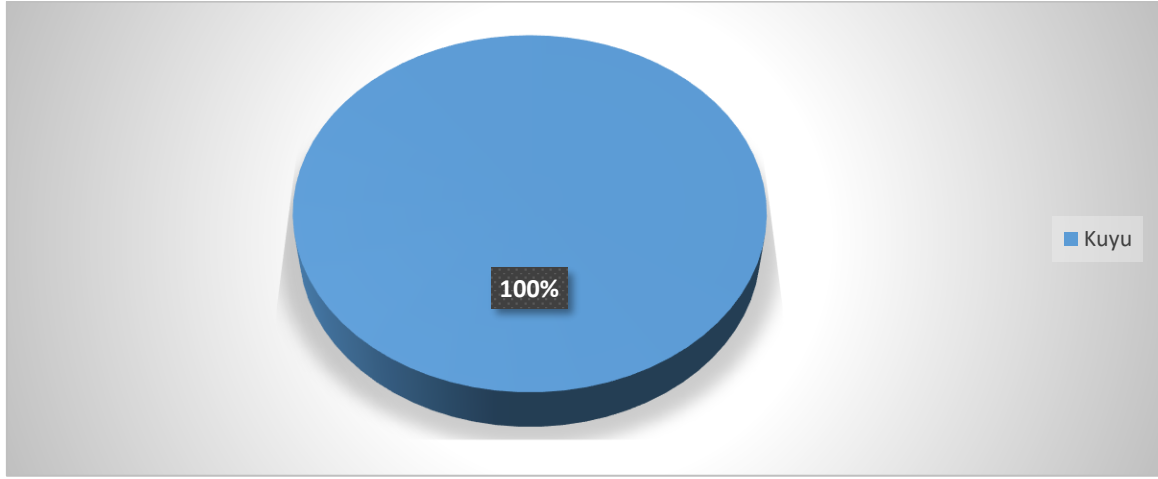
İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

İlimizde yüzeysel su kaynaklarından su temini yapılmayarak keson kuyulardan su temin edilmektedir. Gümüşhane içme suyu isale hattı ve arıtma tesisi tamamlandığında; il merkezi, Bahçeli beldesi ve 5 adet köyün 2055 yılı içme suyu ihtiyacı olarak tahmin edilen 7.92 hm³/yıl' lık içme suyu, Bahçecik Barajı' ndan karşılanacaktır. İş kapsamında 2 adet depo, 30.000 m³/gün kapasiteli Arıtma Tesisi ve yaklaşık 40 km uzunluğundaki isale hattı projeleri hazırlanacaktır. Gümüşhane il merkezi ve civar yerleşimlerin 2050 yılına kadar içme suyu ihtiyacının Bahçecik Barajından karşılanması için gerekli uygulama projeleri yapılacaktır.

Grafik 6 – 2024 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı

(Gümüşhane Belediyesi, 2024)

Keson kuyulardan temin edilen sular, terfi istasyonları aracılığıyla yaklaşık 50000 kişilik mücavir alan sınırlarında nüfusa kullanılmaktadır. Bahçecik İçme Suyu barajı ve bahçecik içme suyu arıtma tesisi çalışmaları sürdürülmekte olup hali hazırda tamamlanmamıştır.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

İçme suyu keson kuyulardan temin edilmektedir. Gümüşhane Belediyesine ait hali hazırda içme suyu arıtma tesisi bulunmamakla birlikte, Bahçecik İçme suyu barajı projesi kapsamında DSİ kurumu tarafından içme suyu arıtma tesisi çalışmaları sürdürülmektedir.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

**Çizelge 19 – İçme Suyu Temin Edilen Yerler
(Dsi 2024)**

Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Türü	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün	Kuzukayası Mevkii	Kabasu Kaynağı	Kaynak	1920	0.5
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün		Şensu Kaynak Suyu	Kaynak	1850	4
İçme ve Kullanma Suyu	Merkez	Dumanlı	Yanbolu Deresi	Yüzey Suyu	1164	260
İçme ve Kullanma Suyu	Köse		Köse Barajı	Biriktirmeli Su	1700	25
İçme ve Kullanma Suyu	Köse		Köse Barajı	Biriktirmeli Su	1700	100
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün		Kırgeniş Kaynakları	Kaynak	860	1
İçme ve Kullanma Suyu	Şiran		Koruluk Barajı	Biriktirmeli Su	1570	30
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Musagilin Göze	Kaynak	1896	0.2
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Erikli Göze	Kaynak	1782	0.25
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Efendigilin Göze	Kaynak	1831	0.15
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Gorçopunun Göze	Kaynak	1985	0.25
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Foruğun Göze	Kaynak	1955	0.35
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Körömerin Göze	Kaynak	1945	0.25
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Pipigin Gözü	Kaynak	2006	3.23
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Dikenlitepe Kaynağı	Kaynak	1880	0.85
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	İsganın Eski Yayla	Kaynak	1972	0.5
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Aslanın Göze	Kaynak	1874	0.3
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Şehrinin Göze	Kaynak	1990	0.25
İçme ve Kullanma Suyu	Kelkit	Ünlüpınar Beldesi	Eski Yayla Altı	Kaynak	1972	0.25
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün		Kütüklü Yurt 1-2, Konakyanı	Kaynak	2055	17.3
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün	İnişdibi	Deregözü Deresi(Geçilik mevkii-2)	Yüzey Suyu	1107	13
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün		Kireçderesi Kaynağı	Kaynak	860	11
İçme ve Kullanma Suyu	Kürtün		Kandıra Mevkii	Kaynak	886	1
İçme ve Kullanma Suyu	Merkez	Karşıyaka Mah.	Kurudere	Kaynak	1319	0.625

B.5.2. Sulama

Gümüşhane ilinde tarıma elverişli arazi 113 685 ha olup, DSİ tarafından gerçekleştirilen çalışmalar sonucu; etüt edilen arazi 41 538 ha, sulamaya elverişli arazi 39 965 ha ve ekonomik olarak

sulanabilir arazi varlığı ise 36 293 ha olarak hesaplanmıştır. Gümüşhane ilindeki işletmede olan sulamalara ait bilgiler aşağıdaki çizelgede gösterilmektedir.

Çizelge 20 – İşletmede Olan Sulama Alanları

DSİ Sulamaları	Sulama Alanı (ha)	Sulama Tipi
İşletmede Olan Büyük Su İşleri Projeleri	15 373 ha	
Şiran Koruluk Barajı ve Sulaması	4074 ha	Cazibe
Köse Barajı ve Sulaması	5079 ha	Cazibe
Sadak Barajı Sulaması	6 220 ha	Cazibe
İşletmede Olan Küçük Su İşleri Projeleri	2 989 ha	
Salyazı Göleti ve Sulaması	242 ha	Cazibe
Telme Göleti ve Sulaması	160 ha	Cazibe
Şiran Yeşilbük Kızılarkalesi Göleti ve Sulaması	260 ha	Cazibe
Mine Sultan Göleti ve Sulaması	159 ha	Cazibe
Aşağı Alıçlı Göleti ve Sulaması	102 ha	Cazibe
Köse Yaylın Şehit Osman Yıldız Göleti ve Sulaması	569 ha	Cazibe
Oylumdere Göleti ve Sulaması	394 ha	Cazibe
Kabaktepe Göleti ve Sulaması	583 ha	Cazibe
Örenbel Göleti ve Sulaması (Kısmi açılan)	160 ha	Cazibe
Salyazı Kooperatifi (YAS)	360 ha	Cazibe

Ayrıca Gümüşhane ilinde DSİ Genel Müdürlüğü 22. Bölge Müdürlüğü tarafından verilen sulama suyu tahsislerine ait tablo aşağıda verilmektedir.

Çizelge 21 – Sulama Suyu Tahsisleri

Tahsis Sahibi	Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Türü	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
SELAHATTİN YOLCUOĞLU	Sulama Suyu	Kelkit	Babakonağı Köyü	Babakonağı Deresi	Yüzey Suyu	1438	0.19
GÖKHAN DURMUŞ	Sulama Suyu	Kelkit		Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1401	12.88
ERBAY MUTLU	Sulama Suyu	Kelkit	Öğütlü	Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1699	1.72
ŞÜKRÜ BEKTAŞ	Sulama Suyu	Kelkit	Aksöğüt	Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1373	0.75
HİKMET TURAN	Sulama Suyu	Şiran	Sadık Köyü	Kavaklı Deresi (0,01l/s)	Yüzey Suyu	1256	0.01

MEHMET CANGUL	Sulama Suyu	Kelkit	Büyükcamii Mah.	Karasu Deresi (4,14 l/s)	Yüzey Suyu	1437	4.14
MEHMET CANGUL	Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah.	Balahor Deresi (1,17 l/s)	Yüzey Suyu	1393	1.17
ETEM SAVAŞ	Sulama Suyu	Merkez		Çamlı Dere-3,13 l/s	Yüzey Suyu	1267	3.13
BAHRİ KAYA	Sulama Suyu	Merkez	Bahçelik Köyü	Büyük Deresi (0,3 l/s)	Yüzey Suyu	1146	0.3
BAHRİ KAYA	Sulama Suyu	Merkez	Bahçelik Köyü	Büyük Deresi (0,3 l/s)	Yüzey Suyu	1146	0.3
HAVA ÖZBAYRAK	Sulama Suyu	Torul		Galis Deresi-2,9 l/s	Yüzey Suyu	1618	2.9
ÇİĞDEM AYDIN	Sulama Suyu	Torul		Dörene Deresi-0,10 l/s	Yüzey Suyu	1430	0.1
CAFER HİRİK	Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah.	Kelkit Çayı (3,04 l/s)	Yüzey Suyu	1406	3.04
CAFER HİRİK	Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah.	Kelkit Çayı (2,11 l/s)	Yüzey Suyu	1390	2.11
CAFER HİRİK	Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah.	Balahor Deresi (1,63 l/s)	Yüzey Suyu	1394	1.63
METİN ERGİN	Sulama Suyu	Torul	Kocadal Köyü	Elma Deresi (0,8 l/s)	Yüzey Suyu	1527	0.8
İLHAN AKTAŞ	Sulama Suyu	Kelkit	Gerdekhisar Köyü	Kelkit Çayı (0,83 l/s)	Yüzey Suyu	1358	0.83
ABUBEKİR ŞAHİN	Sulama Suyu	Köse	Gökçe Köyü	Koşmaşat Deresi (0,130 l/s)	Yüzey Suyu	1593	0.13
EYÜP KESKİN	Sulama Suyu	Kelkit	Babakonağı Köyü	Karapınar Deresi (0,16 l/s)	Yüzey Suyu	1493	0.16
EYÜP KESKİN	Sulama Suyu	Kelkit	Babakonağı Köyü	Karapınar Deresi (0,17 l/s)	Yüzey Suyu	1496	0.17
SALİH BİRGÜL	Sulama Suyu	Köse	Yuvacık Köyü	Cin Deresi (0,24 l/s)	Yüzey Suyu	1694	0.24
SALİH BİRGÜL	Sulama Suyu	Köse	Yuvacık Köyü	Kaynarca Deresi (0,21 l/s)	Yüzey Suyu	1564	0.21
SALİH BİRGÜL	Sulama Suyu	Köse	Yuvacık Köyü	Çamlı Deresi (0,13 l/s)	Yüzey Suyu	1585	0.13
CEVDET SAYMAN	Sulama Suyu	Kelkit		Kelkit Çayı(4,16 l/s)	Yüzey Suyu	1396	4.16
GÜLTEN KAYA	Sulama Suyu	Kelkit	Aksöğüt Köyü	Kelkit Çayı (1,06 l/s)	Yüzey Suyu	1372	1.06
VESİLE YİĞİT	Sulama Suyu	Kelkit		Karaçayır Deresi(1,76 l/s)	Yüzey Suyu	1421	1.76
VESİLE YİĞİT	Sulama Suyu	Kelkit		Kelkit Çayı(1,77 l/s)	Yüzey Suyu	1397	1.77
CANEL KAYA	Sulama Suyu	Kelkit	Küçükcamii Mah.	Balahor Dersi (1,03 l/s)	Yüzey Suyu	1418	1.03
ORKUN GÜVEN (2)	Sulama Suyu	Kelkit	Aydoğdu Köyü	Kom Deresi (6,21 l/s)	Yüzey Suyu	1736	6.21
ORKUN GÜVEN (1)	Sulama Suyu	Kelkit	Aydoğdu Köyü	Palut Deresi (1,66 l/s)	Yüzey Suyu	1794	1.66
LÜTFİ ZENGİN	Sulama Suyu	Kelkit		Kelkit Çayı(0,21 l/s)	Yüzey Suyu	1351	0.21
NURETTİN YILDIRIM	Sulama Suyu	Kelkit		Karasu(Dayı) Deresi 1,72 l/s	Yüzey Suyu	1436	
MUSTAFA YILDIRIM	Sulama Suyu	Kelkit		Karasu(Dayı) Deresi 1,09 l/s	Yüzey Suyu	1432	1.09
NİYAZİ CANGÜL	Sulama Suyu	Kelkit		Balahor Deresi'nden 2,10 l/s	Yüzey Suyu	1418	2.1

YUNUS YAVUZ	Sulama Suyu	Kelkit		Dayısı(Karasu) Deresi'nden 3,55 l/s	Yüzey Suyu	1418	3.55
MEVLÜDE TEMEL	Sulama Suyu	Kelkit		Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1394	2.93
HÜSEYİN YAYLA	Sulama Suyu	Merkez	Tekke Köyü	Harşit Çayı	Yüzey Suyu	1173	0.07
ALİ ÖZTÜRK	Sulama Suyu	Torul	Işık Köyü	Tilki Delikleri Deresi (Kuruyan Dere) 4,4 l/s	Yüzey Suyu	1815	4.4
SUZAN KURT	Sulama Suyu	Merkez	Çamlıca Mahallesi	Kurt Kaynak Suyu 0,1 l/s	Kaynak	1600	0.1
YUSUF ACAR	Sulama Suyu	Köse	Kabaktepe	İbiklerin Deresi (1,98 l/s)	Yüzey Suyu	1718	1.98
MUSTAFA YILMAZ	Sulama Suyu	Kürtün	Yukarıluluköy	Şişeçayırı Mevkii-2 (0,03l/s)	Kaynak	1570	0.03
MUSTAFA YILMAZ	Sulama Suyu	Kürtün	Yukarıluluköy	Şişeçayırı Mevkii-1 (0,07 l/s)	Kaynak	1570	0.07
MUHAMMET KURNAZ	Sulama Suyu	Köse	Yuvacık	Kaynarca Deresi (1,77)	Yüzey Suyu	1564	1.7
MUHAMMET KURNAZ	Sulama Suyu	Köse	Yuvacık	Çamlı Deresi 0,69 l/s	Yüzey Suyu	1585	0.69
MUHAMMET KURNAZ	Sulama Suyu	Köse	Yuvacık	Cin Deresi 1,02 l/s	Yüzey Suyu	1694	1.02
ÜMİT KESKİN	Sulama Suyu	Kelkit		Keskin Kaynak suyu	Kaynak	1970	0.114
TURAN ARAZ	Sulama Suyu	Torul		Harşit Çayı	Yüzey Suyu	990	0.083
ŞEMSİ ÖZDOĞAN	Sulama Suyu	Merkez	Bahçelik Köyü	Büyük(Nivena) Deresi	Yüzey Suyu	1139	2.7
RECEP KÜÇÜK	Sulama Suyu	Torul	Demirkapı	Derindere Kaynağı	Kaynak	1350	1.2
MURAT SAĞLAM	Sulama Suyu	Merkez	Çamlıköy	Çamlı Deresi	Yüzey Suyu	1600	2.102
ZÜLHAMİ ŞAHİN	Sulama Suyu	Köse	BİZGİLİ	HASANŞEYH DERESİ	Yüzey Suyu	1678	0.26
ÖMER FARUK KALAYCIOĞLU	Sulama Suyu	Torul		Torul Baraj Gölü	Doğal Göl	883	1.2
BAHRİ AKBULUT	Sulama Suyu	Merkez	İkisü Köyü	Korum Deresi	Yüzey Suyu	1030	0.13
MÜRSEL ERYILMAZ	Sulama Suyu	Merkez	GÖZELER KÖYÜ	GÖZELER DERESİ	Yüzey Suyu	1650	2.997
TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE PROJECT	Sulama Suyu	Kelkit		Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1500	0.15
TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE PROJECT	Sulama Suyu	Kelkit		Yakup Deresi	Yüzey Suyu	1500	0.4
TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE PROJECT	Sulama Suyu	Kelkit		Kom Deresi	Yüzey Suyu	1500	0.06
ŞEKER KOÇ	Sulama Suyu	Torul		Tilkidelikleri Deresi	Yüzey Suyu	1805	6.6
KEMALETTİN DEMİRKIRAN	Sulama Suyu	Merkez	Tekke Köyü	Kocapınar Deresi	Yüzey Suyu	1289	3.304

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu hakkında ilgili kurumdan veri alınamamıştır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Gümüşhane Belediyesi mücavir alanındaki park ve bahçelerde genel olarak damlama sulama sistemi ile yeşil alanlar sulanmakta ve içme suyu ile bu işlem gerçekleştirilmektedir.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Çizelge 22 – Endüstriyel Su Temini

Tahsis Sahibi	Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Türü	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
ÖZ İSLAMOĞLU MADEN BET. YAPI MAL. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.	Endüstri Suyu	Merkez	Dumanlı Köyü	Yanbolu Deresi	Yüzey Suyu	980	0.43

Grafik 7 – 2024 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı (DSİ, 2024)

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Belirli bir yerde biriktirilen ya da kendiliğinden birikmiş olan suların belli bir potansiyel enerjisi vardır. Su biriktiği ya da biriktirildiği yerden daha alçak bir yere belirli bir hızda düşürülecek olursa ortaya bir kinetik enerji çıkar. Bu kinetik enerji türbin kanatlarında bir mekanik enerji oluşturur ve alternatörde dönme hareketi meydana getirir. Alternatörün hareket etmesiyle elektrik enerjisi elde edilmiş olur. Gümüşhane ilinde 17 adet projenin toplam kurulu gücü 544 MW, yıllık ortalama enerji üretimi 1 512 GWh/yıl'dır.

Çizelge 23 – HES Kaynakları ve Kurulu Güçleri

ENERJİ	Kurulu Güç (MW)	Yıllık Ortalama Enerji Üretimi (GWh/yıl)
İşletmede Olan Enerji Projeleri	436,86	1 252,97
Kürtün Barajı ve HES	85,00	198,00
Torul Barajı ve HES	105,60	322,30
Akköy I Cansuyu HES	0,50	1,50
Akköy I HES	101,00	315,00
Değirmen Reg. ve HES	13,00	45,00
Elmalı Taşoba Reg. ve Büyükdüz HES	68,86	192,00
Fındık Reg. ve HES	19,75	36,00
Güzeloluk HES	13,58	32,07
Köprübaşı Reg. ve HES	14,66	60,00

Mor-2 Reg. ve HES	6,63	30,00
Alinyayla Reg. Ve HES	8,28	21,10

B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Gümüşhane Merkez İlçe genelinde rekreatiyonel (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su kaynağımız şebeke ve keson kuyular üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Şiran, İlçe genelinde rekreatiyonel (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su kaynağımız bulunmaktadır.

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfustan, bu nüfusun yıllara göre değişiminden, atıksu arıtma tesisi sayısından ve bu tesislerle hizmet verilen belediye sayısından söz edilmelidir. Atık su arıtma tesisi hizmeti verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranından ve yıllara göre değişiminden bahsedilmeli ve grafik şeklinde verilmelidir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı belirtilerek aşağıda yer alan grafikler oluşturulmalıdır.

Çizelge 24 – 2024 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu

(Gümüşhane Belediyesi, 2024)

[illegible]

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge 25 – 2024 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi, 2024)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
GÜMÜŞHANE OSB	FAAL	100	Yok	Paket Kesikli Sistem Arıtma	0.046	Mevsimsel Akışlı Dere

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge 26 – 2024 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi, 2024)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesis	28	0
Turizm Tesis veya Site Yönetimi	1	1
Diğer		

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Gümüşhane ilinde Katı Atık Düzenli Depolama Tesis bulunmamakla birlikte il genelinde oluşan evsel atıklar Bayburt İli Katı Atık Düzenli Depolama tesisine Gümüşhane Yerel Yönetimler Birliği tarafından sevk edilmektedir. İlimizde Birliğe ait mevcut 3 adet aktarma istasyonu bulunmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Atık su arıtma tesisinde arıtılan atık su Harşit deresine deşarj edilmektedir. Atık su direkt sulama amaçlı vs. kullanılmamaktadır. Harşit deresinden sulama amaçlı faydalanmaktadır.

Çizelge 27 – 2024 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu

ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)

(İlgili kurumdan veri alınamadığı için tablo doldurulamamıştır.)

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde 62 faaliyet ön bilgi formu işletme sahiplerince doldurulmuştur. Bu formların 62 adeti İl Müdürlüğümüzce onaylanmış olup onaylanan bu bilgi formlarının 13 adeti takip gerektirmeyen 49 adeti takip gerektiren olarak sınıflandırılmıştır.

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunu geri devir ile havalandırma havuzunda tekrar kullanımı sağlanmaktadır. Tehlikesiz atık niteliğinde arıtma çamuru gerektiğinde evsel atık düzenli depolama tesisine kurutma işleminden sonra sevk edilmektedir.

(Gümüşhane Belediyesi, 2024)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği kapsamında, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana İlde hazırlanmış Doğaya Yeniden Kazandırma Planlarından ve bunların sayısından söz edilmelidir.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler ile Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre (bitki besin maddesi bazında), pestisit miktarları ve bunların çeşitlerinden söz edilerek, aşağıdaki çizelgeler doldurulmalıdır.

Çizelge 28 – 2024 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Bitki Besin Maddesi	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	853	57760 (2022 TÜİK)
Fosfor	456	
Potas	18	
TOPLAM	1327	

Çizelge 29 - 2024 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böceklerle müc.	3,02	0,8
Herbisitler	Yabancı otlarla müc	0,247	119,3
Fungisitler	Hastalıklarla müc.	0,002	2
Rodentisitler	Tarla Faresi ile müc.	0,202	80
Nematositler	--	--	--
Akarisitler	--	--	--
Kışlık ve Yazlık Yağlar	--	--	---
Diğer	Salyangoz, sümüklü böceklerle müc.	0,0375	0,8
TOPLAM		3.5	202.9

Çizelge 30 - 2024 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları

(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

İlgi kurumdan veri alınamadığı için tablo doldurulamamıştır.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- DSI
- Gümüşhane Belediye Başkanlığı
- Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- sim.csb.gov.tr

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

Gümüşhane belediyesi olarak, üretilen belediye atık miktarı nüfus ile orantılı olarak günlük yaklaşık 45-50 ton arasında değişiklik göstermekte olup pandemi dolayısıyla nüfus düşüşü yaşanmaktadır. Bu sebeple günlük evsel atık miktarı 30- 35 ton civarında olduğu tespit edilmiştir. Bahse konu evsel atıklar Gümüşhane Yerel Yönetimler Birliğine bağlı Gümüşhane merkez katı atık transfer istasyonu üzerinden BAY-GÜ KAB kurumuna bağlı Bayburt İli Evsel Atık Düzenli Depolama Tesisine sevk edilmektedir. İlimizde evsel atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge 31 – 2024 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri (2024)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / İlçe Belediyeleri/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus		Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesi nde kaynağın da ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü				
					Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer
Bahçeli Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt illeri yerel yönetimler katı atık tesisleri yapma ve işletme birliği				0,66	0,17		B	var				
Gümüşgöze Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt illeri yerel yönetimler katı atık tesisleri yapma ve işletme birliği				0,33	0,08		B	var				

Söğütli Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt illeri yerel yönetimler katı atık tesisleri yapma ve işletme birliği		4.000	2.500	1,56	0,8		B	var				
Ünlüpınar Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt illeri yerel yönetimler katı atık tesisleri yapma ve işletme		4.000	200	2,05	0,10			var	Mekanik Ayırma		Üretiliyor	
Şiran	Gümüşhane ve Bayburt illeri yerel yönetimler katı atık tesisleri yapma ve işletme				6	6,5		B					
Gümüşhane Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt illeri yerel		37604		40	40		ÖS	x	x		x	
İl Geneli													

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir. Eğer mevcut ise, oluşan hafriyat toprağı, inşaat, ve yıkıntı atığı miktarları, döküm sahalarının yeri, inşaat yıkıntı atıklarının depolandığı III. Sınıf düzenli depolama tesisi yeri, kapasiteleri ile inşaat ve yıkıntı atıklarının geri kazanıldığı tesisler var ise yeri ve kapasite bilgileri vb bilgilere de yer verilmelidir.

Çizelge 32– 2024 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Gümüşhane Belediyesi, 2024)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi				Hafriyat Toprağı Yönetimi	
			Geri Kazanım Tesisi Adı	Geri Kazanım Tesisi Adresi	Düzenli Depolama Tesisi Adı	Düzenli Depolama Tesisi Adresi	Döküm Sahası Adı	Döküm Sahası Adresi
Gümüşhane Belediyesi		8304					Topal Hafriyat Alanı	Topal Düzensiz Depolama Alanı +
İl Geneli (Toplam)		8304						

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır atık yönetimi kapsamında bina ve genel yerleşke olmak üzere 2 adet sıfır atık belgesi il müdürlüğünden temin edilmiştir. Ayrıca 1. Sınıf atık getirme merkezi kurulumu tamamlanmış ve 3 adet mobil atık getirme merkezi ile yaklaşık 150 adet sıfır atık kumbarası (ambalaj atıkları, tekstil atıkları) yerleştirme çalışmaları tamamlanmıştır. Belediyemiz ile protokol dahiliden çalışan Gümkan - Çakıroğulları Geri Dönüşüm firması tarafından ambalaj atığı yönetimi çalışmaları mücavir alanda sürdürülmektedir

C.3.1. Eğitimler

2024 yılında sıfır atık eğitim çalışması yapılmamıştır.

Grafik 8 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2024)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

İldeki Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezlerine ilişkin bilgiler verilerek aşağıdaki çizelge doldurulmalıdır.

Çizelge 33–2024 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri
(Gümüşhane Belediyesi, 2024)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Gümüşhane Belediyesi	1	750 m ²	*Kağıt karton ambalaj *Plastik ambalaj *Metalik ambalaj *Cam ambalaj *Ahşap ambalaj *Tekstil ürünleri *Kurşunlu piller *Diğer piller ve akümülatörler *Flüoresan lambalar ve diğer civa içeren atıklar *Diğer tehlikeli parçalar içeren ve iskartaya çıkmış elektrikli ve elektronik ekipmanlar *Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar *Yenilebilir sıvı ve katı yağlar *Ömrünü tamamlamış lastikler

Mobil Atık Getirme Merkezi	Gümüşhane Belediyesi	3	34,56 m ³	*Kağıt karton ambalaj *Plastik ambalaj *Metalik ambalaj *Cam ambalaj *Yenilebilir sıvı ve katı yağlar Diğer tehlikeli parçalar içeren ve ıskartaya çıkmış elektrikli ve elektronik ekipmanlar *Kurşunlu piller *Yenilebilir sıvı ve katı yağlar
Mobil Atık Getirme Merkezi	AVM	-	-	-

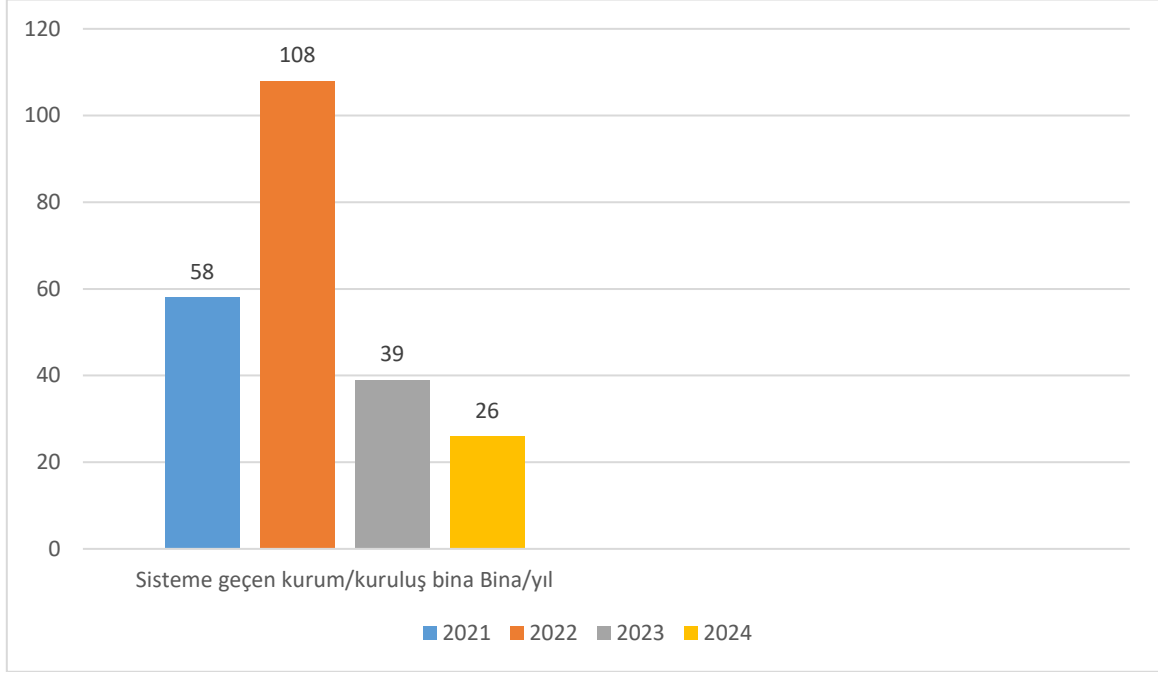
C.3.3. Temel seviye Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı

İlde temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşkelere ilişkin aşağıda yer alan çizelge doldurulmalıdır. Yıllar bazında karşılaştırma için de yine aşağıda yer alan grafik oluşturulmalıdır.

Çizelge 34 – 2024 yılı itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina/yerleşkelerin sayısı
(Sıfır Atık Bilgi, Sistemi, 2024)

Kurum Türü	Sıfır Atık Belgesi Alan Bina/Yerleşke Sayısı
300 Ve Üzeri Konuta Sahip Siteler	0
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisi	0
Alışveriş Merkezi	0
Belediye	0
ÇED Yönetmeliği Ek-1 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	0
ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesinde Yer Alan Sanayi Tesisi	5
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	0
Diğer	6
Eğitim Kurumu ve Yurtlar	3
Havalimanı	0
İl Özel İdaresi	0
İş merkezi ve Ticari Plaza	0
Kafeterya ve Restoranlar	0
Kamu Kurum ve Kuruluşu	2
Kargo şirketleri	3
Konaklama işletmeleri	2

Laboratuvarlar, hukuk büroları, dernek, kooperatif, çevre danışmanlık firmaları ve meslek kuruluşları, tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar	0
Liman	0
Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	0
Organize Sanayi Bölgesi	0
Sağlık Kuruluşu	0
Serbest Bölge, Sanayi Siteleri	0
Tren ve Otobüs Terminali	0
Zincir Marketler	7
Toplam Sayı	28

Grafik 9 – Yıllar itibariyle temel seviye sıfır atık belgesini alan bina/yerleşke sayısı (Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2024)

C.4. Ambalaj Atıkları

“Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ambalajın üretimi, ürünlerin ambalajlı olarak satışa sunulması, ambalaj atığının oluşumu, ambalaj atığının toplanması ve geri dönüştürmesi aşamalarında yer alan bütün paydaşların yaptığı işlere sayısal değerler de belirtilerek değinilmelidir.

**Çizelge 35 – 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları
(Gümüşhane Belediyesi, 2024)**

Ambalaj Cinsi	Beyan Edilen Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	13.270 kg
Metal	120 kg
Kompozit	
Kağıt Karton	34.427 kg
Cam	37 kg
Ahşap	
Karışık	12.949.668 kg
Toplam	12.997.552 kg

* Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

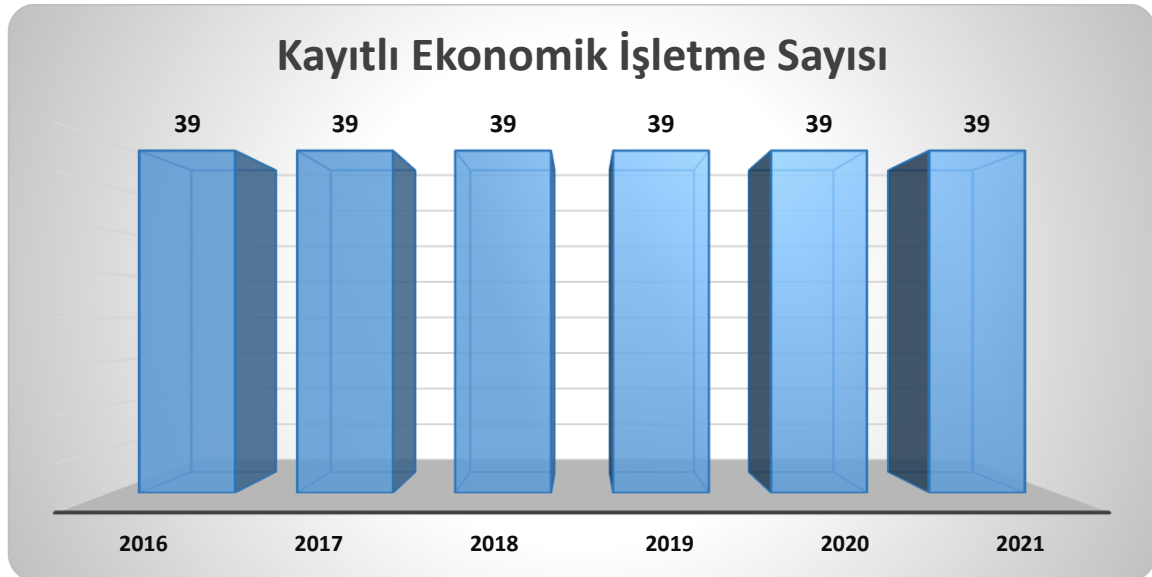
İlde kayıt altına alınan ekonomik işletme sayısından söz edilerek sayısal veriler ile aşağıdaki çizelge ile grafik hazırlanmalıdır.

İl Müdürlükleri Ambalaj Bilgi Sisteminden temin edebilir.

**Çizelge 36 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ambalajbilgi.csb.gov.tr, 2024)**

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	38
Ambalaj Üreticisi Sayısı	1
Tedarikçi Sayısı	-

(*Ambalaj Bilgi Sisteminden temin edilebilir.)

**Grafik 10 – Yıl bazında kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ambalajbilgi.csb.gov.tr, 2024)**

Çizelge 37 – 2024 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2024)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesis (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
1			1

Çizelge 38 - 2024 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, yıl)

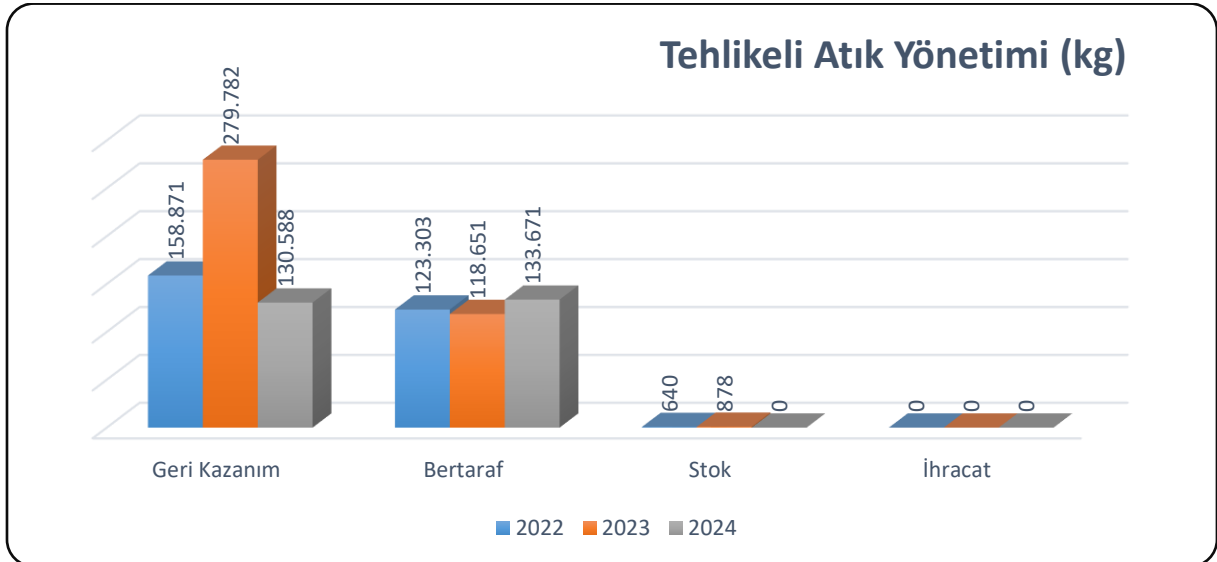
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesis (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

İlimizde ambalaj atığı geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesis Bulunmamaktadır.

Grafik 11 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

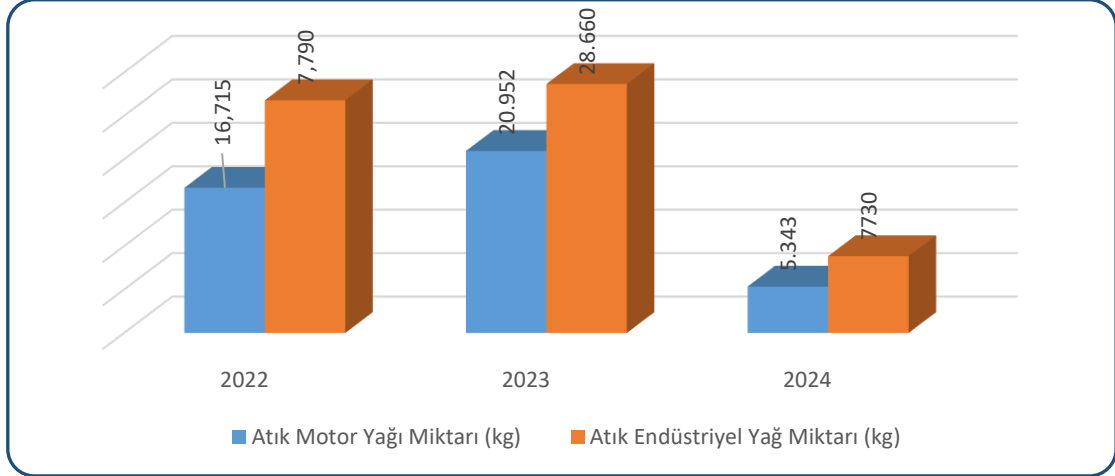
Çizelge 39 – 2024 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (kg)
Geri Kazanım (R)	158.871
Bertaraf (D)	123.303

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

“Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği” çerçevesinde ilde gerçekleştirilen işlere ve atık yağ toplama miktarlarına değinilmeli ve bu kapsamda aşağıdaki grafik ve çizelge oluşturulmalıdır. Motor yağı değişim noktası (MoYDEN) sayıları verisi de girilmelidir.

Grafik 12 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &

(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

(& Atık Yağların Yönetimi Yönetmeliği’nde yer alan B grubu yağlar; atık motor yağlarını, A grubu yağlar; endüstriyel yağları tanımlamaktadır.)

* Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni’nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

Çizelge 40 –2022 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları

(Atık yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Geri kazanım* (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
24.505			

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni’nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını gösterir.

Çizelge 41 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

2019	2020	2021	2022	2023	2024
23130	8881	68	6645	30800	8887

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

***Atık kodları:**

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

02/04/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğinin ek-4 Atık Listesinde yer alan; “20 01 25 - Yenilebilir sıvı ve katı yağlar” kodu kapsamında değerlendirilen bitkisel atık yağlar ve “20 01 26* - 20 01 25 dışındaki sıvı ve katı yağlar (A)” kodu kapsamında değerlendirilen kullanılmış kızartmalık yağların atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sistemine gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen miktarı ifade etmektedir.

Çizelge 42 –2022 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(E-İzin, Yıl, Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2025)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg)		Lisans Alan Geri Kazanım Tesis Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
	1030	0	

Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri Dahil

* Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler**Çizelge 43 –2022 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler**

(Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesis Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesis Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)

Çizelge 44 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, Yıl)

	2021	2022	2023	2024
Geri Kazanım Miktarı				
AYT Miktarı				48980

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

Grafik 13 – Yıllar itibariyle beyan edilen ÖTL miktarları (ton/yıl)

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, Yıl)

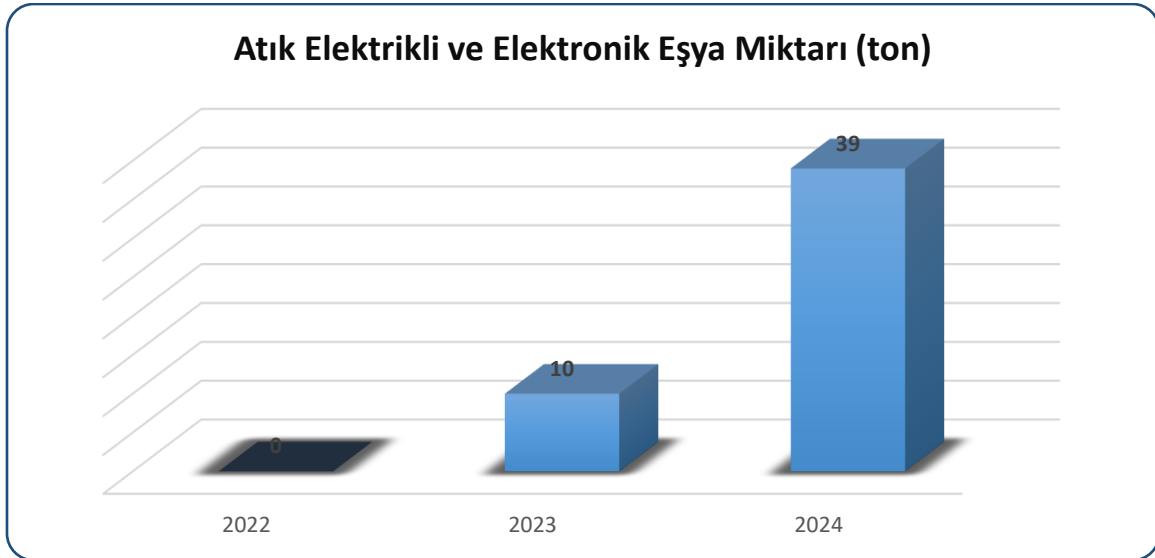
*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Ulusal strateji ve politikalarımızda göz önünde bulundurularak ülkemiz mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatları olan 2012/19/EU, WEEE Direktifine uyumu çerçevesinde “Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelik”, 2011/65/EU, RoHS II Direktifine uyumu çerçevesinde “Elektrikli ve Elektronik Eşyalarda Bazı Zararlı Maddelerin Kullanımının Kısıtlanmasına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki ayrı yönetmelik düzenlenmiştir. Bahse konu yönetmelikler 26/12/2022 tarihli ve 32055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olup 1/2/2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

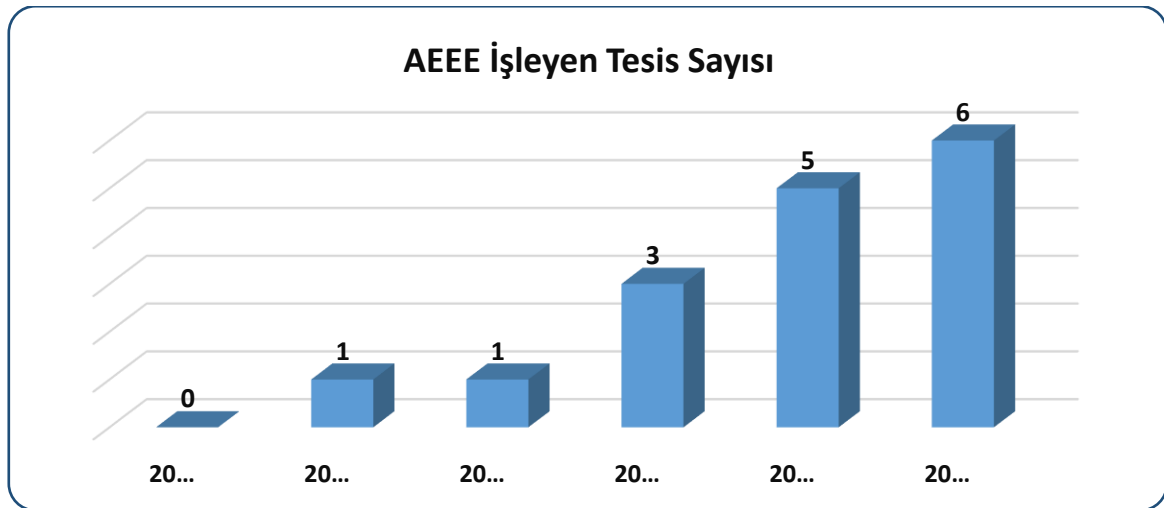
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Yönetimi Hakkında Yönetmelikte yapılan düzenleme ile;

- 1/1/2024 tarihine kadar bu yönetmeliğin Ek-1/A’ında yer alan kategorilere dahil olan (büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor ekipmanları, tıbbi cihazlar, izleme ve kontrol aletleri ve otomatlar) elektrikli ve elektronik eşyaları
- 1/1/2024 tarihinden sonra Ek-2/A’ında yer alan kategorilerde sınıflandırılan (sıcaklık değişim ekipmanları, ekranlar, monitörler ve 100 cm²’den büyük yüzeyi olan ekrana sahip ekipmanlar, lambalar, büyük ekipmanlar (en az bir dış boyutu 50 cm’den büyük ekipmanlar), küçük ekipmanlar (50 cm’den büyük dış boyutu olmayan ekipmanlar), bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları (50 cm’den küçük dış boyutu olan ekipmanlar)) tüm elektrikli ve elektronik eşyaları, kapsar.

Grafik 14 - Yıllar itibariyle beyan edilen atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

Grafik 15 - Yıllar itibariyle AEEE işleyen tesis sayısı
(Kaynak, yıl)

Çizelge 45–2022 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(Kaynak, yıl)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri ve Mobil Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Transfer Noktası Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde, Mobil Atık Getirme Merkezlerinde ve Transfer Noktalarında Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)
				367

C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilde gerçekleştirilen çalışmalardan söz edilerek aşağıdaki çizelgeler oluşturulmalıdır.

Çizelge 46 –2022 İlde yer alan ÖTA Tesis sayısı (Adet)

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi, 2024)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı
1	-	-

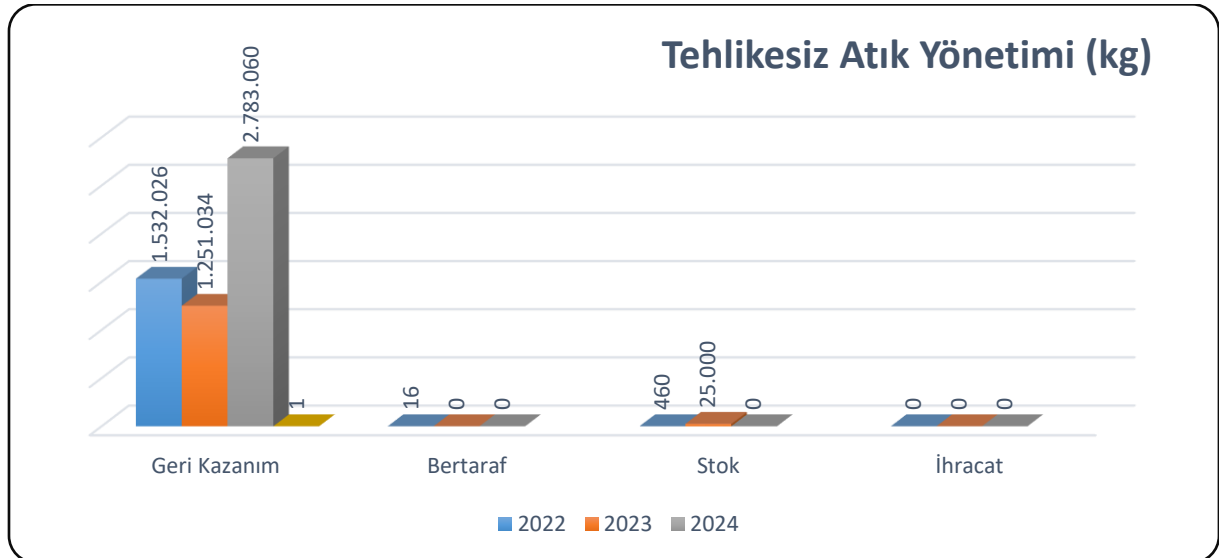
Çizelge 47– Yıllar itibariyle teslim alınan ÖTA miktarı (adet)

(Ömrünü Tamamlamış Araçlar Bertaraf Takip Sistemi, Yıl)

20...	20...	20...	20...	20...	20...	20...
-	-	-	-	-	-	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

İlde tehlikesiz atıklar konusunda gerçekleştirilen çalışmalardan, bu konuda eğer var ise çevre izin ve lisansı bulunan tesislerden ve bunların kapasitelerinden söz edilerek aşağıdaki grafik ve çizelge oluşturulmalıdır.

Grafik 16 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

Çizelge 48 –2022 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	MİKTARI (kg)
Geri Kazanım (R)	1.532.026
Bertaraf (D)	16

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

Çizelge 49 –2024 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Kaynak, yıl)

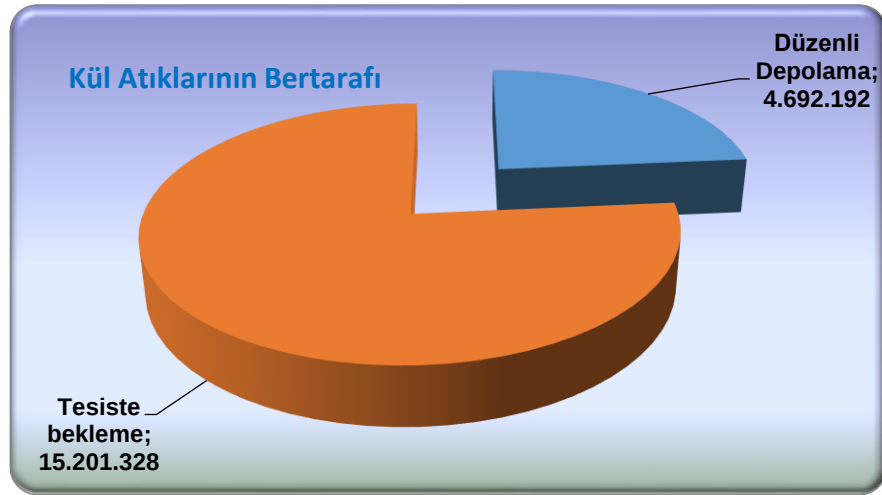
Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Çizelge 50- 2024 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı
(Kaynak, yıl)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)

Grafik 17 –.....yılı kül atıklarının yönetimi
(Kaynak, yıl)

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunu geri devir ile havalandırma havuzunda tekrar kullanımı sağlanmaktadır. Tehlikesiz atık niteliğinde arıtma çamuru gerektiğinde evsel atık düzenli depolama tesisine kurutma işleminden sonra sevk edilmektedir.

Şiran Belediyesine ait Şiran Belediyesi Atık su artıma tesisinde oluşan fazla çamur dekantörde susuzlaştırılmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yapılan çalışmalardan söz edilerek aşağıdaki çizelgeler oluşturulmalıdır.

Çizelge 51 –2024 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2024)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gümüşhane Belediyesi	var				108,495		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC. LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi)	Erzincan
Kelkit Belediyesi					0,088		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC. LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi)	Erzincan
Köse Belediyesi					1,548		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC. LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi)	Erzincan
Kürtün Belediyesi					6,205		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC. LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi)	Erzincan
Torul Belediyesi					2,205		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC. LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi)	Erzincan
Şiran Belediyesi					11,124		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC.	Erzincan

									LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisleri)	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Çizelge 52 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi*, 2024)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	49,951	84,288	91,160	149,566	130,323	111,808	111,357	129,665

*Atık Beyan Sisteminden alınan verilerin, yayınlanan en son Atık İstatistik Bülteni'nin ait olduğu yıl seçilerek raporlanması gerekmektedir.

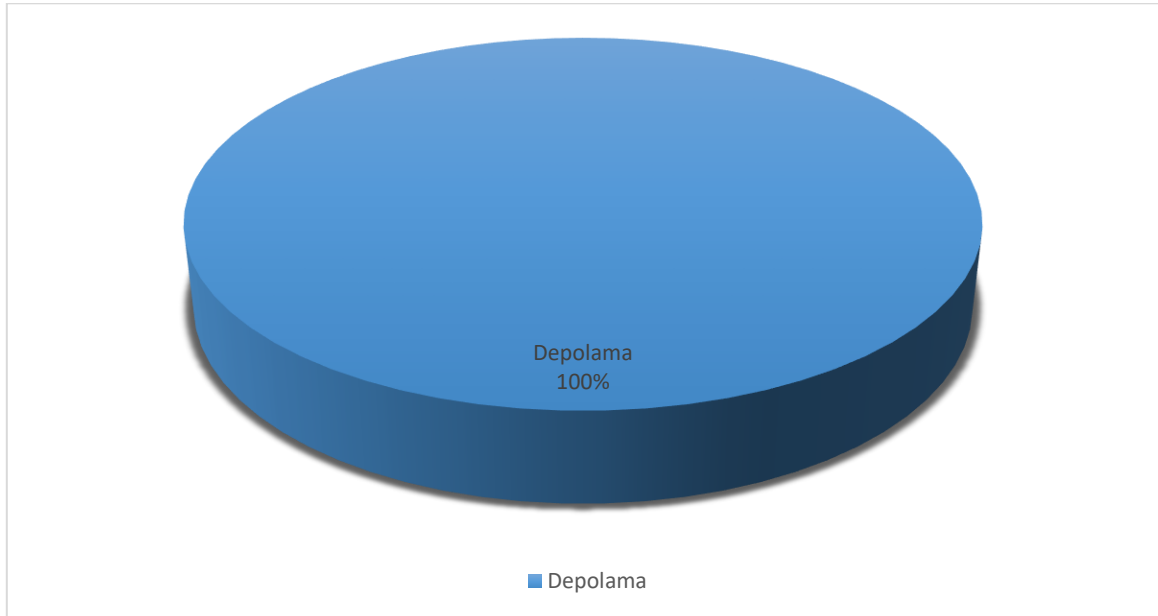
C.14. Maden Atıkları

İlde ortaya çıkan maden atıklarına değinilerek aşağıdaki çizelge ve grafik oluşturulmalıdır.

Çizelge 53 –2024 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Altın-Gümüş	1	8.597,410	1	-
Kurşun-Çinko- Bakır	1	0	1	-
Kurşun- Çinko- Altın	1	818.406,400	1	-

Grafik 18 – 2024 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı
(ÇŞİDİM, 2024)

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yığın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilit Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yığın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2024	6	-	-	-

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Sade bir anlatımla İldeki atık/atık yönetimi ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmalı ve aşağıda verilen çizelge doldurulmalıdır.

Çizelge 54 –2024 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2024)

Düzenli Depolama Tesis Sayısı (1. Sınıf)	
Düzenli Depolama Tesis Sayısı (2. Sınıf)	
Düzenli Depolama Tesis Sayısı (3. Sınıf)	
Atık Yakma ve Beraber Yakma	1
Biyobozunur Atık İşleme-Mekanik Ayırma	
Biyobozunur Atık İşleme-Biyokurutma	
Biyobozunur Atık İşleme-Biyometanizasyon	
Biyobozunur Atık İşleme-Kompost	
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	6
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	

*Tabloda yer almayan ancak ilde bulunan atık işleme tesisleri tabloya eklenebilir.

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi
Ambalaj Bilgi Sistemi
Gümüşhane Belediyesi Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla ve üst seviyeli kuruluşun işletmecisi Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından yayımlanan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğde belirtilen hususları dikkate alarak bir dâhili acil durum planı hazırlamak, kuruluştaki bulundurmak ve BEKRA Bildirim Sistemine yüklemekle yükümlüdür.

Çizelge 55 –2024 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Bekra Bildirim Sistemi, 2024)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	3
TOPLAM	4

Çizelge 56 –2024 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	3
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	4

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 1 tane Alt seviye 3 tane Üst seviye Kuruluş bulunmaktadır. 4 Adet Kuruluş mevcut olup “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 18.madde 2.fıkrasına göre: “Denetim planı/programı alt ve üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanır” denilmekte olup, İl Müdürlüğümüzce alt seviyeli ve üst seviyeli kuruluşlara 2024 yılında denetim gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. PİYASA GÖZETİMİ VE DENETİMİ ÇALIŞMALARI

D.1. Piyasa Gözetimi Ve Denetimi (PGD)

97/9196 Sayılı Türk Ürünlerinin İhracatının Artırılmasına Yönelik Teknik Mevzuatı Hazırlayacak Kurumların Belirlenmesine İlişkin Karar ile Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde yayınlanan Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, Bakanlığımızın sorumlu olduğu ürün grupları hazır beton, yapı malzemeleri ve katı yakıtlardır. Bu ürün gruplarından katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm veriler üçer aylık dönemlerle değerlendirilmekte ve Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir.

İl Müdürlüğümüz ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge 57–2024 yılında Katı Yakıtlara Ait Piyasa Gözetimi ve Denetimi
(E-denetim, 2024)

	PGD Sayısı (Adet)	PGD Miktarı (Ton)	İdari Yaptırım Miktarı (TL)
İl Müdürlüğü	3	-	-
Yetki Devri Yapılan Kurum	-	-	-

D.2. Sonuç Ve Değerlendirme

Kaynaklar

E-Denetim

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

E. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

E.1. Flora

Gümüşhane ili nemli ve ılık Doğu Karadeniz ile yüksek ve kurak Doğu Anadolu iklim kuşağında bulunduğundan farklı bitki topluluklarının gelişmesine ortam hazırlamıştır. İl sınırları içerisinde bulunan ormanlar ve ağaç türleri yayılım bakımından farklılık arz etmektedir. Harşit havzasında birçok bitki türü yaygın olarak bulunmaktadır. En belirgin türler sahile yakın nemi bulunan bölgelerde orman gülü, defne, ayı üzümü, şimşir ve böğürtlendir. Kürtün ilçesinde hâkim ağaç türü ladin ve kayın olmakla birlikte sarıçam, göknar, meşe, kestane, kızılğaç, gürgen ve titrek kavağa da rastlanmaktadır. Torul ilçesinde hâkim ağaç türü sarıçam olmakla birlikte yukarıda sayılan ağaç türlerine de rastlanmaktadır. Şiran, Kelkit ve Köse ilçelerinde bitki çeşitliliği azalmakla birlikte yine de geniş sarıçam ve meşe türleri mevcut ormanlık alanlarda hâkim ağaç türlerini oluşturmaktadır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından “Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi” ile ülke genelinde biyolojik çeşitlilik çalışmaları başlamıştır. Bu proje ile “Gümüşhane İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İş” kapsamında gerekli bütün arazi ve literatür çalışmaları tamamlanmış, Gümüşhane İlinin bütün flora ve fauna zenginliği ortaya koyulmuştur. Bu proje kapsamında yapılan literatür ve arazi çalışmaları sonucunda Gümüşhane İlinde 2569 bitki taksonu tespit edilmiştir. Literatür taramasında 1.863 tür belirlenmiş olup bunlardan 1.627 tanesi arazi çalışmalarında da gözlemlenmiştir. Gümüşhane ilinde tespit edilen türlerden 706 tanesi, il için yeni kayıttır. Gümüşhane’de saptanan toplam endemik sayısı 326 olup, bu endemiklerin 187 tanesi LC kategorisinde yer almakta ve koruma gerektirmemektedir. Toplam 326 endemik taksondan 6 tanesi lokal endemiktir. Endemik ve ender taksonlardan IUCN’e göre 4 tanesi Kritik Tehlikede (CR), 19 tanesi Tehlikede (EN), 27 tanesi Zarar Görebilir (VU), 19 tanesi Tehlike Altına Girebilir (NT), 5 tanesi Az Tehdit Altında (LR) kategorilerinde yer alırken 10 tanesinin durumu bugüne kadar açıklığa kavuşturulmamış olmasına (DD) karşılık bunlar üzerinde çalışmalar devam etmektedir.

Endemizm oranı incelendiğinde, ilde flora açısından bu oranın % 12,7 olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 58 - Gümüşhane İli Flora Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	IUCN	Endemik
1	<i>Abies nordmanniana nordmanniana</i>	Doğu Karadeniz köknarı	NE	-
2	<i>Acantholimon acerosum</i>	Pişikkeveni	NE	-
3	<i>Acantholimon armenum armenum</i>	kurre diken	NE	-
4	<i>Acantholimon caesareum</i>	Köslü keveni	LC	Endemik
5	<i>Acantholimon calvertii</i>	Keşiş kardiken	LC	-
6	<i>Acantholimon caryophyllaceum</i>	kirpidiken	NE	-
7	<i>Acantholimon hypochaerum</i>	Domuz kardiken	NT	Endemik

8	<i>Acantholimon kotschy</i>	Tespih kardiken	VU	Endemik
9	<i>Acantholimon puberulum</i>	Çoban yastığı	NE	-
10	<i>Acantholimon ulicinum</i>	Kardiken	NE	-
11	<i>Acantholimon venustum venustum</i>	Kıralı kirpiotu	NE	-
12	<i>Acanthus dioscoridis dioscoridis</i>	Lokman Ayıpençesi	NE	-
13	<i>Acanthus spinosus</i>	sivri ayıpençesi	NE	-
14	<i>Acer campestre leiocarpum</i>	ova akçaağacı	NE	-
15	<i>Acer campestre campestre</i>	ova akçaağacı	NE	-
16	<i>Acer cappadocicum</i>	Beşparmak ağacı	NE	-
17	<i>Acer heldreichii trautvetteri</i>	balkan akçaağacı	NE	-
18	<i>Acer hyrcanum hyrcanum</i>	Taraklıkağacı	NE	-
19	<i>Acer platanoides</i>	çınar akçaağacı	NE	-
20	<i>Achillea arabica</i>	hanzabel	NE	-
21	<i>Achillea biserrata</i>	aksırıkotu	NE	-
22	<i>Achillea kotschy kotschy</i>	Ayvadana	NE	-
23	<i>Achillea magnifica</i>	Karcıvanı	NT	Endemik
24	<i>Achillea millefolium millefolium</i>	civanperçemi	NE	-
25	<i>Achillea santolinoides wilhelmsii</i>	kardaşkınası	NE	-
26	<i>Achillea schischkinii</i>	Deli civanperçemi	LC	Endemik
27	<i>Achillea setacea</i>	ayvabala	NE	-
28	<i>Achillea sintenisii</i>	Kuruçay perçemi	LC	Endemik
29	<i>Achillea sipikorensis</i>	Sipikor perçemi	LC	Endemik
30	<i>Achillea teretifolia</i>	Beyaz civanperçemi	LC	Endemik
31	<i>Achillea vermicularis</i>	püşan	NE	-
32	<i>Aconitum nasutum</i>	boğanotu	NE	-
33	<i>Aconitum orientale</i>	kurtboğan	NE	-
34	<i>Actaea spicata</i>	domuzüzümü	NE	-
35	<i>Adiantum capillus-veneris</i>	baldırıkara	NE	-
36	<i>Adonis aestivalis aestivalis</i>	Kanavcıotu	NE	-
37	<i>Adonis annua</i>	kanavcıotu	NE	-

38	<i>Adonis cyllenea paryadrica</i>	Horozgülü	DD	Endemik
39	<i>Adonis eriocalycina</i>	kızıl kandamlası	NE	-
40	<i>Adonis flammea</i>	cinlâlesi	NE	-
41	<i>Aegilops geniculata</i>	konbaş	NE	-
42	<i>Aegilops triuncialis triuncialis</i>	üçkılçık	NE	-
43	<i>Aegonychon purpureocaeruleum</i>	göktaşkesen	NE	-
44	<i>Aegopodium podagraria</i>	keçiayağı	NE	-
45	<i>Aethionema arabicum</i>	arap taşçantası	NE	-
46	<i>Aethionema armenum</i>	taşçantası	NE	-
47	<i>Aethionema caespitosum</i>	Demet kayagülü	NT	Endemik
48	<i>Aethionema cordatum</i>	kalpçantası	NE	-
49	<i>Aethionema eunomioides</i>	Kayagülü	LC	Endemik
50	<i>Aethionema grandiflorum sintenisii</i>	koca kayagülü	EN	Endemik
51	<i>Aethionema grandiflorum</i>	koca kayagülü	NE	-
52	<i>Aethionema iberideum</i>	ak kayagülü	NE	-
53	<i>Aethionema membranaceum</i>	etekli kayagülü	NE	-
54	<i>Aethionema oppositifolium</i>	bodur kayagülü	NE	-
55	<i>Aethionema schistosum</i>	Göksun Kayagülü	LC	Endemik
56	<i>Aethionema speciosum speciosum</i>	Som kayagülü	NE	-
57	<i>Aethusa cynapium</i>	it kişnişi	NE	-
58	<i>Agrimonia eupatoria</i>	fıtıkotu	NE	-
59	<i>Agropyron cristatum incanum</i>	otlak ayrığı	NE	-
60	<i>Agropyron cristatum pectinatum</i>	otlak ayrığı	NE	-
61	<i>Agrostemma githago</i>	buğday karamuğu	NE	-
62	<i>Agrostis capillaris capillaris</i>	karahasanotu	NE	-
63	<i>Agrostis gigantea</i>	koca tavusotu	NE	-
64	<i>Agrostis lazica</i>	bodur tavusotu	NE	-
65	<i>Agrostis olympica</i>	ulu tavusotu	NE	-
66	<i>Agrostis stolonifera</i>	tavusotu	NE	-
67	<i>Ailanthus altissima</i>	kokarağaç	NE	-

68	<i>Aira elegantissima elegantissima</i>	tül çiçeği	NE	-
69	<i>Ajuga chamaepitys</i>	Acıgıcı	NE	-
70	<i>Ajuga chamaepitys chia</i>	Acıgıcı	NE	-
71	<i>Ajuga orientalis</i>	dağmayasılı	NE	-
72	<i>Ajuga reptans</i>	meryemsaçı	NE	-
73	<i>Ajuga salicifolia</i>	sivrimayasıl	NE	-
74	<i>Alcea apterocarpa</i>	Gülhatmi	LC	-
75	<i>Alcea biennis</i>	fatmaanagülü	NE	-
76	<i>Alcea calvertii</i>	Hıraçiçeği	LC	-
77	<i>Alcea hohenackeri</i>	hevur	NE	-
78	<i>Alchemilla abchasica</i>	abaza pençesi	NE	-
79	<i>Alchemilla barbatiflora</i>	beyadiza	NE	-
80	<i>Alchemilla caucasica</i>	kaf şebnemlisi	NE	-
81	<i>Alchemilla daghestanica</i>	dağ pençesi	NE	-
82	<i>Alchemilla dura</i>	balaban pençesi	NE	-
83	<i>Alchemilla ellenbergiana</i>	çayır keltatı	NE	-
84	<i>Alchemilla epipsila</i>	Al şebnemli	NE	-
85	<i>Alchemilla erythropoda</i>	al şebnemli	NE	-
86	<i>Alchemilla gigantodus</i>	Yıldızpençesi	NE	-
87	<i>Alchemilla heterophylla</i>	oyalı keltat	NE	-
88	<i>Alchemilla hirtipedicellata</i>	kıllıpençe	NE	-
89	<i>Alchemilla holotricha</i>	Kıllıpençe	NE	-
90	<i>Alchemilla minusculiflora</i>	bodur keltat	NE	-
91	<i>Alchemilla mollis</i>	su keltatı	NE	-
92	<i>Alchemilla orthotricha</i>	Dokuztepe	VU	-
93	<i>Alchemilla oxysepala</i>	sivri keltat	NE	-
94	<i>Alchemilla plicatissima</i>	Eteklipençe	NE	-
95	<i>Alchemilla pseudocartalinica</i>	kartal pençesi	NE	-
96	<i>Alchemilla retinervis</i>	damarlı keltat	NE	-
97	<i>Alchemilla sericata</i>	ipek keltatı	NE	-

98	<i>Alchemilla sericea</i>	akpençe	NE	-
99	<i>Alchemilla sintenisii</i>	Supençesi	NT	Endemik
100	<i>Alchemilla smirnovii</i>	Kaya keltatı	NE	-
101	<i>Alchemilla speciosa</i>	Kaya keltatı	NE	-
102	<i>Alchemilla straminea</i>	ılgaz pençesi	NE	-
103	<i>Alchemilla stricta</i>	şebnemli	NE	-
104	<i>Alchemilla surculosa</i>	dere keltatı	NE	-
105	<i>Alchemilla trabzonica</i>	Trabzon pençesi	NE	Endemik
106	<i>Alchemilla transcaucasica</i>	Rize pençesi	NE	-
107	<i>Alchemilla ziganadagensis</i>	Zigana pençesi	VU	Endemik
108	<i>Alisma gramineum</i>	ince çobandüdüğü	NE	-
109	<i>Alisma lanceolatum</i>	kurbağakaşığı	NE	-
110	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	çobandüdüğü	NE	-
111	<i>Alkanna orientalis</i>	Sarı sormuk	NE	-
112	<i>Alliaria petiolata</i>	sarmısak hardalı	NE	-
113	<i>Allium ampeloprasum</i>	pırasa	NE	-
114	<i>Allium armenum</i>	Pembe sırim	LC	Endemik
115	<i>Allium atrovioleaceum</i>	lifli körmən	NE	-
116	<i>Allium cardiostemon</i>	yamaç körməni	NE	-
117	<i>Allium decipiens</i>	gəlin soğanı	NE	-
118	<i>Allium djimilense</i>	Cimil Soğanı	LC	Endemik
119	<i>Allium flavum tauricum</i>	Sarısoğan	NE	-
120	<i>Allium kunthianum</i>	kuş körməni	NE	-
121	<i>Allium rupestre</i>	taş körməni	NE	-
122	<i>Allium schoenoprasum</i>	peynir sirmosu	NE	-
123	<i>Allium scorodoprasum jajlae</i>	it soğanı	NE	-
124	<i>Allium scorodoprasum scorodoprasum</i>	it soğanı	NE	-
125	<i>Allium scorodoprasum rotundum</i>	it soğanı	NE	-
126	<i>Allium sphaerocephalon</i>	yılan sarmısağı	NE	-
127	<i>Allium szovitsii</i>	yayla körməni	NE	-

128	<i>Allium tauricola</i>	Toros Soğanı	LC	Endemik
129	<i>Allium tchihatschewii</i>	Saklı Soğan	LC	Endemik
130	<i>Allium vineale</i>	sirmo	NE	-
131	<i>Allium zebdanense</i>	çarşak sarmısağı	NE	-
132	<i>Alnus glutinosa glutinosa</i>	Yeykin Kızılağaç	NE	-
133	<i>Alnus glutinosa barbata</i>	Yeykin Kızılağaç	NE	-
134	<i>Alopecurus aequalis</i>	kınalı tilkikuyruğu	NE	-
135	<i>Alopecurus arundinaceus</i>	kamış tilkikuyruğu	NE	-
136	<i>Alopecurus glacialis</i>	yayla tilkikuyruğu	NE	-
137	<i>Alopecurus myosuroides</i>	Tilkikuyruğu	NE	-
138	<i>Alopecurus textilis textilis</i>	saçaklı tilkikuyruğu	NE	-
139	<i>Alopecurus vaginatus</i>	benekli tilkikuyruğu	NE	-
140	<i>Althaea officinalis</i>	deli hatmi	NE	-
141	<i>Alyssoides utriculata</i>	deli kuduzotu	NE	-
142	<i>Alyssum aizoides</i>	Kuduzotu	NE	Endemik
143	<i>Alyssum alyssoides</i>	deliotu	NE	-
144	<i>Alyssum armenum</i>	ağrı kevkese	NE	-
145	<i>Alyssum blepharocarpum</i>	Tarla Kevkese	LC	Endemik
146	<i>Alyssum callichroum</i>	Boz Kuduzotu	LC	-
147	<i>Alyssum contemptum</i>	tarla kevkese	NE	-
148	<i>Alyssum dasycarpum</i>	Boz Kuduzotu	NE	-
149	<i>Alyssum desertorum</i>	dumanotu	NE	-
150	<i>Alyssum gehamense</i>	yayla kuduzotu	NE	-
151	<i>Alyssum hirsutum</i>	Kıllı Kuduzotu	NE	-
152	<i>Alyssum huetii</i>	Tortuk kuduzotu	LC	Endemik
153	<i>Alyssum linifolium linifolium</i>	Çıplak kuduzotu	NE	-
154	<i>Alyssum longistylum</i>	öbek kuduzotu	NE	-
155	<i>Alyssum minutum</i>	gıllık kuduzotu	NE	-
156	<i>Alyssum murale murale</i>	Seki kuduzotu	NE	-
157	<i>Alyssum paphlagonicum</i>	Kokar kuduzotu	LC	Endemik

158	<i>Alyssum pateri</i>	Kanatlı Kevke	NE	-
159	<i>Alyssum peltarioides peltarioides</i>	Sipikor kuduzotu	NE	Endemik
160	<i>Alyssum peltarioides virgatiforme</i>	Sipikor kuduzotu	LC	Endemik
161	<i>Alyssum pseudomouradicum</i>	yoluk kuduzotu	NT	Endemik
162	<i>Alyssum sibiricum</i>	kedidili	NE	-
163	<i>Alyssum simplex</i>	sade kuduzotu	NE	-
164	<i>Alyssum stapfii</i>	acem kuduzotu	NE	-
165	<i>Alyssum strigosum strigosum</i>	dökük kuduzotu	NE	-
166	<i>Alyssum stylare</i>	Dallı kuduzotu	LC	Endemik
167	<i>Alyssum szovitsianum</i>	çar kuduzotu	NE	-
168	<i>Alyssum trichocarpum</i>	Akça Kevke	NE	Endemik
169	<i>Alyssum umbellatum</i>	şışkin kevke	NE	-
170	<i>Alyssum virgatum</i>	Çöp Kuduzotu	NE	Endemik
171	<i>Amaranthus albus</i>	kömüş mancarı	NE	-
172	<i>Amaranthus cruentus</i>	horozibiği	NE	-
173	<i>Amelanchier ovalis integrifolia</i>	kurtağacı	NE	-
174	<i>Amygdalus communis</i>	badem	NE	-
175	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	sivrisalep	NE	-
176	<i>Anagallis arvensis</i>	farekulağı	NE	-
177	<i>Anagallis arvensis caerulea</i>	farekulağı	NE	-
178	<i>Anchonium elichrysifolium</i>	Süsün	NE	-
179	<i>Anchusa azurea azurea</i>	sığırdili	NE	-
180	<i>Anchusa leptophylla incana</i>	Ballık	LC	Endemik
181	<i>Anchusa leptophylla leptophylla</i>	Ballık	LC	-
182	<i>Andrachne telephioides</i>	duvarnohutu	NE	-
183	<i>Andromeda polifolia</i>	gelinbohçası	NE	-
184	<i>Androsace albana</i>	arınca	NE	-
185	<i>Androsace armeniaca macrantha</i>	Dağ arıncası	LC	Endemik
186	<i>Androsace intermedia</i>	yoz arınca	NE	-
187	<i>Androsace maxima</i>	tavukkursağı	NE	-

188	<i>Androsace multiscapa</i>	yedi arınca	NE	-
189	<i>Androsace villosa</i>	catili	NE	-
190	<i>Anemone blanda</i>	dağlâlesi	NE	-
191	<i>Anemone caucasica</i>	Kır dağlalesi	NE	-
192	<i>Anemone narcissiflora</i>	mayısçiçeği	NE	-
193	<i>Anemone narcissiflora narcissiflora</i>	mayısçiçeği	NE	-
194	<i>Angelica purpurascens</i>	melekotu	NE	-
195	<i>Angelica sylvestris sylvestris</i>	Kekire	NE	-
196	<i>Antennaria dioica</i>	kediyağı	NE	-
197	<i>Anthemis anthemiformis</i>	Yayla papatyası	VU	Endemik
198	<i>Anthemis armeniaca</i>	Özge papatya	VU	Endemik
199	<i>Anthemis arvensis</i>	tarla papatyası	NE	-
200	<i>Anthemis cretica argaea</i>	Dağ papatyası	NE	-
201	<i>Anthemis cretica umbilicata</i>	Dağ papatyası	VU	-
202	<i>Anthemis cretica albida</i>	Dağ papatyası	LC	-
203	<i>Anthemis cretica pontica</i>	Dağ papatyası	NE	-
204	<i>Anthemis cretica cassia</i>	Dağ papatyası	NE	-
205	<i>Anthericum ramosum</i>	dallı örümcekotu	NE	-
206	<i>Anthoxanthum odoratum alpinum</i>	kokuotu	NE	-
207	<i>Anthriscus kotschy</i>	çahır	NE	-
208	<i>Anthriscus nemorosa</i>	peçek	NE	-
209	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Çobangülü	NE	-
210	<i>Apium graveolens</i>	kereviz	NE	-
211	<i>Apium nodiflorum</i>	bendik	NE	-
212	<i>Aquilegia olympica</i>	hasekiküpesi	NE	-
213	<i>Arabidopsis thaliana</i>	fenotu	NE	-
214	<i>Arabis alpina</i>	kazteresi	NE	-
215	<i>Arabis brachycarpa</i>	göl kazteresi	NE	-
216	<i>Arabis hirsuta</i>	tüylü kazteresi	NE	-
217	<i>Arabis nova</i>	tıfıl kazteresi	NE	-

218	<i>Arbutus andrachne</i>	sandal ağacı	NE	-
219	<i>Arceuthobium oxycedri</i>	ardıç güveleği	NE	-
220	<i>Archanthemis marschalliana pectinata</i>	sarı sığırgözü	NE	-
221	<i>Arctium minus</i>	löşlek	NE	-
222	<i>Arctium platylepis</i>	baldikeni	NE	-
223	<i>Aremonia agrimonoides</i>	kasıkotu	NE	-
224	<i>Arenaria rotundifolia</i>	yer kumotu	NE	-
225	<i>Arenaria serpyllifolia leptoclados</i>	tarla kumotu	NE	-
226	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	tarla kumotu	NE	-
227	<i>Argyrobolium biebersteinii</i>	acı collik	NE	-
228	<i>Aristolochia bodamae</i>	develiotu	NE	-
229	<i>Aristolochia clematitis</i>	lohusaotu	NE	-
230	<i>Aristolochia pontica</i>	gangırdak	NE	-
231	<i>Arrhenatherum elatius elatius</i>	çayırulafı	NE	-
232	<i>Artemisia squamata</i>	karabenek	NE	-
233	<i>Artemisia absinthium</i>	acı pelin	NE	-
234	<i>Artemisia campestris</i>	kara yavşan	NE	-
235	<i>Artemisia santonicum</i>	deniz yavşanı	NE	-
236	<i>Artemisia splendens</i>	ocak yavşanı	NE	-
237	<i>Artemisia verlotiorum</i>	laz yavşanı	NE	-
238	<i>Artemisia vulgaris</i>	kaba yavşan	NE	-
239	<i>Arthraxon hispidus hispidus</i>	çakılçimi	NE	-
240	<i>Arum elongatum</i>	Yılancücüğü	NE	-
241	<i>Arum hygrophilum euxinum</i>	ayımarlı	NT	Endemik
242	<i>Arum italicum</i>	domuz lahanası	NE	-
243	<i>Arum maculatum</i>	yılanekmeği	NE	-
244	<i>Arum orientale</i>	Yaldıran	NE	-
245	<i>Arum rupicola</i>	dağsorsalı	NE	-
246	<i>Aruncus vulgaris</i>	hoşkeçisakalı	NE	-
247	<i>Arundo donax</i>	kargı	NE	-

248	<i>Asarum europaeum</i>	afşarotu	NE	-
249	<i>Asparagus officinalis</i>	kuşkonmaz	NE	-
250	<i>Asparagus persicus</i>	mereço	NE	-
251	<i>Asperugo procumbens</i>	nevazilotu	NE	-
252	<i>Asperula affinis</i>	gül belumotu	NE	-
253	<i>Asperula arvensis</i>	tarla belumotu	NE	-
254	<i>Asperula glomerata eriantha</i>	sık yumyumotu	NE	-
255	<i>Asperula glomerata glomerata</i>	sık yumyumotu	NE	-
256	<i>Asperula gracilis</i>	çöp belumotu	NE	-
257	<i>Asperula involucrata</i>	akça belumotu	NE	-
258	<i>Asperula orientalis</i>	gökçe belumotu	NE	-
259	<i>Asperula pestalozzae</i>	Has belumotu	LC	Endemik
260	<i>Asperula pontica</i>	kaçkar belumu	NE	-
261	<i>Asperula prostrata</i>	yayvan belumotu	NE	-
262	<i>Asperula stricta latibracteata</i>	Berit Belumotu	LC	Endemik
263	<i>Asperula suavis</i>	Pak belumotu	LR	Endemik
264	<i>Asperula taurina</i>	küçük fevve	NE	-
265	<i>Asphodeline damascena</i>	Çekiçlik	NE	-
266	<i>Asphodeline lutea</i>	sarı çiriş	NE	-
267	<i>Asphodeline tenuior tenuiflora</i>	Tesbihcik	NE	-
268	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>	kara saçakotu	NE	-
269	<i>Asplenium ceterach</i>	dalakotu	NE	-
270	<i>Asplenium onopteris</i>	kalkan eğreltisi	NE	-
271	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	duvar saçağı	NE	-
272	<i>Asplenium scolopendrium</i>	geyikdili	NE	-
273	<i>Asplenium septentrionale</i>	devesakalı	NE	-
274	<i>Asplenium trichomanes</i>	saçakotu	NE	-
275	<i>Asplenium x alternifolium</i>	herdemcam	NE	-
276	<i>Asplenium x heufleri</i>	irefe otu	NE	-
277	<i>Aster alpinus</i>	yaylapatı	NE	-

278	<i>Aster amellus ibericus</i>	patçıçeği	NE	-
279	<i>Astragalus acmophyllus</i>	yayla geveni	VU	-
280	<i>Astragalus aduncus</i>	çengel geven	NE	-
281	<i>Astragalus albifolius</i>	Süt geven	VU	Endemik
282	<i>Astragalus alyssoides</i>	alaca geven	NE	-
283	<i>Astragalus angustifolius angustifolius</i>	Keçi Geveni	NE	-
284	<i>Astragalus angustifolius pungens</i>	Keçi Geveni	NE	-
285	<i>Astragalus ascicalyx</i>	külâh geveni	NT	-
286	<i>Astragalus aucheri</i>	kır geveni	NT	-
287	<i>Astragalus baibutensis</i>	Eşek geveni	LC	Endemik
288	<i>Astragalus barba-jovis</i>	öküz geveni	NE	-
289	<i>Astragalus bicolor</i>	hoş geven	LC	-
290	<i>Astragalus brachypterus</i>	kuş geveni	LC	-
291	<i>Astragalus bracteosus</i>	Kırk geven	LC	-
292	<i>Astragalus christianus</i>	Dallı geven	LC	-
293	<i>Astragalus cicer</i>	nohut geveni	NE	-
294	<i>Astragalus cinereus</i>	Buzlu geven	LC	-
295	<i>Astragalus compactus</i>	Guni	LC	-
296	<i>Astragalus condensatus</i>	Sıkgeven	LC	Endemik
297	<i>Astragalus crinitus</i>	Kösegeven	NT	Endemik
298	<i>Astragalus densifolius</i>	Gümüşgeven	LC	-
299	<i>Astragalus densifolius densifolius</i>	Gümüşgeven	LC	-
300	<i>Astragalus fragrans</i>	mis geven	NE	-
301	<i>Astragalus fraxinifolius</i>	batak geveni	NE	-
302	<i>Astragalus galegiformis</i>	köpürtgen geven	NE	-
303	<i>Astragalus globosus</i>	Top geven	NE	Endemik
304	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	dev geven	NE	-
305	<i>Astragalus halicacabus</i>	sepet geveni	NE	-
306	<i>Astragalus hamosus</i>	koçboynuzu	NE	-
307	<i>Astragalus hirticalyx</i>	tüylüçanak	NE	-

308	<i>Astragalus hyalolepis</i>	pullu geven	NE	-
309	<i>Astragalus incertus</i>	koçtaşı	NE	-
310	<i>Astragalus lagopodioides</i>	duvaklı geveni	LC	-
311	<i>Astragalus lagopoides</i>	somgeven	NE	-
312	<i>Astragalus lamarckii</i>	Eğin geveni	LC	Endemik
313	<i>Astragalus lineatus longidens</i>	Patpat	NE	-
314	<i>Astragalus lineatus jildisianus</i>	Patpat	LC	-
315	<i>Astragalus lineatus lineatus</i>	Patpat	NE	-
316	<i>Astragalus lycius</i>	Bozkırmumu	NE	Endemik
317	<i>Astragalus macrocephalus macrocephalus</i>	Sarıponpon	NT	-
318	<i>Astragalus maximus</i>	büyük geven	NE	-
319	<i>Astragalus microcephalus</i>	anadolu kitresi	NE	-
320	<i>Astragalus micropterus</i>	Serçe Geveni	LC	Endemik
321	<i>Astragalus mollis</i>	ahu geveni	NE	-
322	<i>Astragalus noaeus</i>	yeni geven	LC	Endemik
323	<i>Astragalus odoratus</i>	misk geveni	NE	-
324	<i>Astragalus oleifolius</i>	deli geven	NE	-
325	<i>Astragalus onobrychis</i>	korunga geveni	NE	-
326	<i>Astragalus oreades</i>	dağperisi	NE	-
327	<i>Astragalus ornithopodioides</i>	pala geveni	NE	-
328	<i>Astragalus ovatus</i>	Yumurta geveni	DD	-
329	<i>Astragalus pendulus</i>	sırık geveni	NE	-
330	<i>Astragalus pinetorum</i>	Bağadağ geveni	NE	-
331	<i>Astragalus plumosus</i>	tavşantopağı	LC	-
332	<i>Astragalus ponticus</i>	zümra geveni	NE	-
333	<i>Astragalus pseudoutriger</i>	kaplan geveni	NE	-
334	<i>Astragalus psoraloides</i>	Bayburt geveni	NE	-
335	<i>Astragalus strigillosus</i>	sert geven	LC	-
336	<i>Astragalus syringus</i>	Leylak Geveni	NE	Endemik
337	<i>Astragalus tokatensis</i>	Tokat Geveni	LC	Endemik

338	<i>Astragalus trachytrichus</i>	ispir geveni	NE	Endemik
339	<i>Astragalus vexillaris</i>	bayrak geveni	LC	-
340	<i>Astragalus viciifolius</i>	fiğ geveni	NE	-
341	<i>Astragalus viridissimus</i>	Yaşgeven	NE	Endemik
342	<i>Astrantia maxima haradjianii</i>	yıldızca	LC	Endemik
343	<i>Astrantia maxima maxima</i>	yıldızca	NE	-
344	<i>Astrodaucus orientalis</i>	havyıldız	NE	-
345	<i>Asyneuma amplexicaule aucheri</i>	hoşdeğnek	NE	-
346	<i>Asyneuma amplexicaule amplexicaule</i>	hoşdeğnek	NE	-
347	<i>Asyneuma limonifolium pestalozzae</i>	Tavşanekmeği	LC	Endemik
348	<i>Asyneuma lobelioides</i>	bozkırdeğneği	NE	-
349	<i>Asyneuma rigidum sibthorpianum</i>	Uludeğnek	LC	Endemik
350	<i>Asyneuma rigidum rigidum</i>	Uludeğnek	NE	-
351	<i>Asyneuma virgatum virgatum</i>	Çiçeklideğnek	NE	-
352	<i>Athyrium alpestre</i>	dağyeli	NE	-
353	<i>Athyrium filix-femina</i>	yel eğreltisi	NE	-
354	<i>Atraphaxis spinosa</i>	devekıran	NE	-
355	<i>Atropa belladonna</i>	güzelvratotu	NE	-
356	<i>Aubrieta olympica</i>	Ulu obrizya	EN	Endemik
357	<i>Aurinia rupestris cyclocarpa</i>	Kayaincisi	NT	Endemik
358	<i>Avena fatua fatua</i>	deli yulaf	NE	-
359	<i>Avena sterilis ludoviciana</i>	şifan	NE	-
360	<i>Avena sterilis sterilis</i>	şifan	NE	-
361	<i>Baldellia ranunculoides</i>	sutopuzu	NE	-
362	<i>Ballota nigra</i>	Giripotu	LC	-
363	<i>Ballota nigra nigra</i>	Giripotu	NE	-
364	<i>Ballota rotundifolia</i>	İt nemnemi	LC	Endemik
365	<i>Barbarea auriculata paludosa</i>	Kulaklı Nicarotu	LC	Endemik
366	<i>Barbarea brachycarpa</i>	çatal nicarcık	NE	-
367	<i>Barbarea integrifolia</i>	Göl nicarı	EN	Endemik

368	Barbarea plantaginea	götlezgötü	NE	-
369	Barbarea platycarpa	Öz Nicarotu	DD	Lokal Endemik
370	Bassia pilosa	kılâteştopu	NE	-
371	Bassia prostrata	yatık ateştopu	NE	-
372	Bellardiochloa polychroa	kurt çimeni	NE	-
373	Bellevalia forniculata	Yağlıca	VU	Endemik
374	Bellevalia paradoxa	aşpenceri	NE	-
375	Bellis perennis	koyungözü	NE	-
376	Berberis crataegina	karamuk	NE	-
377	Berberis vulgaris	kızılkaramuk	NE	-
378	Berteroa mutabilis	delitere	NE	-
379	Berteroa orbiculata	toptere	NE	-
380	Berula erecta	gendeme	NE	-
381	Beta corolliflora	kır pancarı	NE	-
382	Beta trigyna	kır pazısı	NE	-
383	Betula browicziana	Yaylahuşu	NE	Endemik
384	Betula litwinowii	düzük	NE	-
385	Betula pendula	huş ağacı	NE	-
386	Bidens tripartita	üç suketeni	NE	-
387	Bifora radians	gısbana	NE	-
388	Bilacunaria microcarpa	sarunotu	NE	-
389	Bituminaria acaulis	alacüer	NE	-
390	Bituminaria bituminosa	asfaltotu	NE	-
391	Blackstonia perfoliata perfoliata	deli sıra	NE	-
392	Blechnum spicant	tarak eğreltisi	NE	-
393	Blysmus compressus	Yassı Hasırotu	NE	-
394	Bolboschoenus maritimus	sandalyesazı	NE	-
395	Bornmuellera cappadocica	Peri seyyahotu	LC	Endemik
396	Bornmuellerantha aucheri	sadırlı davunotu	NE	-

397	<i>Bothriochloa ischaemum</i>	sakalotu	NE	-
398	<i>Botrychium lunaria</i>	gazaldili	NE	-
399	<i>Brachypodium distachyon</i>	tekkılcan	NE	-
400	<i>Brachypodium pinnatum</i>	tüylü kılcan	NE	-
401	<i>Brachypodium sylvaticum</i>	koru kılcanı	NE	-
402	<i>Briza marcowiczii</i>	çingirdak	NE	-
403	<i>Briza maxima</i>	kuşyüreği	NE	-
404	<i>Briza media</i>	zembilotu	NE	-
405	<i>Briza minor</i>	küçükzembil	NE	-
406	<i>Bromus arvensis</i>	tarla bromu	NE	-
407	<i>Bromus cappadocicus cappadocicus</i>	Peri kılcanı	NE	-
408	<i>Bromus commutatus</i>	çayır bromu	NE	-
409	<i>Bromus diandrus</i>	kılçıkotu	NE	-
410	<i>Bromus erectus</i>	dik brom	NE	-
411	<i>Bromus hordeaceus hordeaceus</i>	başakotu	NE	-
412	<i>Bromus intermedius</i>	damiyeotu	NE	-
413	<i>Bromus japonicus japonicus</i>	iyeyotu	NE	-
414	<i>Bromus lanceolatus</i>	kılıç bromu	NE	-
415	<i>Bromus pumilio</i>	bodur kılcan	NE	-
416	<i>Bromus racemosus</i>	salkım kılcan	NE	-
417	<i>Bromus scoparius</i>	ibubuk ekini	NE	-
418	<i>Bromus secalinus</i>	çavdar bromu	NE	-
419	<i>Bromus squarrosus</i>	kirpikli damiye	NE	-
420	<i>Bromus sterilis</i>	sağır ilcan	NE	-
421	<i>Bromus tectorum</i>	Kır bromu	NE	-
422	<i>Bromus tomentellus</i>	Bozkır Bromu	NE	-
423	<i>Bromus variegatus variegatus</i>	sarı brom	NE	-
424	<i>Brunnera orientalis</i>	minik göğce	NE	-
425	<i>Bryonia alba</i>	akhaylin	NE	-
426	<i>Bryonia aspera</i>	şeytan şalgamı	NE	-

427	<i>Buglossoides arvensis</i>	tarla taşkeseni	NE	-
428	<i>Bungea trifida</i>	üç kernekotu	NE	-
429	<i>Bunias orientalis</i>	çırşalgamı	NE	-
430	<i>Bunium microcarpum bourgaei</i>	Adol	NE	-
431	<i>Bunium microcarpum microcarpum</i>	Adol	NE	-
432	<i>Bupleurum boissieri</i>	şeytankirpiği	NE	-
433	<i>Bupleurum falcatum polyphyllum</i>	çataltavşan	NE	-
434	<i>Bupleurum falcatum persicum</i>	çataltavşan	NE	-
435	<i>Bupleurum falcatum cernuum</i>	çataltavşan	NE	-
436	<i>Bupleurum gerardii</i>	çalı şeytanı	NE	-
437	<i>Bupleurum papillosum</i>	Tüylü şeytanayağı	LC	Endemik
438	<i>Bupleurum rotundifolium</i>	soluk şeytanayağı	NE	-
439	<i>Bupleurum sulphureum</i>	Ters şeytanayağı	VU	Endemik
440	<i>Butomus umbellatus</i>	bataklıkgülü	NE	-
441	<i>Buxus sempervirens</i>	şimşir	NE	-
442	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	kandıraotu	NE	-
443	<i>Calamagrostis canescens</i>	ak kandıraotu	NE	-
444	<i>Calamagrostis pseudophragmites</i>	sazçimi	NE	-
445	<i>Calepina irregularis</i>	top hardal	NE	-
446	<i>Callipeltis cucullaris</i>	nermik	NE	-
447	<i>Callitriche palustris</i>	dilbersacı	NE	-
448	<i>Callitriche stagnalis</i>	göl dilbersacı	NE	-
449	<i>Caltha palustris</i>	lilpar	NE	-
450	<i>Calystegia sepium</i>	çit sarmaşığı	NE	-
451	<i>Calystegia silvatica</i>	bürük	NE	-
452	<i>Camelina hispida</i>	Kıllı ketentere	LC	-
453	<i>Camelina laxa</i>	eğri ketentere	NE	-
454	<i>Camelina rumelica</i>	ketentere	NE	-
455	<i>Campanula alliariifolia</i>	akçan	NE	-
456	<i>Campanula argentea</i>	Gümüşhane çanı	VU	Endemik

457	<i>Campanula aucheri</i>	yayla çanı	NE	-
458	<i>Campanula betulifolia</i>	Çingirakotu	LC	Endemik
459	<i>Campanula bononiensis</i>	çalı çingırağı	NE	-
460	<i>Campanula collina</i>	çayır çingırağı	NE	-
461	<i>Campanula glomerata hispida</i>	yumak çanı	NE	-
462	<i>Campanula grandis</i>	öküz çingırağı	LC	-
463	<i>Campanula involucrata</i>	sarım çanı	NE	-
464	<i>Campanula lactiflora</i>	kuspida	NE	-
465	<i>Campanula latifolia</i>	çaңçiçeği	NE	-
466	<i>Campanula olympica</i>	orman çanı	NE	-
467	<i>Campanula pontica</i>	tiryal çanı	NE	-
468	<i>Campanula rapunculoides</i>	elmacık	NE	-
469	<i>Campanula saxonorum</i>	İnce çingirak	LC	Endemik
470	<i>Campanula sibirica hohenackeri</i>	kaba çingirak	NE	-
471	<i>Campanula stevenii stevenii</i>	yan çaңçiçeği	NE	-
472	<i>Campanula stricta stricta</i>	Gür çaңçiçeği	NE	-
473	<i>Campanula tridentata</i>	gökçe çaңçiçeği	NE	-
474	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	çobançantası	NE	-
475	<i>Cardamine bulbifera</i>	dişlikök	NE	-
476	<i>Cardamine hirsuta</i>	kıllı kodim	NE	-
477	<i>Cardamine impatiens</i>	sultan kodimotu	NE	-
478	<i>Cardamine quinquefolia</i>	hanımgömlöğü	NE	-
479	<i>Cardamine raphanifolia acris</i>	çeykodim	NE	-
480	<i>Cardamine tenera</i>	narin köpükotu	NE	-
481	<i>Carduus acanthoides</i>	Küçük kenger	LC	-
482	<i>Carduus acanthoides acanthoides</i>	Küçük kenger	NE	-
483	<i>Carduus adpressus</i>	tomara	NE	-
484	<i>Carduus lanuginosus</i>	Yünlü kangal	LC	Endemik
485	<i>Carduus nutans nutans</i>	Eşek diken	NE	-
486	<i>Carduus onopordioides turcicus</i>	Hoşap kangalı	DD	Endemik

487	<i>Carex acuta</i>	bataklıksazı	NE	-
488	<i>Carex acutiformis</i>	çayırsazı	NE	-
489	<i>Carex atrata atrata</i>	karasaparna	NE	-
490	<i>Carex atrata aterra</i>	karasaparna	NE	-
491	<i>Carex brevicollis</i>	yakalı saz	NE	-
492	<i>Carex canescens</i>	hanım saparna	NE	-
493	<i>Carex caucasica</i>	kaf ayakotu	NE	-
494	<i>Carex cespitosa</i>	gür ayakotu	NE	-
495	<i>Carex cilicica</i>	Sarkıksaz	NE	-
496	<i>Carex cuprina</i>	kurusaz	NE	-
497	<i>Carex diluta</i>	küpelisaz	NE	-
498	<i>Carex distans</i>	sina ayakotu	NE	-
499	<i>Carex divisa</i>	zevzirçimeni	NE	-
500	<i>Carex divulsa</i>	Ayakotu	NE	-
501	<i>Carex echinata</i>	küt ayakotu	NE	-
502	<i>Carex flacca</i>	boz çayırsazı	NE	-
503	<i>Carex halleriana</i>	kaba ayakotu	NE	-
504	<i>Carex hirta</i>	tüylü çayırsazı	NE	-
505	<i>Carex hordeistichos</i>	arpa çayırsazı	NE	-
506	<i>Carex leporina</i>	tülü sazotu	NE	-
507	<i>Carex melanostachya</i>	benli ayakotu	NE	-
508	<i>Carex nigra</i>	kara ayakotu	NE	-
509	<i>Carex orbicularis</i>	teker sazotu	NE	-
510	<i>Carex oreophila</i>	yelsaparna	NE	-
511	<i>Carex pallescens</i>	soluksaparna	NE	-
512	<i>Carex panicea</i>	darı ayakotu	NE	-
513	<i>Carex paniculata szovitsii</i>	Çar Ayakotu	NE	-
514	<i>Carex pendula</i>	salkımsaparna	NE	-
515	<i>Carex pyrenaica</i>	alacasaparna	NE	-
516	<i>Carex remota</i>	nazlısaparna	NE	-

517	<i>Carex riparia</i>	yılan sazotu	NE	-
518	<i>Carex stenophylla stenophylloides</i>	çol ayakotu	NE	-
519	<i>Carex sylvatica sylvatica</i>	merasazı	NE	-
520	<i>Carex umbrosa huetiana</i>	kırk ayakotu	NE	-
521	<i>Carlina biebersteinii</i>	kaya diken	NE	-
522	<i>Carlina corymbosa</i>	kırkbaş diken	NE	-
523	<i>Carlina lanata</i>	keygana	NE	-
524	<i>Carlina oligocephala oligocephala</i>	Domuz diken	NE	-
525	<i>Carlina vulgaris</i>	deli domuzdiken	NE	-
526	<i>Carpinus betulus</i>	gürgen	NE	-
527	<i>Carpinus orientalis</i>	istiriç	NE	-
528	<i>Carthamus lanatus</i>	sarıdiken	NE	-
529	<i>Carum carvi</i>	kimyon	NE	-
530	<i>Carum caucasicum</i>	halal	NE	-
531	<i>Carum leucocoleon</i>	Keraviye	NE	-
532	<i>Carum meifolium</i>	bağdanaz	NE	-
533	<i>Castanea sativa</i>	kestane	NE	-
534	<i>Catabrosa aquatica</i>	çipil	NE	-
535	<i>Catabrosella araratica</i>	ağrı çipilciği	NE	-
536	<i>Catabrosella parviflora calvertii</i>	çipilcik	NE	-
537	<i>Catapodium rigidum</i>	telekotu	NE	-
538	<i>Caucalis platycarpus</i>	kavkal	NE	-
539	<i>Caucasalia macrophylla</i>	kafkasotu	NE	-
540	<i>Celtis australis australis</i>	çitlenbik	NE	-
541	<i>Celtis planchoniana</i>	dahum	NE	-
542	<i>Centaurea aggregata aggregata</i>	Kümedüğme	NE	-
543	<i>Centaurea amaena</i>	Güldüğmesi	LC	Endemik
544	<i>Centaurea armena</i>	Güldüğmesi	LC	Endemik
545	<i>Centaurea carduiiformis carduiiformis</i>	kavgalaz	LC	-
546	<i>Centaurea carduiiformis</i>	kavgalaz	NE	-

547	<i>Centaurea coronopifolia</i>	elebi sarıbař	NE	-
548	<i>Centaurea glastifolia</i>	kotankıran	NE	-
549	<i>Centaurea helenioides</i>	Döknel sarıbař	LC	Endemik
550	<i>Centaurea iberica</i>	deligözdikenı	NE	-
551	<i>Centaurea jacea</i>	serebařı	NE	-
552	<i>Centaurea oltensis</i>	eğri sarıbař	LC	Endemik
553	<i>Centaurea polypodiifolia polypodiifolia</i>	akbehmen	NE	-
554	<i>Centaurea pseudoscabiosa pseudoscabiosa</i>	yaman kavgalaz	LC	-
555	<i>Centaurea pulchella</i>	gümüřsüpürge	NE	-
556	<i>Centaurea rhizocalathium</i>	Engin dikenı	DD	Endemik
557	<i>Centaurea salicifolia abbreviata</i>	rize serebařı	NE	-
558	<i>Centaurea solstitialis solstitialis</i>	akırdikenı	NE	-
559	<i>Centaurea spectabilis microlopha</i>	turanbařı	LC	-
560	<i>Centaurea spectabilis spectabilis</i>	turanbařı	NE	-
561	<i>Centaurea urvillei stepposa</i>	Alakötürüm	NE	-
562	<i>Centaurea urvillei urvillei</i>	Alakötürüm	NE	-
563	<i>Centaurea virgata</i>	acı süpürge	NE	-
564	<i>Centaureum erythraea</i>	kırmızı kantaron	NE	-
565	<i>Centaureum erythraea erythraea</i>	kırmızı kantaron	NE	-
566	<i>Centaureum pulchellum</i>	pembe tukul	NE	-
567	<i>Centaureum tenuiflorum acutiflorum</i>	ince gelindüğmesi	NE	-
568	<i>Centranthus longiflorus longiflorus</i>	mahmuzeđi	NE	-
569	<i>Cephalanthera damasonium</i>	ormankuşuğı	NE	-
570	<i>Cephalanthera longifolia</i>	kuđu salebi	NE	-
571	<i>Cephalanthera rubra</i>	ameđi	NE	-
572	<i>Cephalanthera x schulzei</i>	melez kuđusalebi	NE	-
573	<i>Cephalaria aristata</i>	oruh pelemiri	NE	-
574	<i>Cephalaria gigantea</i>	dev pelemir	NE	-
575	<i>Cephalaria procera</i>	ganteper	NE	-
576	<i>Cephalaria syriaca</i>	pelemir	NE	-

577	<i>Cerastium armeniacum</i>	Pek boynuzotu	LC	Endemik
578	<i>Cerastium banaticum</i>	hasır boynuzotu	NE	-
579	<i>Cerastium cerastoides</i>	yumak boynuzotu	NE	-
580	<i>Cerastium chlorifolium</i>	parlak boynuzotu	NE	-
581	<i>Cerastium davuricum</i>	koca boynuzotu	NE	-
582	<i>Cerastium dichotomum dichotomum</i>	çatal boynuzotu	NE	-
583	<i>Cerastium dubium</i>	mızrak boynuzotu	NE	-
584	<i>Cerastium fontanum</i>	koru boynuzotu	NE	-
585	<i>Cerastium glomeratum</i>	boynuzotu	NE	-
586	<i>Cerastium gnaphalodes</i>	Dağhıyarı	LC	Endemik
587	<i>Cerastium gracile</i>	küçük boynuzotu	NE	-
588	<i>Cerastium lazicum</i>	Laz boynuzotu	LC	Endemik
589	<i>Cerastium longifolium</i>	taş boynuzotu	NE	-
590	<i>Cerastium perfoliatum</i>	ekin boynuzotu	NE	-
591	<i>Cerastium pumilum</i>	eğri boynuzotu	NE	-
592	<i>Cerastium purpurascens</i>	alaca boynuzotu	NE	-
593	<i>Cerastium semidecandrum</i>	çengel boynuzotu	NE	-
594	<i>Cerasus angustifolia</i>	kızıl kiraz	NE	-
595	<i>Cerasus angustifolia angustifolia</i>	kızıl kiraz	NE	-
596	<i>Cerasus avium</i>	kiraz	NE	-
597	<i>Cerasus incana incana</i>	Dağ Kirazı	NE	-
598	<i>Cerasus mahaleb mahaleb</i>	mahlep	NE	-
599	<i>Ceratocephala falcata</i>	yelotu	NE	-
600	<i>Ceratocephala testiculata</i>	düğün yelotu	NE	-
601	<i>Ceratophyllum demersum</i>	kısalı suboynuzu	NE	-
602	<i>Cerinth glabra</i>	çobansüzeği	NE	-
603	<i>Cerinth minor auriculata</i>	cücegözü	NE	-
604	<i>Chaenorhinum minus anatolicum</i>	Ana balıkağzı	LC	Endemik
605	<i>Chaerophyllum astrantiae</i>	yılandokotu	NE	-
606	<i>Chaerophyllum aureum</i>	sarılakotu	NE	-

607	<i>Chaerophyllum crinitum</i>	saçılakotu	NE	-
608	<i>Chaerophyllum macrospermum</i>	iri handokotu	NE	-
609	<i>Chaerophyllum temulum</i>	dallı handok	NE	-
610	<i>Chaiturus marrubiastrum</i>	aslancık	NE	-
611	<i>Chamaescidium acaule</i>	hamotu	NE	-
612	<i>Chardinia orientalis</i>	çağlaotu	NE	-
613	<i>Cheilanthes persica</i>	paslı eğretili	NE	-
614	<i>Chelidonium majus</i>	kırlangıçotu	NE	-
615	<i>Chenopodium album album</i>	aksirken	NE	-
616	<i>Chenopodium botrys</i>	kızılback	NE	-
617	<i>Chenopodium foliosum</i>	cülek	NE	-
618	<i>Chenopodium murale</i>	salmanca	NE	-
619	<i>Chesneya elegans</i>	Hoş çesneya	LC	Endemik
620	<i>Chondrilla juncea</i>	karakavuk	NE	-
621	<i>Chorispora tenella</i>	Kokar külünk	NE	-
622	<i>Chrysopogon gryllus gryllus</i>	buzagıotu	NE	-
623	<i>Chrysosplenium dubium</i>	çağançiçeği	NE	-
624	<i>Chrysothesium aureum</i>	anagüvelek	NE	-
625	<i>Chrysothesium stelleroides</i>	anagüvelek	LC	Endemik
626	<i>Cicer anatolicum</i>	nakaçe	NE	-
627	<i>Cichorium intybus</i>	hindiba	NE	-
628	<i>Cichorium pumilum</i>	dünek	NE	-
629	<i>Cionura erecta</i>	babrik	NE	-
630	<i>Circaea lutetiana</i>	kankurutan	NE	-
631	<i>Cirsium arvense</i>	köygöçüren	NE	-
632	<i>Cirsium cephalotes</i>	baş kangal	NE	-
633	<i>Cirsium echinus</i>	kirpi kangalı	NE	-
634	<i>Cirsium hypoleucum</i>	vişne kangalı	NE	-
635	<i>Cirsium leucocephalum leucocephalum</i>	hamurkesen	NE	-
636	<i>Cirsium macrobotrys</i>	öküz kangalı	NE	-

637	<i>Cirsium osseticum</i>	garip kangal	NE	-
638	<i>Cirsium pseudopersonata pseudopersonata</i>	Koca kangal	LC	Endemik
639	<i>Cirsium pubigerum caniforme</i>	Dere kangalı	NE	-
640	<i>Cirsium pubigerum glomeratum</i>	Dere kangalı	NE	-
641	<i>Cirsium rhizocephalum sinuatum</i>	bargana	NE	-
642	<i>Cirsium rhizocephalum rhizocephalum</i>	bargana	NE	-
643	<i>Cirsium simplex</i>	Posof kangalı	NE	-
644	<i>Cirsium simplex simplex</i>	Posof kangalı	NE	-
645	<i>Cirsium sommieri</i>	Kazankulpu	LC	Endemik
646	<i>Cirsium subinerme</i>	su kangalı	NE	-
647	<i>Cirsium trachylepis</i>	Kaba kazankulpu	LC	Endemik
648	<i>Cirsium vulgare</i>	yaygın kangal	NE	-
649	<i>Cistus creticus</i>	laden	NE	-
650	<i>Cistus salviifolius</i>	kartli	NE	-
651	<i>Clematis orientalis</i>	köpektutağı	NE	-
652	<i>Clematis vitalba</i>	akasma	NE	-
653	<i>Clematis viticella</i>	yakmuk	NE	-
654	<i>Cleome ornithopodioides</i>	taş saçakgülü	NE	-
655	<i>Clinopodium grandiflorum</i>	kaba fesleğen	NE	-
656	<i>Clinopodium graveolens</i>	filiskin	NE	-
657	<i>Clinopodium menthifolium</i>	yabani oğulotu	NE	-
658	<i>Clinopodium nepeta</i>	kedi fesleğeni	NE	-
659	<i>Clinopodium umbrosum</i>	gölge fesleğeni	NE	-
660	<i>Clinopodium vulgare arundanum</i>	yabani fesleğen	NE	-
661	<i>Clinopodium vulgare</i>	yabani fesleğen	NE	-
662	<i>Clypeola jonthlaspi</i>	akçeotu	NE	-
663	<i>Cnicus benedictus</i>	topdiken	NE	-
664	<i>Cnidium silaifolium orientale</i>	galyobişotu	NE	-
665	<i>Coeloglossum viride</i>	kurbağasalebi	NE	-
666	<i>Colchicum kurdicum</i>	yırtık mahrut	NE	-

667	<i>Colchicum speciosum</i>	şepart	NE	-
668	<i>Colchicum szovitsii</i>	katır çiğdemi	NE	-
669	<i>Colchicum trigynum</i>	üç mahrut	NE	-
670	<i>Colchicum triphyllum</i>	öksüzali	NE	-
671	<i>Colchicum umbrosum</i>	şaşortkovan	NE	-
672	<i>Colutea cilicica</i>	patlangaç	NE	-
673	<i>Coluteocarpus vesicaria vesicaria</i>	patarıkotu	NE	-
674	<i>Conium maculatum</i>	baldıran	NE	-
675	<i>Conringia orientalis</i>	kocatelkari	NE	-
676	<i>Conringia persica</i>	acemtelkari	NE	-
677	<i>Conringia planisiliqua</i>	telkariotu	NE	-
678	<i>Consolida armeniaca</i>	Koca mahmuz	VU	Endemik
679	<i>Consolida glandulosa</i>	Yağlı mahmuz	LC	Endemik
680	<i>Consolida hohenackeri</i>	gök mahmuz	NE	-
681	<i>Consolida olopetala</i>	Çullukotu	LC	Endemik
682	<i>Consolida orientalis</i>	morçiçek	NE	-
683	<i>Convolvulus arvensis</i>	tarla sarmaşığı	NE	-
684	<i>Convolvulus calvertii</i>	hamıza	NE	-
685	<i>Convolvulus cantabrica</i>	çadırçiçeği	NE	-
686	<i>Convolvulus galaticus</i>	Boz sarmaşık	LC	-
687	<i>Convolvulus holosericeus</i>	Gündüzsefası	LC	-
688	<i>Convolvulus lineatus</i>	top yayılgan	NE	-
689	<i>Convolvulus pseudoscammonia</i>	Melez yayılgan	LC	Endemik
690	<i>Conyza bonariensis</i>	çakalotu	NE	-
691	<i>Conyza canadensis</i>	selviotu	NE	-
692	<i>Corallorhiza trifida</i>	kurbağa salebi	NE	-
693	<i>Cornus mas</i>	kızılıcık	NE	-
694	<i>Cornus sanguinea</i>	kiren	NE	-
695	<i>Coronilla scorpioides</i>	akrep burçağı	NE	-
696	<i>Corydalis alpestris</i>	gök kazgagası	NE	-

697	<i>Corydalis caucasica</i>	Çalılarlakuşu	NE	-
698	<i>Corydalis conorhiza</i>	yayla kazgası	NE	-
699	<i>Corydalis oppositifolia oppositifolia</i>	İpar Kazgası	NE	Endemik
700	<i>Corylus avellana pontica</i>	fındık	NE	-
701	<i>Corylus avellana avellana</i>	fındık	NE	-
702	<i>Cota austriaca</i>	babuçça	NE	-
703	<i>Cota melanoloma melanoloma</i>	kara babuçça	NT	-
704	<i>Cota melanoloma trapezuntica</i>	kara babuçça	NT	Endemik
705	<i>Cota tinctoria pallida</i>	boyacı papatyası	NE	-
706	<i>Cota tinctoria tinctoria</i>	boyacı papatyası	NE	-
707	<i>Cota triumfettii</i>	yamaç papatyası	NE	-
708	<i>Cotoneaster integerrimus</i>	garagat	NE	-
709	<i>Cotoneaster nummularius</i>	dağ muşmulası	NE	-
710	<i>Cousinia aucheri</i>	İnce kızan	EN	Endemik
711	<i>Cousinia bicolor</i>	Alacakızan	LC	Endemik
712	<i>Cousinia canescens</i>	kızandiken	NE	-
713	<i>Cousinia decolorans</i>	Soluk kızan	LC	Endemik
714	<i>Cousinia eriocephala</i>	Yünlü kızan	LC	Endemik
715	<i>Crambe orientalis</i>	Akyumak	NE	-
716	<i>Crataegus microphylla</i>	kocakarı armudu	NE	-
717	<i>Crataegus monogyna</i>	yemişen	NE	-
718	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	NE	-
719	<i>Crataegus rhipidophylla rhipidophylla</i>	kızılcırık	NE	-
720	<i>Crataegus tanacetifolia</i>	Kotanalıcı	LC	Endemik
721	<i>Crataegus x sinaica</i>	çöl alıcı	NE	-
722	<i>Crepis armena</i>	Dağ kıskısı	LC	Endemik
723	<i>Crepis bupleurifolia</i>	Has Kıskıs	LC	Endemik
724	<i>Crepis conyzifolia</i>	kuzey kıskısı	NE	-
725	<i>Crepis dioritica</i>	Kaya kıskısı	LC	Endemik
726	<i>Crepis foetida rhoeadifolia</i>	kohum	NE	-

727	<i>Crepis micrantha</i>	yedi kısık	NE	-
728	<i>Crepis paludosa</i>	su kısık	NE	-
729	<i>Crepis pulchra pulchra</i>	zarif kısık	NE	-
730	<i>Crepis sahendi</i>	azeri kısık	NE	-
731	<i>Crepis sancta</i>	yaban kısık	NE	-
732	<i>Crepis setosa</i>	kılçıklı kısık	NE	-
733	<i>Crepis willdenowii</i>	boz kısık	NE	-
734	<i>Crocus aereus</i>	Laz çiğdemi	VU	Endemik
735	<i>Crocus ancyrensis</i>	Ankara çiğdemi	LC	Endemik
736	<i>Crocus biflorus tauri</i>	İkiz çiğdem	NE	-
737	<i>Crocus kotschyanus suworowianus</i>	Gezgin çiğdem	NE	-
738	<i>Crocus scharojanii</i>	Yaylakovan	VU	-
739	<i>Crocus speciosus ilgazensis</i>	Çayır çiğdemi	NE	Endemik
740	<i>Crocus speciosus</i>	Çayır çiğdemi	VU	-
741	<i>Crocus vallicola</i>	hozmançuk	NE	-
742	<i>Crucianella exasperata</i>	yayla haçotu	NE	-
743	<i>Crucianella gilanica</i>	haçotu	NE	-
744	<i>Cruciata laevipes</i>	sarılıkot	NE	-
745	<i>Cruciata taurica</i>	kırım güzeli	NE	-
746	<i>Crupina crupinastrum</i>	gelindöndüren	NE	-
747	<i>Crupina vulgaris</i>	kır gelindöndüreni	NE	-
748	<i>Crypsis schoenoides</i>	bakakotu	NE	-
749	<i>Cuscuta campestris</i>	kâfırsacı	NE	-
750	<i>Cuscuta epithymum</i>	cınsacı	NE	-
751	<i>Cuscuta europaea</i>	bostanbozan	NE	-
752	<i>Cyanus depressus</i>	gökbaş	NE	-
753	<i>Cyanus segetum</i>	gelintacı	NE	-
754	<i>Cyanus triumfettii</i>	deli kapele	NE	-
755	<i>Cyclamen coum</i>	yersomunu	NE	-
756	<i>Cyclamen parviflorum</i>	Filizki	LC	Endemik

757	<i>Cydonia oblonga</i>	ayva	NE	-
758	<i>Cymbocarpum wiedemannii</i>	tüysüz aşotu	LC	Endemik
759	<i>Cymbolaena griffithii</i>	boz kısaayaklı	NE	-
760	<i>Cynanchum acutum acutum</i>	bacırgan	NE	-
761	<i>Cynodon dactylon villosus</i>	köpekdişi	NE	-
762	<i>Cynodon dactylon dactylon</i>	köpekdişi	NE	-
763	<i>Cynoglossum creticum</i>	pisiktetiği	NE	-
764	<i>Cynoglossum montanum</i>	dağ köpekdili	NE	-
765	<i>Cynoglossum officinale</i>	gözpıtrağı	NE	-
766	<i>Cynosurus cristatus</i>	tarakotu	NE	-
767	<i>Cynosurus echinatus</i>	top tarakotu	NE	-
768	<i>Cyperus esculentus</i>	abdülaziz	NE	-
769	<i>Cyperus glaber</i>	kösnüotu	NE	-
770	<i>Cyperus longus</i>	karatopalak	NE	-
771	<i>Cyperus michelianus</i>	hasırotu	NE	-
772	<i>Cyperus rotundus</i>	topalak	NE	-
773	<i>Cyperus serotinus</i>	gelgit hasırı	NE	-
774	<i>Cystopteris fragilis</i>	gevrek eğrelti	NE	-
775	<i>Cytisus pygmaeus</i>	cüce keçitırfılı	NE	-
776	<i>Dactylis glomerata</i>	domuzayrığı	NE	-
777	<i>Dactylis glomerata hispanica</i>	domuzayrığı	NE	-
778	<i>Dactyloctenium aegyptium</i>	yıldızçimi	NE	-
779	<i>Dactylorhiza euxina</i>	laz salebi	NE	-
780	<i>Dactylorhiza iberica</i>	kırım salebi	NE	-
781	<i>Dactylorhiza osmanica osmanica</i>	Osmanlı Salebi	LC	Endemik
782	<i>Dactylorhiza osmanica anatolica</i>	Osmanlı Salebi	LC	Endemik
783	<i>Dactylorhiza romana romana</i>	elçik	NE	-
784	<i>Dactylorhiza romana georgica</i>	elçik	NE	-
785	<i>Dactylorhiza saccifera</i>	keseli salep	NE	-
786	<i>Dactylorhiza umbrosa</i>	gövdeli salep	NE	-

787	<i>Dactylorhiza urvilleana urvilleana</i>	balkaymak	NE	-
788	<i>Danthonia decumbens</i>	bodur deveotu	NE	-
789	<i>Daphne glomerata</i>	ezentere	NE	-
790	<i>Daphne mezereum</i>	kirkat	NE	-
791	<i>Daphne oleoides</i>	gövçek	NE	-
792	<i>Daphne oleoides oleoides</i>	gövçek	NE	-
793	<i>Daphne pontica</i>	sırımağı	NE	-
794	<i>Datisca cannabina</i>	renkotu	NE	-
795	<i>Datura stramonium</i>	boru çiçeği	NE	-
796	<i>Daucus carota</i>	yabani havuç	NE	-
797	<i>Delphinium albiflorum</i>	ak hezaren	NE	-
798	<i>Delphinium crispulum</i>	Toros hezaren	NE	-
799	<i>Delphinium dasystachyon</i>	kirli hezaren	LC	Endemik
800	<i>Delphinium formosum</i>	Gür hezaren	LC	-
801	<i>Deschampsia caespitosa</i>	çayırşacı	NE	-
802	<i>Deschampsia flexuosa</i>	eğri çayırşacı	NE	-
803	<i>Descurainia kochii</i>	aksotu	NE	-
804	<i>Descurainia sophia</i>	sadırotu	NE	-
805	<i>Dianthus calocephalus</i>	güzel karanfil	NE	-
806	<i>Dianthus carmelitarum</i>	Samsu	LC	Endemik
807	<i>Dianthus carthusianorum</i>	dağ karanfili	NE	-
808	<i>Dianthus crinitus crinitus</i>	Uzunçanak	NE	-
809	<i>Dianthus floribundus</i>	kırk karanfil	NE	-
810	<i>Dianthus liboschitzianus</i>	köse karanfil	NE	-
811	<i>Dianthus micranthus</i>	kır karanfili	NE	-
812	<i>Dianthus multicaulis</i>	taş karanfili	NE	-
813	<i>Dianthus orientalis</i>	yar karanfili	NE	-
814	<i>Dianthus strictus gracilior</i>	dimisok	NE	-
815	<i>Dianthus zederbaueri</i>	er karanfil	LC	Endemik
816	<i>Dianthus zonatus hypochlorus</i>	kaya karanfili	NE	-

817	<i>Digitalis ferruginea ferruginea</i>	arıkovanı	NE	-
818	<i>Digitalis ferruginea schischkinii</i>	arıkovanı	NE	-
819	<i>Digitalis lamarckii</i>	Yüksükotu	LC	Endemik
820	<i>Digitaria ischaemum</i>	çatalotu	NE	-
821	<i>Digitaria sanguinalis</i>	kızıl çatalotu	NE	-
822	<i>Diospyros lotus</i>	hırnik	NE	-
823	<i>Dipsacus laciniatus</i>	fesçitarağı	NE	-
824	<i>Dipsacus pilosus</i>	fesçisüpürgesi	NE	-
825	<i>Doronicum balansae</i>	Rize kaplanotu	NE	Endemik
826	<i>Doronicum macrolepis</i>	Koca Kaplanotu	LC	Endemik
827	<i>Doronicum orientale</i>	kaplanotu	NE	-
828	<i>Dorycnium graecum</i>	ak kaplanotu	NE	-
829	<i>Dorycnium pentaphyllum herbaceum</i>	Zehirli yonca	NE	-
830	<i>Draba bruniifolia</i>	Kaya dolaması	LC	-
831	<i>Draba bruniifolia bruniifolia</i>	Kaya dolaması	NE	-
832	<i>Draba heterocoma</i>	tüylü dolama	NE	-
833	<i>Draba hispida</i>	kıllı dolama	NE	-
834	<i>Draba huetii</i>	çayır dolaması	NE	-
835	<i>Draba muralis</i>	ak dolama	NE	-
836	<i>Draba nemorosa</i>	orman dolaması	NE	-
837	<i>Draba nuda</i>	cıbil dolama	NE	-
838	<i>Draba polytricha</i>	rize dolaması	NE	-
839	<i>Draba rigida</i>	Diri dolama	NE	-
840	<i>Draba sibirica</i>	sibiry dolaması	NE	-
841	<i>Draba siliquosa</i>	yıldız dolama	NE	-
842	<i>Draba verna</i>	çırçırotu	NE	-
843	<i>Drosera rotundifolia</i>	Güneşgülü	NE	-
844	<i>Dryopteris caucasica</i>	kafkas piluncu	NE	-
845	<i>Dryopteris dilatata</i>	ayu piluncu	NE	-
846	<i>Dryopteris expansa</i>	parpa piluncu	NE	-

847	<i>Dryopteris filix-mas</i>	erkek eğrelti	NE	-
848	<i>Dryopteris pseudomas</i>	yayla piluncu	NE	-
849	<i>Dryopteris x initialis</i>	melez pilunç	NE	-
850	<i>Echinaria capitata</i>	dikenbaşotu	NE	-
851	<i>Echinochloa crus-galli</i>	darıcan	NE	-
852	<i>Echinophora chrysantha</i>	Yıldız Çördüğü	NE	Endemik
853	<i>Echinops orientalis</i>	dağşekeri	NE	-
854	<i>Echinops ossicus</i>	orman topuzu	NE	-
855	<i>Echinops pungens pungens</i>	Bongıl	NE	-
856	<i>Echinops ritro</i>	topuz	NE	-
857	<i>Echinops sphaerocephalus sphaerocephalus</i>	Şeytan Arabası	NE	-
858	<i>Echium italicum</i>	kurtkuyruğu	NE	-
859	<i>Echium orientale</i>	Akşamşavkı	LC	Endemik
860	<i>Echium plantagineum</i>	kırkbatıran	NE	-
861	<i>Echium vulgare</i>	engerek otu	NE	-
862	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	iğde	NE	-
863	<i>Elaeagnus rhamnoides</i>	çıçırgan	NE	-
864	<i>Eleocharis palustris</i>	delisaz	NE	-
865	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	seyreksaz	NE	-
866	<i>Eleutherospermum cicutarium</i>	kaba kereviz	NE	-
867	<i>Elymus caninus</i>	orman buğdayı	NE	-
868	<i>Elymus hispidus hispidus</i>	elimotu	NE	-
869	<i>Elymus hispidus barbulatus</i>	elimotu	NE	-
870	<i>Elymus hispidus</i>	elimotu	NE	-
871	<i>Elymus lazicus</i>	Yayla buğdayı	VU	Endemik
872	<i>Elymus longearistatus</i>	Kaya buğdayı	VU	-
873	<i>Elymus nodosus caespitosus</i>	Düğmeli Buğday	NE	-
874	<i>Elymus pycnanthus</i>	kumçaydan	NE	-
875	<i>Eminium rauwolfii rauwolfii</i>	Yılanbacağı	NE	-

876	<i>Ephedra distachya distachya</i>	Denizüzümü	NE	-
877	<i>Epilobium algidum</i>	oğulyakısı	NE	-
878	<i>Epilobium anagallidifolium</i>	yayla yakısı	NE	-
879	<i>Epilobium anatolicum prionophyllum</i>	ana yakısı	NE	-
880	<i>Epilobium angustifolium</i>	yakıotu	NE	-
881	<i>Epilobium dodonaei</i>	çayırgülü	NE	-
882	<i>Epilobium gemmascens</i>	sulu yakıotu	NE	-
883	<i>Epilobium hirsutum</i>	hasanhüseyn çiçeği	NE	-
884	<i>Epilobium minutiflorum</i>	körpe yakıotu	NE	-
885	<i>Epilobium montanum</i>	dağyakısı	NE	-
886	<i>Epilobium ponticum</i>	garapil	NE	-
887	<i>Epilobium stevenii</i>	acemyakısı	NE	-
888	<i>Epilobium tetragonum tournefortii</i>	ezberyakısı	NE	-
889	<i>Epilobium tetragonum lamyi</i>	ezberyakısı	NE	-
890	<i>Epilobium tetragonum tetragonum</i>	ezberyakısı	NE	-
891	<i>Epimedium pinnatum colchicum</i>	Keşişkulahı	NE	-
892	<i>Epimedium pubigerum</i>	tekeotu	NE	-
893	<i>Epipactis helleborine</i>	bindallıçiçeği	NE	-
894	<i>Epipactis microphylla</i>	minikbindallı	NE	-
895	<i>Epipactis persica</i>	acem danakıranı	NE	-
896	<i>Epipactis pontica</i>	İnce bindallı	LC	-
897	<i>Epipactis tremolsii</i>	türkbindallısı	NE	-
898	<i>Epipogium aphyllum</i>	cazı salebi	NE	-
899	<i>Equisetum arvense</i>	atkuyruğu	NE	-
900	<i>Equisetum fluviatile</i>	kırkboğum	NE	-
901	<i>Equisetum hyemale</i>	ulamotu	NE	-
902	<i>Equisetum palustre</i>	kırkbacak	NE	-
903	<i>Equisetum telmateia</i>	deredoruk	NE	-
904	<i>Eragrostis cilianensis</i>	meşe yulaı	NE	-
905	<i>Eragrostis minor</i>	bodur yulaf	NE	-

906	<i>Eremogone acutisepala</i>	eğin kumotu	LC	Endemik
907	<i>Eremogone armeniaca</i>	özge kumotu	LC	Endemik
908	<i>Eremogone cucubaloides</i>	çayır kumotu	NE	-
909	<i>Eremogone gypsophiloides</i>	çöven kumotu	NE	-
910	<i>Eremogone ledebouriana</i>	iğne kumotu	LC	Endemik
911	<i>Eremogone lychnidea</i>	topaç kumotu	NE	-
912	<i>Eremogone pseudacantholimon</i>	kirpi kumotu	LC	Endemik
913	<i>Eremogone scariosa</i>	gümüş kumotu	EN	Endemik
914	<i>Eremopoa altaica</i>	dağ salkımı	NE	-
915	<i>Eremopoa persica</i>	acem salkımı	NE	-
916	<i>Eremopyrum distans</i>	kıl tarağı	NE	-
917	<i>Eremopyrum orientale</i>	acem tarağı	NE	-
918	<i>Eremopyrum triticeum</i>	hanım tarağı	NE	-
919	<i>Eremostachys moluccelloides</i>	benlisultan	NE	-
920	<i>Eremurus spectabilis</i>	çiriş	NE	-
921	<i>Erica arborea</i>	funda	NE	-
922	<i>Erica spiculifolia</i>	çirpıntı	NE	-
923	<i>Erigeron acris</i>	mavi şifaotu	NE	-
924	<i>Erigeron acris pycnotrichus</i>	mavi şifaotu	NE	-
925	<i>Erigeron caucasicus caucasicus</i>	kaf şifaotu	NE	-
926	<i>Erigeron caucasicus venustus</i>	kaf şifaotu	NE	-
927	<i>Erigeron nigromontanus</i>	tarla şifaotu	NE	-
928	<i>Eriophorum latifolium</i>	pambıkotu	NE	-
929	<i>Eriophorum vaginatum</i>	bataklıkketeni	NE	-
930	<i>Erodium absinthoides latifolium</i>	Yavşan ığneliği	NE	Endemik
931	<i>Erodium absinthoides</i>	Yavşan ığneliği	NE	-
932	<i>Erodium acaule</i>	leylekgagası	NE	-
933	<i>Erodium amanum</i>	Hatay ığneliği	LC	Endemik
934	<i>Erodium ciconium</i>	kocakarıığnesi	NE	-
935	<i>Erodium cicutarium cicutarium</i>	ığnelik	NE	-

936	<i>Erodium hendrikii</i>	Güçük iğnelik	CR	Lokal Endemik
937	<i>Erodium hoefftianum</i>	eşek iğneliği	NE	-
938	<i>Eruca vesicaria</i>	roka	NE	-
939	<i>Eryngium billardierei</i>	hıyarok	NE	-
940	<i>Eryngium bithynicum</i>	Çakırotu	LC	Endemik
941	<i>Eryngium campestre</i>	kırsenet	NE	-
942	<i>Eryngium giganteum</i>	boğadiken	NE	-
943	<i>Erysimum crassipes</i>	zarifeotu	NE	-
944	<i>Erysimum cuspidatum</i>	kuyruklu zarife	NE	-
945	<i>Erysimum leptocarpum</i>	Ovit zarifesi	NE	-
946	<i>Erysimum leucanthemum</i>	bayır zarifesi	NE	-
947	<i>Erysimum pulchellum</i>	kaba zarife	NE	-
948	<i>Erysimum sintenisianum</i>	Çatal zarife	NE	Endemik
949	<i>Erysimum szowitsianum</i>	çar zarifesi	EN	-
950	<i>Erysimum uncinatifolium</i>	Dadaş zarifeotu	LC	Endemik
951	<i>Euclidium syriacum</i>	fındık hardalı	NE	-
952	<i>Euonymus europaeus</i>	iğcik ağacı	NE	-
953	<i>Euonymus latifolius latifolius</i>	İşyanotu	NE	-
954	<i>Euonymus latifolius cauconis</i>	İşyanotu	LC	Endemik
955	<i>Eupatorium cannabinum</i>	koyuntırpağı	NE	-
956	<i>Euphorbia amygdaloides</i>	Zerana	NE	-
957	<i>Euphorbia anacampseros anacampseros</i>	Sütlüağı	LC	Endemik
958	<i>Euphorbia chamaesyce</i>	şebrem	NE	-
959	<i>Euphorbia condylocarpa</i>	gijeletri	NE	-
960	<i>Euphorbia denticulata</i>	karasütlük	NE	-
961	<i>Euphorbia djimilensis</i>	Cimil sütleğeni	LC	Endemik
962	<i>Euphorbia eriophora</i>	şiremara	NE	-
963	<i>Euphorbia esula tommasiniana</i>	eşek sütleğeni	NE	-
964	<i>Euphorbia falcata falcata</i>	Eğri sütleğeni	NE	-

965	<i>Euphorbia helioscopia</i>	feribanotu	NE	-
966	<i>Euphorbia herniariifolia glaberrima</i>	Boncuk sütleğeni	NE	-
967	<i>Euphorbia herniariifolia herniariifolia</i>	Boncuk sütleğeni	NE	-
968	<i>Euphorbia iberica</i>	gaşıl	NE	-
969	<i>Euphorbia macroceras</i>	koru sütleğeni	NE	-
970	<i>Euphorbia macroclada</i>	neblul	NE	-
971	<i>Euphorbia oblongifolia</i>	haladiza	NE	-
972	<i>Euphorbia orientalis</i>	gezer sütleğen	NE	-
973	<i>Euphorbia peplis</i>	kıyı sütleğeni	NE	-
974	<i>Euphorbia peplus minima</i>	bahçe sütleğeni	NE	-
975	<i>Euphorbia peplus peplus</i>	bahçe sütleğeni	NE	-
976	<i>Euphorbia petrophila</i>	Taş Sütleğeni	NE	-
977	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	koca sütleğen	NE	-
978	<i>Euphorbia rigida</i>	sütleğen	NE	-
979	<i>Euphorbia squamosa</i>	hemşin sütleğeni	NE	-
980	<i>Euphorbia szovitsii kharputensis</i>	urus sütleğeni	NE	-
981	<i>Euphorbia szovitsii szovitsii</i>	urus sütleğeni	NE	-
982	<i>Euphrasia hirtella</i>	yayla gözotu	NE	-
983	<i>Euphrasia juzepczukii</i>	ağrı gözotu	NE	-
984	<i>Euphrasia lebardensis</i>	yamaç gözotu	NE	-
985	<i>Euphrasia minima</i>	Gözlükkıran	LR	-
986	<i>Euphrasia pectinata</i>	gözotu	NE	-
987	<i>Euphrasia petiolaris</i>	mercan gözotu	NE	-
988	<i>Euphrasia rostkoviana rostkoviana</i>	güzel gözlükotu	NE	-
989	<i>Euphrasia sevanensis</i>	dağ gözotu	NE	-
990	<i>Eutrema parvulum</i>	tuz hardalı	NE	-
991	<i>Fagus orientalis</i>	kayın	NE	-
992	<i>Falcaria vulgaris</i>	orakotu	NE	-
993	<i>Ferula communis communis</i>	Atkasnağı	NE	-
994	<i>Ferula orientalis</i>	Kingor	NE	-

995	<i>Ferula szowitziana</i>	çakşır	NE	-
996	<i>Ferulago galbanifera</i>	gümüş kişniş	NE	-
997	<i>Ferulago pauciradiata</i>	Etekli kişniş	LC	Endemik
998	<i>Ferulago platycarpa</i>	Çelebi kişnişi	LC	Endemik
999	<i>Ferulago setifolia</i>	kıl kişniş	NE	-
1000	<i>Festuca airoides</i>	tül yumağı	NE	-
1001	<i>Festuca amethystina</i>	Zigana yumağı	LC	-
1002	<i>Festuca anatolica borealis</i>	Kaçimi	LC	Endemik
1003	<i>Festuca arundinacea</i>	kamış yumağı	NE	-
1004	<i>Festuca callieri callieri</i>	Çarşakyumağı	NE	-
1005	<i>Festuca chalcophaea chalcophaea</i>	Kara yumak	NE	-
1006	<i>Festuca chalcophaea euryphylla</i>	Kara yumak	NE	-
1007	<i>Festuca djimilensis</i>	Cimil yumağı	NE	-
1008	<i>Festuca drymeja</i>	çalı yumağı	NE	-
1009	<i>Festuca gigantea</i>	koca yumak	NE	-
1010	<i>Festuca lazistanica lazistanica</i>	Laz yumağı	NE	Endemik
1011	<i>Festuca oreophila</i>	parlak yumak	NE	-
1012	<i>Festuca pratensis</i>	çayır yumağı	NE	-
1013	<i>Festuca valesiaca</i>	meşe yumağı	NE	-
1014	<i>Festuca woronowii</i>	Yayla yumağı	LC	-
1015	<i>Festuca woronowii woronowii</i>	Yayla yumağı	NE	-
1016	<i>Festuca xenophontis</i>	-	EN	Lokal Endemik
1017	<i>Festuca ziganensis</i>	Kop yumağı	LC	Endemik
1018	<i>Fibigia clypeata</i>	sikkeotu	NE	-
1019	<i>Fibigia macrocarpa</i>	koca sikkeotu	NE	-
1020	<i>Ficus carica carica</i>	incir	NE	-
1021	<i>Filago arvensis</i>	keçeotu	NE	-
1022	<i>Filago pyramidata</i>	ateşpamuğu	NE	-
1023	<i>Filipendula ulmaria</i>	çayırkıralıçesi	NE	-

1024	Filipendula vulgaris	çayırmelikesi	NE	-
1025	Foeniculum vulgare	rezene	NE	-
1026	Fragaria vesca	dağ çileği	NE	-
1027	Frangula dodonei	barutağacı	NE	-
1028	Fraxinus angustifolia oxycarpa	sivri dişbudak	NE	-
1029	Fritillaria caucasica	kaf lâlesi	NE	-
1030	Fritillaria crassifolia crassifolia	Boynubükük	LC	Endemik
1031	Fritillaria latifolia	yayla lâlesi	NE	-
1032	Fritillaria pinardii	mahçup lâle	NE	-
1033	Fritillaria pontica	eğri lâle	NE	-
1034	Fuernrohria setifolia	yalancı kışniş	NE	-
1035	Fumana aciphylla	kır güneşotu	NE	-
1036	Fumana arabica	Arap güneşotu	NE	-
1037	Fumana procumbens	yer güneşotu	NE	-
1038	Fumaria asepalae	ak şahtere	NE	-
1039	Fumaria officinalis	şahtere	NE	-
1040	Fumaria parviflora	tarla şahteresi	NE	-
1041	Fumaria schleicheri	acer şetere	NE	-
1042	Fumaria vaillantii	güvercingöğsü	NE	-
1043	Gagea bohemica	sarıyıldız	NE	-
1044	Gagea bulbifera	düğmeli yıldız	NE	-
1045	Gagea chrysantha	alyıldız	NE	-
1046	Gagea gageoides	tokalı yıldız	NE	-
1047	Gagea glacialis	buz yıldızı	NE	-
1048	Gagea granatellii	yediyıldız	NE	-
1049	Gagea luteoides	altın yıldız	NE	-
1050	Gagea taurica	bozkır yıldızı	NE	-
1051	Gagea tenuissima	İnce Yıldız	NE	Endemik
1052	Gagea villosa villosa	tüylü yıldız	NE	-
1053	Gagea villosa hermonis	tüylü yıldız	NE	-

1054	<i>Galanthus alpinus</i>	Kardelen	VU	-
1055	<i>Galanthus fosteri</i>	boynueğrice	VU	-
1056	<i>Galanthus koenenianus</i>	Garipçe	EN	Endemik
1057	<i>Galanthus rizehensis</i>	Rize kardeleni	VU	-
1058	<i>Galanthus woronowii</i>	Akçabardak	VU	-
1059	<i>Galega officinalis</i>	keçisedefi	NE	-
1060	<i>Galeopsis bifida</i>	akkedibaşı	NE	-
1061	<i>Galeopsis ladanum</i>	kedibaşı	NE	-
1062	<i>Galium album prusense</i>	ak iplikçik	NE	-
1063	<i>Galium aparine</i>	çobansüzgeci	NE	-
1064	<i>Galium consanguineum</i>	altın iplikçik	NE	-
1065	<i>Galium divaricatum</i>	kırk yoğurtotu	NE	-
1066	<i>Galium fissurense</i>	Yarık iplikçiği	LC	Endemik
1067	<i>Galium humifusum</i>	çimen iplikçiği	NE	-
1068	<i>Galium incanum</i>	Gür iplikçik	NE	-
1069	<i>Galium margaceum</i>	Saman iplikçiği	LC	Endemik
1070	<i>Galium mite</i>	süpürge iplikçiği	NE	-
1071	<i>Galium odoratum</i>	orman iplikçiği	NE	-
1072	<i>Galium olympicum</i>	Ulu iplikçik	NE	Endemik
1073	<i>Galium palustre</i>	su iplikçiği	NE	-
1074	<i>Galium radulifolium</i>	Kuru yoğurtotu	LC	Endemik
1075	<i>Galium rotundifolium</i>	koru yoğurtotu	NE	-
1076	<i>Galium runcinatum</i>	Dişlek İplikçik	VU	Endemik
1077	<i>Galium spurium spurium</i>	arsız iplikçik	NE	-
1078	<i>Galium subuliferum</i>	kıl iplikçik	NE	-
1079	<i>Galium verum verum</i>	boyalık	NE	-
1080	<i>Gasparrinia peucedanoides</i>	göbek aksar	NE	-
1081	<i>Gastroidium ventricosum</i>	top bekârotu	NE	-
1082	<i>Gaudiniopsis macra macra</i>	Som yulaf	NE	-
1083	<i>Genista albida</i>	ak borcak	NE	-

1084	<i>Genista aucheri</i>	Bayır borcağı	LC	Endemik
1085	<i>Genista tinctoria</i>	boyacı katırtırnağı	NE	-
1086	<i>Gentiana aquatica</i>	su gentiyanı	NE	-
1087	<i>Gentiana asclepiadea</i>	sütlü güşad	NE	-
1088	<i>Gentiana cruciata</i>	yeşilken	NE	-
1089	<i>Gentiana gelida</i>	dağ gentiyanı	NE	-
1090	<i>Gentiana nivalis</i>	kar gentiyanı	NE	-
1091	<i>Gentiana pyrenaica</i>	pir gentiyanı	NE	-
1092	<i>Gentiana septemfida</i>	yedi gentiyan	NE	-
1093	<i>Gentiana verna</i>	gentiyan	NE	-
1094	<i>Gentianella caucasea</i>	kaf boduranı	NE	-
1095	<i>Gentianella ciliata blepharophora</i>	kirpikli boduran	NE	-
1096	<i>Geranium asphodeloides asphodeloides</i>	Yaramerhemi	NE	-
1097	<i>Geranium asphodeloides</i>	Yaramerhemi	LR	-
1098	<i>Geranium collinum</i>	ıtır çiçeği	NE	-
1099	<i>Geranium columbinum</i>	güvercin ıtırı	NE	-
1100	<i>Geranium dissectum</i>	dilimli ıtır	NE	-
1101	<i>Geranium divaricatum</i>	çatal ıtır	NE	-
1102	<i>Geranium gracile</i>	narın ıtır	NE	-
1103	<i>Geranium ibericum</i>	Kırmızı ıtır	NE	-
1104	<i>Geranium ibericum jubatum</i>	Kırmızı ıtır	LR	Endemik
1105	<i>Geranium lucidum</i>	dakkaotu	NE	-
1106	<i>Geranium molle</i>	yumuşak ıtır	NE	-
1107	<i>Geranium platypetalum</i>	Koru ıtırı	NE	-
1108	<i>Geranium ponticum</i>	yayla ıtırı	LR	Endemik
1109	<i>Geranium psilostemon</i>	zarif ıtır	NE	-
1110	<i>Geranium purpureum</i>	ebedön	NE	-
1111	<i>Geranium pyrenaicum</i>	gelinçarşafı	NE	-
1112	<i>Geranium robertianum</i>	dağ ıtırı	NE	-
1113	<i>Geranium rotundifolium</i>	helilok	NE	-

1114	<i>Geranium sanguineum</i>	ece itırı	NE	-
1115	<i>Geranium subcaulescens</i>	sürmeli itırı	NE	-
1116	<i>Geranium sylvaticum</i>	orman itırı	NE	-
1117	<i>Geranium tuberosum</i>	Çakmuz	NE	-
1118	<i>Geum aleppicum</i>	arapçiçeği	NE	-
1119	<i>Geum coccineum</i>	kızıl meryemotu	NE	-
1120	<i>Geum rivale</i>	mübarekotu	NE	-
1121	<i>Geum urbanum</i>	meryemotu	NE	-
1122	<i>Gladiolus atrovioleaceus</i>	kıraç süseni	NE	-
1123	<i>Gladiolus italicus</i>	kılıçotu	NE	-
1124	<i>Gladiolus kotschyanus</i>	çayır kılıçotu	NE	-
1125	<i>Glaucium corniculatum</i>	çömlekçatlatan	NE	-
1126	<i>Glaucium grandiflorum</i>	Develâlesi	NE	-
1127	<i>Glaucium haussknechtii</i>	güllü gündürme	NE	-
1128	<i>Glaucium leiocarpum</i>	gâvurhaşhaşı	NE	-
1129	<i>Glechoma hederacea</i>	yernanesi	NE	-
1130	<i>Globularia trichosantha</i>	Köse yayılımı	NE	-
1131	<i>Glyceria fluitans</i>	dere tatlıcımı	NE	-
1132	<i>Glyceria notata</i>	kıvrık tatlıçım	NE	-
1133	<i>Glycyrrhiza echinata</i>	pıtırak meyan	NE	-
1134	<i>Glycyrrhiza glabra glabra</i>	meyan	NE	-
1135	<i>Gnaphalium stewartii</i>	yayla bozağanı	NE	-
1136	<i>Gnaphalium supinum</i>	bayır bozağanı	NE	-
1137	<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	çam bozağanı	NE	-
1138	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	bozağan	NE	-
1139	<i>Goodyera repens</i>	yersalebi	NE	-
1140	<i>Grammosciadium daucoides</i>	kami	NE	-
1141	<i>Grammosciadium pterocarpum</i>	ayaklı kami	NE	-
1142	<i>Groenlandia densa</i>	suteleği	NE	-
1143	<i>Gundelia tournefortii</i>	kenger	NE	-

1144	<i>Gymnadenia conopsea</i>	başaksalebi	NE	-
1145	<i>Gypsophila aucheri</i>	Taş Çöveni	VU	Endemik
1146	<i>Gypsophila elegans</i>	hoş çöven	NE	-
1147	<i>Gypsophila glandulosa</i>	Yer çevgeni	LC	-
1148	<i>Gypsophila hispida</i>	kıllı çöven	NE	-
1149	<i>Gypsophila laricina</i>	alçıotu	NE	Endemik
1150	<i>Gypsophila pilosa</i>	tarla çöveni	NE	-
1151	<i>Gypsophila silenoides</i>	furtuna çöveni	NE	-
1152	<i>Gypsophila tenuifolia</i>	Kaçkar çevgeni	NE	-
1153	<i>Gypsophila tuberculosa</i>	Kabar çevgeni	NE	Endemik
1154	<i>Haplophyllum cappadocicum</i>	Peri sedosu	NE	Endemik
1155	<i>Hedera colchica</i>	kara sarmaşık	NE	-
1156	<i>Hedera helix</i>	duvar sarmaşığı	NE	-
1157	<i>Hedysarum elegans</i>	kır batalağı	VU	-
1158	<i>Hedysarum hedysaroides</i>	ala batalak	NE	-
1159	<i>Hedysarum nitidum</i>	Köse batalak	LC	Endemik
1160	<i>Hedysarum pestalozzae</i>	Horozbaşı	LC	Endemik
1161	<i>Hedysarum pogonocarpum</i>	Taş batağı	LC	Endemik
1162	<i>Hedysarum varium</i>	batalak	NE	-
1163	<i>Heldreichia bupleurifolia bupleurifolia</i>	topaç hardalı	LC	-
1164	<i>Helianthemum ledifolium</i>	kuru güngülü	NE	-
1165	<i>Helianthemum nummularium</i>	Güngülü	NE	-
1166	<i>Helianthemum oelandicum</i>	tüylü güngülü	NE	-
1167	<i>Helianthemum salicifolium</i>	söğüt güngülü	NE	-
1168	<i>Helichrysum arenarium</i>	Yayla Çiçeği	LC	-
1169	<i>Helichrysum armenium araxinum</i>	altınotu	NE	-
1170	<i>Helichrysum armenium armenium</i>	altınotu	NE	-
1171	<i>Helichrysum chionophilum</i>	Yayla hencecalığı	LC	Endemik
1172	<i>Helichrysum graveolens</i>	hencecalik	NE	-
1173	<i>Helichrysum pallasii</i>	kocamançiçeği	NE	-

1174	<i>Helichrysum pallasii</i>	kocamaneęi	NE	-
1175	<i>Helichrysum plicatum</i>	Mantuvar	NE	-
1176	<i>Helichrysum plicatum plicatum</i>	Mantuvar	NE	-
1177	<i>Helictotrichon argaeum</i>	Erce Yulaf	NE	Endemik
1178	<i>Helictotrichon planiculme</i>	cimil yulafı	NE	-
1179	<i>Helictotrichon pratense</i>	yama yulafı	NE	-
1180	<i>Helictotrichon pubescens</i>	Kıllı yulaf	NE	-
1181	<i>Heliotropium dolosum</i>	bambulotu	NE	-
1182	<i>Heliotropium europaeum</i>	akrep otu	NE	-
1183	<i>Helleborus orientalis</i>	öpleme	NE	-
1184	<i>Helminthotheca echioides</i>	billurdüęme	NE	-
1185	<i>Heracleum antasiaticum</i>	kamşam	NE	-
1186	<i>Heracleum apiifolium</i>	telehaş	NE	-
1187	<i>Heracleum crenatifolium</i>	Sov	LC	Endemik
1188	<i>Heracleum pastinacifolium</i>	Van öęrekotu	LC	Endemik
1189	<i>Heracleum platytaenium</i>	ember kouk	NE	-
1190	<i>Heracleum sphondylium</i>	Öęrekotu	NE	-
1191	<i>Heracleum trachyloma</i>	Poęluk	NE	-
1192	<i>Herniaria glabra</i>	atyaran	NE	-
1193	<i>Herniaria incana</i>	kabayaran	NE	-
1194	<i>Hesperis armena</i>	Keşiş yıldızı	NE	Endemik
1195	<i>Hesperis bicuspidata</i>	Gecemenekşesi	NE	Endemik
1196	<i>Hesperis buschiana</i>	oruh akşamyıldızı	NE	Endemik
1197	<i>Hesperis matronalis matronalis</i>	akşamyıldızı	NE	-
1198	<i>Hesperis pendula</i>	Dingildek	NE	-
1199	<i>Hesperis schischkinii</i>	Muş akşamyıldızı	LC	Endemik
1200	<i>Hesperis thyrsoidea</i>	salkım akşamyıldızı	LC	-
1201	<i>Hibiscus trionum</i>	kerkede	NE	-
1202	<i>Hieracium argillaceoides</i>	göke şahinotu	NE	-
1203	<i>Hieracium artabirens</i>	Artabel şahinotu	LC	Endemik

1204	Hieracium asterodermum	Yıldız şahinotu	NT	-
1205	Hieracium erythrocarpum	bayır şahinotu	NE	-
1206	Hieracium foliosissimum	Tok şahinotu	NE	Endemik
1207	Hieracium gentiliforme	Koca şahinotu	VU	Endemik
1208	Hieracium karagoellense	Ana şahinotu	CR	Lokal Endemik
1209	Hieracium labillardierei	kızıl şahinotu	NE	-
1210	Hieracium laevigatum	süslü şahinotu	NE	-
1211	Hieracium lanceolatum	çit şahinotu	NE	-
1212	Hieracium lasiochaetum	Gökçeşahnotu	LC	Endemik
1213	Hieracium lazicum	Laz şahinotu	LC	Endemik
1214	Hieracium macrolepis	mecnun şahinotu	NE	-
1215	Hieracium mannagettae	Körpe Şahinotu	DD	Endemik
1216	Hieracium odontophyllum	Kıllı şahinotu	NT	Endemik
1217	Hieracium onosmopsis	Diken şahinotu	VU	Endemik
1218	Hieracium pannosum	acıkanak	NE	-
1219	Hieracium patentissimum	Kaya şahinotu	LC	Endemik
1220	Hieracium prenanthoides	arsız şahinotu	NE	-
1221	Hieracium reductum	Sinirli şahinotu	LC	Endemik
1222	Hieracium rigens	topaç şahinotu	NE	-
1223	Hieracium sarykamyschense	Kamış şahinotu	DD	Endemik
1224	Hieracium subrosulatum	Demet Şahinotu	DD	Endemik
1225	Hieracium tamderense	Çelebi şahinotu	EN	Endemik
1226	Hieracium umbellatum	herdem şahinotu	NE	-
1227	Himantoglossum comperianum	meşe keşkeşi	NE	-
1228	Hippuris vulgaris	kısakkuyruğu	NE	-
1229	Hirschfeldia incana	nadas turpu	NE	-
1230	Holcus lanatus	kadifeotu	NE	-
1231	Holosteum marginatum	kaşıkçalan	NE	-
1232	Holosteum umbellatum	şeytan küpesi	NE	-

1233	<i>Holosteum umbellatum umbellatum</i>	şeytan küpesi	NE	-
1234	<i>Hordelymus europaeus</i>	odun arpası	NE	-
1235	<i>Hordeum bulbosum</i>	boncuk arpa	NE	-
1236	<i>Hordeum geniculatum</i>	yatık arpa	NE	-
1237	<i>Hordeum murinum leporinum</i>	Kılçık Arpa	NE	-
1238	<i>Hordeum murinum glaucum</i>	Kılçık Arpa	NE	-
1239	<i>Humulus lupulus</i>	şerbetçiotu	NE	-
1240	<i>Huperzia selago</i>	dik kibritotu	NE	-
1241	<i>Huynhia pulchra</i>	güzel eğrik	NE	-
1242	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	kurbağazehiri	NE	-
1243	<i>Hylotelephium telephium</i>	mandakulağı	NE	-
1244	<i>Hymenophyllum tunbrigense</i>	Zar eğrelti	NE	-
1245	<i>Hyoscyamus niger</i>	banotu	NE	-
1246	<i>Hyoscyamus reticulatus</i>	kumacıkotu	NE	-
1247	<i>Hypocoum pendulum</i>	tarla düğmeciği	NE	-
1248	<i>Hypericum androsaemum</i>	kamaniça	NE	-
1249	<i>Hypericum armenum</i>	güneşotu	NE	-
1250	<i>Hypericum aviculariifolium</i>	Niğde otu	LC	Endemik
1251	<i>Hypericum bithynicum</i>	uludağ koyunkıranı	NE	-
1252	<i>Hypericum davisii</i>	çelebi kantaron	NE	-
1253	<i>Hypericum elongatum</i>	ülserotu	NE	-
1254	<i>Hypericum linarioides</i>	mideotu	NE	-
1255	<i>Hypericum lydium</i>	cayesancıyan	NE	-
1256	<i>Hypericum montanum</i>	dağ kantaronu	NE	-
1257	<i>Hypericum montbretii</i>	çay kantaronu	NE	-
1258	<i>Hypericum orientale</i>	sandık çiçeği	NE	-
1259	<i>Hypericum perfoliatum</i>	binbirdelik otu	NE	-
1260	<i>Hypericum perforatum</i>	kantaron	NE	-
1261	<i>Hypericum pruinatum</i>	cimil kantaronu	NE	-
1262	<i>Hypericum pseudolaeve</i>	Keşiş kantaronu	VU	-

1263	<i>Hypericum scabroides</i>	Kepirotu	NE	Endemik
1264	<i>Hypericum scabrum</i>	Karahasançayı	NE	-
1265	<i>Hypericum spectabile</i>	Tarla Kantaronu	NT	-
1266	<i>Hypericum tetrapterum</i>	Çizgili kantaron	NE	-
1267	<i>Hypericum triquetrifolium</i>	pırpırotu	NE	-
1268	<i>Hypericum venustum</i>	tentürdiyotu	NE	-
1269	<i>Hypericum xylosteifolium</i>	yalı kantaronu	NE	-
1270	<i>Hypochaeris radicata</i>	dağmarulu	NE	-
1271	<i>Hyssopus officinalis</i>	zufaotu	NE	-
1272	<i>Iberis simplex</i>	civanotu	NE	-
1273	<i>Ilex colchica</i>	ışılğan	NE	-
1274	<i>Impatiens noli-tangere</i>	kınaçiçeği	NE	-
1275	<i>Imperata cylindrica</i>	çardakotu	NE	-
1276	<i>Inula acaulis acaulis</i>	bodur andızotu	NE	-
1277	<i>Inula acaulis caulescens</i>	bodur andızotu	NE	-
1278	<i>Inula aschersoniana</i>	kaya yolotu	NE	-
1279	<i>Inula britannica</i>	çayır andızı	NE	-
1280	<i>Inula conyzae</i>	gölge andızotu	NE	-
1281	<i>Inula fragilis</i>	Gevrek andızotu	VU	Endemik
1282	<i>Inula germanica</i>	ekin andızotu	NE	-
1283	<i>Inula graveolens</i>	deli sarıot	NE	-
1284	<i>Inula mariae</i>	yayla andızotu	NE	-
1285	<i>Inula montbretiana</i>	kökçayı	NE	-
1286	<i>Inula oculus-christi</i>	yolotu	NE	-
1287	<i>Inula orientalis</i>	şark andızotu	NE	-
1288	<i>Inula salicina</i>	su andızotu	NE	-
1289	<i>Inula thapsoides</i>	kanatlı andızotu	NE	-
1290	<i>Iris × germanica</i>	göksüsen	NE	-
1291	<i>Iris caucasica</i>	Kaf navruzu	NE	-
1292	<i>Iris danfordiae</i>	Sarı navruz	LC	Endemik

1293	<i>Iris galatica</i>	Kaba navruz	LC	Endemik
1294	<i>Iris kerneriana</i>	Çalı süseni	VU	Endemik
1295	<i>Iris lazica</i>	Laz süseni	NE	-
1296	<i>Iris orientalis</i>	ankara süseni	NE	-
1297	<i>Iris persica</i>	buzala	NE	-
1298	<i>Iris pseudacorus</i>	batak süseni	NE	-
1299	<i>Iris pseudocaucasica</i>	Van navruzu	NE	-
1300	<i>Iris sari</i>	Ana kurtkulağı	LC	Endemik
1301	<i>Iris spuria</i>	yayla süseni	NE	-
1302	<i>Iris stenophylla</i>	Göknavruz	NE	-
1303	<i>Isatis aucheri</i>	Pos çivitotu	LC	Endemik
1304	<i>Isatis candolleana</i>	Temren çivitotu	LC	Endemik
1305	<i>Isatis cappadocica</i>	Peri Çivitotu	NE	-
1306	<i>Isatis glauca sivasica</i>	Sivas Çiviti	LC	Endemik
1307	<i>Isatis tinctoria corymbosa</i>	Eğriboyun	NE	-
1308	<i>Isatis tinctoria tomentella</i>	Eğriboyun	NE	-
1309	<i>Jasione supina</i>	Yayla gökçesi	NE	-
1310	<i>Jasminum fruticans</i>	boruk	NE	-
1311	<i>Juglans regia</i>	ceviz	NE	-
1312	<i>Juncus acutus</i>	kofa	NE	-
1313	<i>Juncus alpigenus</i>	gümüştöpek	NE	-
1314	<i>Juncus alpinoarticulatus</i>	dağ camışotu	NE	-
1315	<i>Juncus articulatus</i>	camışotu	NE	-
1316	<i>Juncus bufonius</i>	kamır	NE	-
1317	<i>Juncus capitatus</i>	topak kofa	NE	-
1318	<i>Juncus compressus</i>	karahasırlık	NE	-
1319	<i>Juncus conglomeratus</i>	hasırsazı	NE	-
1320	<i>Juncus effusus</i>	has kofa	NE	-
1321	<i>Juncus filiformis</i>	kızsazı	NE	-
1322	<i>Juncus fontanesii</i>	allı kofa	NE	-

1323	<i>Juncus gerardii</i>	erkek kofa	NE	-
1324	<i>Juncus inflexus</i>	sazak	NE	-
1325	<i>Juncus tenageia</i>	kum kofası	NE	-
1326	<i>Juncus tenuis</i>	telsazak	NE	-
1327	<i>Juniperus communis</i>	Ardıç	NE	-
1328	<i>Juniperus excelsa polycarpos</i>	boz ardıç	NE	-
1329	<i>Juniperus excelsa</i>	boz ardıç	NE	-
1330	<i>Juniperus foetidissima</i>	kokar ardıç	NE	-
1331	<i>Juniperus oxycedrus oxycedrus</i>	Katran ardıcı	NE	-
1332	<i>Juniperus sabina</i>	saç ağacı	NE	-
1333	<i>Jurinea alpigena</i>	Kafalı kuşdili	LC	Endemik
1334	<i>Jurinea aucherana</i>	tüylü göbek	NE	-
1335	<i>Jurinea brevicaulis</i>	Çatal göbek	NT	Endemik
1336	<i>Jurinea consanguinea</i>	geyikgöbeği	NE	-
1337	<i>Jurinea pontica</i>	Kavotu	LC	Endemik
1338	<i>Jurinella moschus moschus</i>	dedegülü	NE	-
1339	<i>Jurinella moschus pinnatisecta</i>	dedegülü	NE	-
1340	<i>Kemulariella caucasica</i>	kızanası	NE	-
1341	<i>Kemulariella colchica</i>	hoş kızanası	NE	-
1342	<i>Kickxia spuria</i>	sivri fukaraotu	LC	Endemik
1343	<i>Knautia involucrata</i>	deli eşekkulağı	NE	-
1344	<i>Kyllinga brevifolia</i>	kililotu	NE	-
1345	<i>Lactuca bourgaei</i>	dere marulu	NE	-
1346	<i>Lactuca mulgedioides</i>	muş marulu	NE	-
1347	<i>Lactuca muralis</i>	divar marulu	NE	-
1348	<i>Lactuca orientalis</i>	sızıkamışkan	NE	-
1349	<i>Lactuca quercina</i>	meşe marulu	NE	-
1350	<i>Lactuca racemosa</i>	çayır marulu	NE	-
1351	<i>Lactuca saligna</i>	deli marul	NE	-
1352	<i>Lactuca serriola</i>	eşekhelveası	NE	-

1353	<i>Lactuca tatarica</i>	yağ marulu	NE	-
1354	<i>Lactuca viminea</i>	çukurçitlığı	NE	-
1355	<i>Lagotis stolonifera</i>	sururotu	NE	-
1356	<i>Lagurus ovatus</i>	tavşankuyruğu	NE	-
1357	<i>Lallemantia canescens</i>	topajdarbaşı	NE	-
1358	<i>Lallemantia iberica</i>	ajdarbaşı	NE	-
1359	<i>Lallemantia peltata</i>	kalkanbaşı	NE	-
1360	<i>Lamium album crinitum</i>	balıcak	NE	-
1361	<i>Lamium album</i>	balıcak	NE	-
1362	<i>Lamium amplexicaule</i>	baltutan	NE	-
1363	<i>Lamium galactophyllum</i>	Süt balıcak	LC	Endemik
1364	<i>Lamium galeobdolon</i>	sarı balıcak	NE	-
1365	<i>Lamium garganicum striatum</i>	Bol balıcak	NE	-
1366	<i>Lamium garganicum</i>	Bol balıcak	LC	-
1367	<i>Lamium macrodon</i>	balbaşı	NE	-
1368	<i>Lamium maculatum</i>	Benli balıcak	NE	-
1369	<i>Lamium moschatum</i>	Lün lün otu	LR	-
1370	<i>Lamium multifidum</i>	güzelce	NE	-
1371	<i>Lamium orientale</i>	güzelce	NE	-
1372	<i>Lamium purpureum purpureum</i>	Ballıbaba	NE	-
1373	<i>Lamium tomentosum</i>	Boz balıcak	DD	-
1374	<i>Lappula barbata</i>	gürke	NE	-
1375	<i>Lappula squarrosa</i>	sülün gürke	NE	-
1376	<i>Lapsana communis</i>	şebrek	NE	-
1377	<i>Lapsana communis intermedia</i>	şebrek	NE	-
1378	<i>Laser trilobum</i>	kefe kimyonu	NE	-
1379	<i>Lathraea squamaria</i>	gizliot	NE	-
1380	<i>Lathyrus aphaca floribundus</i>	sarı burçak	NE	-
1381	<i>Lathyrus aphaca pseudoaphaca</i>	sarı burçak	NE	-
1382	<i>Lathyrus aureus</i>	koru mürdümüğü	NE	-

1383	<i>Lathyrus czeczottianus</i>	Çalı mürdümüğü	LR	Endemik
1384	<i>Lathyrus digitatus</i>	tavşankanı	NE	-
1385	<i>Lathyrus hirsutus</i>	kaba mürdümük	NE	-
1386	<i>Lathyrus laxiflorus laxiflorus</i>	Deli burçak	NE	-
1387	<i>Lathyrus nissolia</i>	çimen burçak	NE	-
1388	<i>Lathyrus pratensis</i>	yılan gürülü	NE	-
1389	<i>Lathyrus roseus roseus</i>	gül mürdümüğü	NE	-
1390	<i>Lathyrus rotundifolius miniatus</i>	hırıgürü	NE	-
1391	<i>Lathyrus tukhtensis</i>	Kuşbaklası	LC	Endemik
1392	<i>Lathyrus vernus</i>	bahar külürü	NE	-
1393	<i>Laurocerasus officinalis</i>	karayemiş	NE	-
1394	<i>Lavatera thuringiaca</i>	yayla saracağı	NE	-
1395	<i>Legousia hybrida</i>	melez kadınaynası	NE	-
1396	<i>Legousia pentagonia</i>	kadınaynası	NE	-
1397	<i>Legousia speculum-veneris</i>	hoş kadınaynas	NE	-
1398	<i>Lemna minor</i>	sumercimeği	NE	-
1399	<i>Lemna trisulca</i>	yivli sumercimeği	NE	-
1400	<i>Lens ervoides</i>	ince mercimek	NE	-
1401	<i>Leontodon asperimus</i>	aşyemliği	NE	-
1402	<i>Leontodon crispus asper</i>	aslandişi	NE	-
1403	<i>Leontodon hispidus</i>	gulikazer	NE	-
1404	<i>Leontodon oxylepis</i>	Bayır aslandişi	NE	-
1405	<i>Leonurus glaucescens</i>	boz aslankuyruğu	DD	Endemik
1406	<i>Lepidium campestre</i>	horozcuk	NE	-
1407	<i>Lepidium draba</i>	diğnik	NE	-
1408	<i>Lepidium latifolium</i>	nujdar	NE	-
1409	<i>Lepidium perfoliatum</i>	gübreotu	NE	-
1410	<i>Lepidium virginicum</i>	eltere	NE	-
1411	<i>Lepyrodiclis holosteoides</i>	sigaç	NE	-
1412	<i>Leucanthemum vulgare</i>	ay papatya	NE	-

1413	<i>Leymus racemosus sabulosus</i>	sahil çavdar	NE	-
1414	<i>Ligusticum alatum</i>	selamotu	NE	-
1415	<i>Ligustrum vulgare</i>	kurtbağrı	NE	-
1416	<i>Lilium ciliatum</i>	Kirno	VU	Endemik
1417	<i>Lilium monadelphum</i>	bey zambağı	VU	-
1418	<i>Lilium ponticum</i>	hemşin zambağı	VU	-
1419	<i>Limodorum abortivum abortivum</i>	saçuzatan	NE	-
1420	<i>Linaria chalepensis chalepensis</i>	Halep nevrüzotu	NE	-
1421	<i>Linaria corifolia</i>	Top nevrüzotu	LC	Endemik
1422	<i>Linaria genistifolia confertiflora</i>	Çok nevrüzotu	LC	Endemik
1423	<i>Linaria genistifolia linifolia</i>	Çok nevrüzotu	NE	-
1424	<i>Linaria genistifolia genistifolia</i>	Çok nevrüzotu	NE	-
1425	<i>Linaria kurdica pycnophylla</i>	Körpe nevrüzotu	NE	-
1426	<i>Linaria kurdica</i>	Körpe nevrüzotu	NE	-
1427	<i>Linaria simplex</i>	yalın nevrüzotu	NE	-
1428	<i>Linaria sintenisii</i>	Koç nevrüzotu	DD	Endemik
1429	<i>Lindernia procumbens</i>	kutuotu	NE	-
1430	<i>Linum aroanium</i>	çam keteni	NE	-
1431	<i>Linum bienne</i>	deli keten	NE	-
1432	<i>Linum corymbulosum</i>	koru keteni	NE	-
1433	<i>Linum flavum scabrinerve</i>	Kaba Çimit	LC	Endemik
1434	<i>Linum hypericifolium</i>	çayır keteni	NE	-
1435	<i>Linum mucronatum mucronatum</i>	Sarı keten	NE	-
1436	<i>Linum mucronatum</i>	Sarı keten	NE	-
1437	<i>Linum nervosum</i>	bayır keten	NE	-
1438	<i>Linum nodiflorum</i>	yaban keten	NE	-
1439	<i>Linum obtusatum</i>	Akdağ keteni	LC	Endemik
1440	<i>Linum tenuifolium</i>	narin keten	NE	-
1441	<i>Linum trigynum</i>	otlak keteni	NE	-
1442	<i>Linum unguiculatum</i>	Sivas keten	NE	Endemik

1443	Listera ovata	çalı salebi	NE	-
1444	Lithodora hispidula	ebruli çalı	NE	-
1445	Lithospermum arvense	taşkesen	NE	-
1446	Lolium perenne	çim	NE	-
1447	Lolium temulentum temulentum	delice çim	NE	-
1448	Lonicera caucasica	Has Çakkana	LC	-
1449	Lonicera xylosteum	kızıl hanımeli	NE	-
1450	Lotus corniculatus	Gazalboynuzu	NE	-
1451	Lotus corniculatus tenuifolius	Gazalboynuzu	NE	-
1452	Lotus corniculatus corniculatus	Gazalboynuzu	NE	-
1453	Lotus ornithopodioides	civcivayağı	NE	-
1454	Luzula campestris	luzulotu	NE	-
1455	Luzula forsteri	gevşek luzul	NE	-
1456	Luzula multiflora	kırk luzul	NE	-
1457	Luzula pallescens	çayır luzulu	NE	-
1458	Luzula spicata	dölek luzul	NE	-
1459	Luzula stenophylla	acem luzulu	NE	-
1460	Luzula sylvatica	meşe luzulu	NE	-
1461	Lycopodiella inundata	bodur kibritotu	NE	-
1462	Lycopodium clavatum	göbektozu	NE	-
1463	Lycopsis orientalis	öküzdili	NE	-
1464	Lycopus europaeus	kurtayağı	NE	-
1465	Lysimachia verticillaris	hilal kargaotu	NE	-
1466	Lysimachia vulgaris	kargaotu	NE	-
1467	Lythrum maritimum	aklarotu	NE	-
1468	Lythrum salicaria	hevbulma	NE	-
1469	Macrosyringion glutinosum	sarı gözotu	NE	-
1470	Macrotomia densiflora	koca eğnik	NE	-
1471	Malabaila dasyantha	dudakpatlatan	NE	-
1472	Malabaila secacul	davarotu	NE	-

1473	<i>Malus sylvestris</i>	Ekşi elma	NE	-
1474	<i>Malva neglecta</i>	çobançöreği	NE	-
1475	<i>Malva sylvestris</i>	ebegümeci	NE	-
1476	<i>Marrubium astracanicum astracanicum</i>	Mor yayotu	NE	-
1477	<i>Marrubium cephalanthum</i>	Başlı bozot	LC	Endemik
1478	<i>Marrubium globosum globosum</i>	Bozca boğum	LC	Endemik
1479	<i>Marrubium parviflorum oligodon</i>	Küllü bozotu	LC	Endemik
1480	<i>Marrubium vulgare</i>	karaderme	NE	-
1481	<i>Matricaria chamomilla recutita</i>	Alman papatyası	NE	-
1482	<i>Matteucia struthiopteris</i>	şah eğreltisi	NE	-
1483	<i>Medicago arabica</i>	benli yonca	NE	-
1484	<i>Medicago crassipes</i>	hançer yoncası	NE	-
1485	<i>Medicago falcata</i>	kart yonca	NE	-
1486	<i>Medicago lupulina</i>	bitçikotu	NE	-
1487	<i>Medicago minima</i>	gurnik	NE	-
1488	<i>Medicago monantha</i>	dağ gurniği	NE	-
1489	<i>Medicago papillosa</i>	siğilli yonca	NE	-
1490	<i>Medicago sativa sativa</i>	karayonca	NE	-
1491	<i>Medicago x varia</i>	yaban yoncası	NE	-
1492	<i>Melampyrum arvense</i>	İnekbuğdayı	LR	-
1493	<i>Melampyrum arvense elatius</i>	İnekbuğdayı	LR	Endemik
1494	<i>Melica ciliata ciliata</i>	kirpikli inci	NE	-
1495	<i>Melica persica</i>	acem inciotu	NE	-
1496	<i>Melica uniflora</i>	seyrek inciotu	NE	-
1497	<i>Melilotus officinalis</i>	kokulu yonca	NE	-
1498	<i>Melilotus spicatus</i>	taşyoncası	NE	-
1499	<i>Mentha aquatica</i>	su nanesi	NE	-
1500	<i>Mentha arvensis</i>	kır nanesi	NE	-
1501	<i>Mentha longifolia typhoides</i>	Pünk	NE	-
1502	<i>Mentha longifolia</i>	Pünk	NE	-

1503	<i>Mentha pulegium</i>	yarpuz	NE	-
1504	<i>Mentha spicata</i>	eşek nanesi	NE	-
1505	<i>Mercurialis annua</i>	parşen	NE	-
1506	<i>Mercurialis ovata</i>	ağcaotu	NE	-
1507	<i>Mespilus germanica</i>	muşmula	NE	-
1508	<i>Micromeria myrtifolia</i>	boğumluçay	NE	-
1509	<i>Microthlaspi perfoliatum</i>	giyle	NE	-
1510	<i>Minuartia aizoides</i>	otlak tıstısı	NE	-
1511	<i>Minuartia anatolica arachnoidea</i>	Tıstıotu	LC	Endemik
1512	<i>Minuartia anatolica</i>	Tıstıotu	LC	-
1513	<i>Minuartia circassica</i>	yayla tıstısı	NE	-
1514	<i>Minuartia erythrosepala erythrosepala</i>	dağ tıstısı	NE	-
1515	<i>Minuartia hamata</i>	koruotu	NE	-
1516	<i>Minuartia hirsuta</i>	çengel tıstısı	NE	-
1517	<i>Minuartia hybrida</i>	Ekin tıstısı	NE	-
1518	<i>Minuartia juniperina</i>	hanım şiltesi	NE	-
1519	<i>Minuartia micrantha</i>	kuzey tıstısı	NE	-
1520	<i>Minuartia recurva oreina</i>	Eğri tıstısı	NE	-
1521	<i>Minuartia rimarum rimarum</i>	Yer tıstısı	LC	Endemik
1522	<i>Minuartia rimarum</i>	Yer tıstısı	NE	-
1523	<i>Minuartia subtilis</i>	köse tıstısı	NE	-
1524	<i>Minuartia umbellulifera umbellulifera</i>	Çardak tıstısı	LC	-
1525	<i>Minuartia verna verna</i>	Yaz tıstısı	NE	-
1526	<i>Minuartia woronowii</i>	Gürcü tıstısı	NE	-
1527	<i>Moehringia trinervia</i>	keleşot	NE	-
1528	<i>Moenchia erecta octandra</i>	küçük dörtlü	NE	-
1529	<i>Moenchia mantica</i>	dördüz otu	NE	-
1530	<i>Molinia caerulea</i>	ısır çayırı	NE	-
1531	<i>Moneses uniflora</i>	gelinperçemi	NE	-
1532	<i>Monotropa hypopithys</i>	sarıkuşyuvası	NE	-

1533	<i>Morina persica</i>	Merdiven çiçeği	NE	-
1534	<i>Morus alba</i>	ak dut	NE	-
1535	<i>Murbeckiella huetii</i>	ovitkodimi	NE	-
1536	<i>Muscari armeniacum</i>	gâvurbaşı	NE	-
1537	<i>Muscari aucheri</i>	Gök müşkürüm	LC	Endemik
1538	<i>Muscari bourgaei</i>	Top müşkürüm	NE	Endemik
1539	<i>Muscari coeleste</i>	Kedi boncuğu	LC	Endemik
1540	<i>Muscari comosum</i>	morbaş	NE	-
1541	<i>Muscari neglectum</i>	arapüzümü	NE	-
1542	<i>Muscari parviflorum</i>	güz müşkürümü	NE	-
1543	<i>Muscari tenuiflorum</i>	püsküllübaş	NE	-
1544	<i>Myosotis alpestris</i>	boncukotu	NE	-
1545	<i>Myosotis amoena</i>	Hoş boncukotu	NE	-
1546	<i>Myosotis arvensis</i>	kardeşboncuğu	NE	-
1547	<i>Myosotis heteropoda</i>	çayırboncuğu	NE	-
1548	<i>Myosotis laxa caespitosa</i>	hüthütgözü	NE	-
1549	<i>Myosotis lazica</i>	Kuşgözü	NE	-
1550	<i>Myosotis lithospermifolia</i>	taş boncukotu	NE	-
1551	<i>Myosotis olympica</i>	ulu boncukotu	NE	-
1552	<i>Myosotis propinqua</i>	ayaklı kuşgözü	NE	-
1553	<i>Myosotis sicula</i>	inciboncuk	NE	-
1554	<i>Myosotis stricta</i>	yitik unutmabeni	NE	-
1555	<i>Myosotis sylvatica rivularis</i>	unutmabeni	NE	-
1556	<i>Myosoton aquaticum</i>	vergelotu	NE	-
1557	<i>Myricaria germanica</i>	harbakotu	NE	-
1558	<i>Myriophyllum spicatum</i>	sucivanperçemi	NE	-
1559	<i>Narcissus tazetta tazetta</i>	uslu nergis	NT	-
1560	<i>Nardus stricta</i>	kilotu	NE	-
1561	<i>Nasturtium officinale</i>	suteresi	NE	-
1562	<i>Neottia nidus-avis</i>	asalak salep	NE	-

1563	<i>Nepeta betonicifolia</i>	sivri pisikotu	NE	-
1564	<i>Nepeta italica</i>	eşekçayı	NE	-
1565	<i>Nepeta nuda albiflora</i>	Eşekçayı	NE	-
1566	<i>Nepeta racemosa</i>	pisikotu	NE	-
1567	<i>Nepeta stricta</i>	top pisikotu	NE	-
1568	<i>Nepeta teucriifolia</i>	eşek yarpuzu	NE	-
1569	<i>Neslia paniculata</i>	tophardal	NE	-
1570	<i>Nigella latisecta</i>	ekin çörekotu	NE	-
1571	<i>Nigella segetalis</i>	kara çörekotu	NE	-
1572	<i>Noaea mucronata</i>	hölmezotu	NE	-
1573	<i>Noccaea angustifolia</i>	dar dağarcık	NE	Endemik
1574	<i>Noccaea annua</i>	kuşbaşıotu	NE	-
1575	<i>Noccaea sintenisii</i>	Has Dağarcıkotu	EN	-
1576	<i>Nonea flavescens</i>	Tarla Sormuğu	NE	-
1577	<i>Nonea intermedia</i>	Hoş Sormuk	NE	-
1578	<i>Nonea melanocarpa</i>	gelin sormuğu	NE	-
1579	<i>Nonea persica</i>	acem sormuğu	NE	-
1580	<i>Nonea pulla</i>	kara sormuk	NE	-
1581	<i>Nonea rosea</i>	gül sormuğu	NE	-
1582	<i>Nonea versicolor</i>	çayır sormuğu	NE	-
1583	<i>Oenanthe aquatica</i>	deniz rezenesi	NE	-
1584	<i>Oenanthe pimpinelloides</i>	deli maydanoz	NE	-
1585	<i>Oenanthe silaifolia</i>	attohumu	NE	-
1586	<i>Omphalodes cappadocica</i>	gök süreyre	NE	-
1587	<i>Onobrychis altissima</i>	boylu korunga	NE	-
1588	<i>Onobrychis araxina</i>	Aras korungası	NE	Endemik
1589	<i>Onobrychis cornuta</i>	kuşkaçiran	NE	-
1590	<i>Onobrychis densijuga</i>	Cüce korunga	NT	Endemik
1591	<i>Onobrychis lasistanica</i>	Cimil korungası	NE	Endemik
1592	<i>Onobrychis montana</i>	dağ korungası	NE	-

1593	<i>Onobrychis oxydonta armena</i>	kır korungası	LC	-
1594	<i>Onobrychis radiata</i>	teker korunga	NE	-
1595	<i>Onobrychis tournefortii</i>	Evliyaotu	NT	Endemik
1596	<i>Onobrychis transcaucasica</i>	kaf korungası	NE	-
1597	<i>Ononis spinosa hircina</i>	kayıskıran	NE	-
1598	<i>Onopordum acanthium</i>	galagan	NE	-
1599	<i>Onopordum bracteatum</i>	Sıyırma	NE	-
1600	<i>Onopordum turcicum</i>	bozkangal	NE	-
1601	<i>Onosma ambigens</i>	Ana şıncar	LC	Endemik
1602	<i>Onosma argentata</i>	gümüş emcek	NE	Endemik
1603	<i>Onosma armena</i>	hevajo	LC	Endemik
1604	<i>Onosma aucheriana</i>	emcek	NE	-
1605	<i>Onosma bornmuelleri</i>	Amasya Şıncarı	NE	Endemik
1606	<i>Onosma bourgaei</i>	uzun emcek	NE	-
1607	<i>Onosma bracteosa</i>	küpeli emcek	LC	Endemik
1608	<i>Onosma bulbotricha</i>	acem emceği	NE	-
1609	<i>Onosma isaurica</i>	kül emcek	LC	Endemik
1610	<i>Onosma microcarpa</i>	minik emcek	NE	-
1611	<i>Onosma obtusifolia</i>	mera şıncarı	EN	Endemik
1612	<i>Onosma rigida</i>	kırım emceği	NE	-
1613	<i>Onosma sericea</i>	kâğıt emcek	NE	-
1614	<i>Onosma tenuiflora</i>	ince emcek	NE	-
1615	<i>Onosma trapezuntea</i>	duvar emceği	LC	Endemik
1616	<i>Ophrys apifera</i>	arı salebi	NE	-
1617	<i>Ophrys holoserica</i>	Deşdiye salebi	NE	-
1618	<i>Ophrys mammosa</i>	kedikulağı	NE	-
1619	<i>Ophrys oestrifera</i>	Salep	NE	-
1620	<i>Ophrys oestrifera oestrifera</i>	Salep	NE	-
1621	<i>Ophrys sphegodes</i>	tavşan salebi	NE	-
1622	<i>Oplismenus undulatifolius</i>	fırfırlot	NE	-

1623	<i>Opopanax persicus</i>	kaymakotu	NE	-
1624	<i>Orchis anatolica</i>	dildamak	NE	-
1625	<i>Orchis coriophora</i>	pirinççiçeği	NE	-
1626	<i>Orchis laxiflora</i>	salep sümbülü	NE	-
1627	<i>Orchis mascula</i>	er salebi	NE	-
1628	<i>Orchis militaris</i>	asker salebi	NE	-
1629	<i>Orchis morio morio</i>	gelincik salebi	NE	-
1630	<i>Orchis pallens</i>	solgun salep	NE	-
1631	<i>Orchis palustris</i>	çayır salebi	NE	-
1632	<i>Orchis papilionacea</i>	dilçıkık	NE	-
1633	<i>Orchis provincialis</i>	katrancık	NE	-
1634	<i>Orchis punctulata</i>	selef	NE	-
1635	<i>Orchis purpurea</i>	hasancık	NE	-
1636	<i>Orchis simia</i>	salep püskülü	NE	-
1637	<i>Orchis tridentata</i>	katranalacası	NE	-
1638	<i>Oreopteris limbosperma</i>	ifteri	NE	-
1639	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	LC	Endemik
1640	<i>Origanum rotundifolium</i>	yuvarlak mercan	NE	-
1641	<i>Origanum vulgare gracile</i>	karakınık	NE	-
1642	<i>Origanum vulgare</i>	karakınık	NE	-
1643	<i>Orlaya daucooides</i>	dilkanatan	NE	-
1644	<i>Orlaya grandiflora</i>	koca dilkanatan	NE	-
1645	<i>Ornithogalum alpigenum</i>	Akyıldız	LC	Endemik
1646	<i>Ornithogalum montanum</i>	dağ akyıldızı	NE	-
1647	<i>Ornithogalum orthophyllum</i>	bayır yıldızı	NE	-
1648	<i>Ornithogalum sigmoideum</i>	sakarca	NE	-
1649	<i>Ornithogalum sphaerocarpum</i>	salkım sakarca	NE	-
1650	<i>Ornithogalum umbellatum</i>	sunbala	NE	-
1651	<i>Ornithogalum wiedemannii</i>	Engin yıldız	NE	-
1652	<i>Orobancha alba</i>	boğasak	NE	-

1653	<i>Orobanche arenaria</i>	deli canavarotu	NE	-
1654	<i>Orobanche caesia</i>	mavi veremotu	NE	-
1655	<i>Orobanche caryophyllacea</i>	kokulu süpürgeotu	NE	-
1656	<i>Orobanche caucasica</i>	kaf canavarotu	NE	-
1657	<i>Orobanche coelestis</i>	gök zıpirotu	NE	-
1658	<i>Orobanche elatior</i>	boylu canavarotu	NE	-
1659	<i>Orobanche lutea</i>	sarı canavarotu	NE	-
1660	<i>Orobanche minor</i>	göveotu	NE	-
1661	<i>Orobanche nana</i>	veremotu	NE	-
1662	<i>Orobanche rechingeri</i>	kır canavarotu	NE	-
1663	<i>Orthanthia lutea</i>	sarı davunotu	NE	-
1664	<i>Orthilia secunda</i>	keklikdügmesi	NE	-
1665	<i>Oryzopsis holciformis</i>	kadife pirinçotu	NE	-
1666	<i>Oryzopsis miliacea thomasii</i>	yığit pirinçotu	NE	-
1667	<i>Osmanthus decorus</i>	Poci	NE	-
1668	<i>Osmunda regalis</i>	kıral eğreltisi	NE	-
1669	<i>Ostrya carpinifolia</i>	firek	NE	-
1670	<i>Oxalis acetosella</i>	ekşiyonca	NE	-
1671	<i>Oxalis corniculata</i>	sarı ekşiyonca	NE	-
1672	<i>Oxyria digyna</i>	yayla kuzukulağı	NE	-
1673	<i>Oxytropis albana</i>	ak gagageveni	NE	-
1674	<i>Oxytropis lazica</i>	laz gagageveni	NE	-
1675	<i>Oxytropis lupinoides</i>	üç gagageveni	NE	-
1676	<i>Oxytropis persica</i>	acem gagageveni	NE	-
1677	<i>Pachyphragma macrophyllum</i>	kocatere	NE	-
1678	<i>Paeonia mascula</i>	Ayı gülü	NE	-
1679	<i>Paeonia mascula mascula</i>	Ayı gülü	NE	-
1680	<i>Paliurus spina-christi</i>	karaçalı	NE	-
1681	<i>Panicum miliaceum</i>	darı	NE	-
1682	<i>Papaver arachnoideum</i>	Kukumavotu	EN	Endemik

1683	<i>Papaver argemone argemone</i>	Kum Haşhaşı	NE	-
1684	<i>Papaver argemone</i>	Kum Haşhaşı	NE	-
1685	<i>Papaver dubium dubium</i>	köpekyağı	NE	-
1686	<i>Papaver fugax fugax</i>	Gelingülü	NE	-
1687	<i>Papaver lateritium</i>	Potot	VU	-
1688	<i>Papaver pseudo-orientale</i>	gelinalı	NE	-
1689	<i>Papaver rhoeas</i>	gelincik	NE	-
1690	<i>Papaver triniifolium</i>	Titrekızım	LC	Endemik
1691	<i>Paracaryum ancyritanum</i>	Ankara çarşağı	LC	Endemik
1692	<i>Paracaryum corymbiforme</i>	Gümüş çarşak	VU	Endemik
1693	<i>Paracaryum cristatum cristatum</i>	Ana çarşakotu	LC	Endemik
1694	<i>Paracaryum erysimifolium</i>	Kuru çarşakotu	EN	Endemik
1695	<i>Paracaryum hirsutum</i>	tüylü çarşakotu	NE	-
1696	<i>Paracaryum leptophyllum</i>	Has çarşakotu	EN	Endemik
1697	<i>Paracaryum racemosum racemosum</i>	Köse çarşakotu	LC	Endemik
1698	<i>Paraceterach marantae</i>	telek eğreltisi	NE	-
1699	<i>Parapholis incurva</i>	eğri kiremitotu	NE	-
1700	<i>Parentucellia viscosa</i>	salgılı üçdiliotu	NE	-
1701	<i>Parietaria judaica</i>	duvarfesleğeni	NE	-
1702	<i>Parietaria lusitanica</i>	kaya sırçaotu	NE	-
1703	<i>Parietaria officinalis</i>	Boz Sırçaotu	NE	-
1704	<i>Paris incompleta</i>	tilkiüzümü	NE	-
1705	<i>Parnassia palustris</i>	yüreyaprağı	NE	-
1706	<i>Paronychia argyroloba</i>	Taş Kepekotu	NE	Endemik
1707	<i>Paronychia kurdica</i>	Boz kepekotu	NE	-
1708	<i>Paspalum dilatatum</i>	kürdan darısı	NE	-
1709	<i>Paspalum distichum</i>	yalan darısı	NE	-
1710	<i>Pastinaca armena</i>	Kelemenkeşir	NE	Endemik
1711	<i>Pastinaca sativa urens</i>	şeker havucu	NE	-
1712	<i>Pedicularis atropurpurea</i>	Zafirbitotu	VU	-

1713	<i>Pedicularis caucasica</i>	kesgerotu	NE	-
1714	<i>Pedicularis comosa sibthorpii</i>	hotozlu bitotu	NE	-
1715	<i>Pedicularis comosa acmodonta</i>	hotozlu bitotu	NE	-
1716	<i>Pedicularis condensata</i>	kırk bitotu	NE	-
1717	<i>Pedicularis nordmanniana</i>	mevzetotu	NE	-
1718	<i>Pedicularis pontica</i>	şimal bitotu	NE	-
1719	<i>Pedicularis wilhelmsiana</i>	telekli bitotu	NE	-
1720	<i>Pelargonium endlicherianum</i>	solucanotu	NE	-
1721	<i>Pennisetum orientale</i>	fıskiyeotu	NE	-
1722	<i>Periploca graeca graeca</i>	gariplerurganı	NE	-
1723	<i>Petasites albus</i>	lapaza çiçeği	NE	-
1724	<i>Petasites hybridus</i>	kabalak	NE	-
1725	<i>Petrorhagia alpina</i>	dağferacesi	NE	-
1726	<i>Petrorhagia prolifera</i>	çerikaranfili	NE	-
1727	<i>Petrorhagia saxifraga</i>	şimal zarçiçeği	NE	-
1728	<i>Peucedanum caasicum</i>	kaf hınzırı	NE	-
1729	<i>Peucedanum chryseum</i>	Hınzırotu	NE	Endemik
1730	<i>Peucedanum longifolium</i>	domuz rezenesi	NE	-
1731	<i>Peucedanum palimbioides</i>	Bahar	LC	Endemik
1732	<i>Peucedanum ruthenicum</i>	uzun rezene	NE	-
1733	<i>Phalaris paradoxa</i>	topuzlu kanyaş	NE	-
1734	<i>Phedimus spurius</i>	al pisikulağı	NE	-
1735	<i>Phedimus stoloniferus</i>	pisikulağı	NE	-
1736	<i>Phegopteris connectilis</i>	papra	NE	-
1737	<i>Phelypaea coccinea</i>	kardaşkanı	NE	-
1738	<i>Phelypaea tournefortii</i>	ayıparmağı	NE	-
1739	<i>Phillyrea latifolia</i>	akçakesme	NE	-
1740	<i>Phleum alpinum</i>	alp itkuyruğu	NE	-
1741	<i>Phleum exaratum</i>	meşe itkuyruğu	NE	-
1742	<i>Phleum exaratum exaratum</i>	meşe itkuyruğu	NE	-

1743	<i>Phleum montanum</i>	dağ itkuyruğu	NE	-
1744	<i>Phleum pratense</i>	çayır itkuyruğu	NE	-
1745	<i>Phleum subulatum subulatum</i>	tel itkuyruğu	NE	-
1746	<i>Phlomis amonica</i>	Arsuz çalbası	NE	Endemik
1747	<i>Phlomis armeniaca</i>	Boz Şavlak	LC	-
1748	<i>Phlomis linearis</i>	Yaylaotu	NE	Endemik
1749	<i>Phlomis pungens hirta</i>	silvanok	NE	-
1750	<i>Phlomis russeliana</i>	Akbaşlı çalba	LC	Endemik
1751	<i>Phlomis tuberosa</i>	yer çalbası	NE	-
1752	<i>Phragmites australis</i>	kamış	NE	-
1753	<i>Phyllocara aucheri</i>	karadindik	NE	-
1754	<i>Physalis alkekengi</i>	güveyfeneri	NE	-
1755	<i>Physocaulis nodosus</i>	hacıküş	NE	-
1756	<i>Physochlaina orientalis</i>	Taş banotu	NE	-
1757	<i>Physospermum cornubiense</i>	kızbara	NE	-
1758	<i>Phytolacca americana</i>	şekerciboyası	NE	-
1759	<i>Picea orientalis</i>	lâdin	NE	-
1760	<i>Picnemon acarna</i>	kılçık diken	NE	-
1761	<i>Picris hieracioides</i>	deli şiro	NE	-
1762	<i>Picris strigosa</i>	Acışiro	NE	-
1763	<i>Pilosella caespitosa</i>	kıllı tırnakotu	NE	-
1764	<i>Pilosella cymosa</i>	sülün tırnakotu	NE	-
1765	<i>Pilosella echioides echioides</i>	mamık tırnakotu	NE	-
1766	<i>Pilosella echioides</i>	mamık tırnakotu	NE	-
1767	<i>Pilosella hoppeana</i>	Gül tırnakotu	NE	-
1768	<i>Pilosella hoppeana testimonialis</i>	Gül tırnakotu	NE	-
1769	<i>Pilosella piloselloides</i>	köse tırnakotu	NE	-
1770	<i>Pilosella piloselloides piloselloides</i>	köse tırnakotu	NE	-
1771	<i>Pilosella verruculata</i>	kınalı tırnakotu	NE	-
1772	<i>Pilosella x auriculoides</i>	kulak tırnakotu	NE	-

1773	<i>Pilosella x macrotricha</i>	keçe tırnakotu	NE	-
1774	<i>Pilosella x pannoniciformis</i>	tokalı tırnakotu	NE	-
1775	<i>Pilosella x ruprechtii</i>	kirpi tırnakotu	NE	-
1776	<i>Pilosella x setigera</i>	ebem tırnakotu	NE	-
1777	<i>Pimpinella anisetum</i>	Ezeltere	NE	Endemik
1778	<i>Pimpinella anthriscoides anthriscoides</i>	Mesireotu	NE	-
1779	<i>Pimpinella anthriscoides cruciata</i>	Mesireotu	NT	Endemik
1780	<i>Pimpinella corymbosa</i>	salkım anason	NE	-
1781	<i>Pimpinella nudicaulis</i>	köse anason	NE	-
1782	<i>Pimpinella peregrina</i>	el anasonu	NE	-
1783	<i>Pimpinella rhodantha</i>	göl anason	NE	-
1784	<i>Pimpinella saxifraga</i>	taş anasonu	NE	-
1785	<i>Pimpinella tragiolum lithophila</i>	teke anasonu	NE	-
1786	<i>Pinguicula balcanica</i>	deli yağotu	NE	-
1787	<i>Pinus sylvestris</i>	sarıçam	NE	-
1788	<i>Pistacia terebinthus</i>	menengiç	NE	-
1789	<i>Pisum sativum</i>	bezelye	NE	-
1790	<i>Plantago atrata</i>	dartulotu	NE	-
1791	<i>Plantago coronopus</i>	boğotu	NE	-
1792	<i>Plantago lanceolata</i>	damarlıca	NE	-
1793	<i>Plantago major</i>	sinirotu	NE	-
1794	<i>Plantago maritima</i>	yıldandili	NE	-
1795	<i>Plantago media</i>	şimşekyaprağı	NE	-
1796	<i>Plantago scabra</i>	sinirsek	NE	-
1797	<i>Platanthera bifolia</i>	guguk salebi	NE	-
1798	<i>Platanthera chlorantha</i>	çarpık salep	NE	-
1799	<i>Platanus orientalis</i>	çınar	NE	-
1800	<i>Plumbago europaea</i>	karakına	NE	-
1801	<i>Poa alpina fallax</i>	yayla salkımotu	NE	-
1802	<i>Poa angustifolia</i>	dar salkımotu	NE	-

1803	<i>Poa annua</i>	salkımotu	NE	-
1804	<i>Poa bulbosa</i>	yumrulu salkım	NE	-
1805	<i>Poa infirma</i>	hatun salkımotu	NE	-
1806	<i>Poa nemoralis</i>	orman salkımı	NE	-
1807	<i>Poa pratensis</i>	çayır salkımotu	NE	-
1808	<i>Poa sterilis</i>	köse salkımotu	NE	-
1809	<i>Poa trivialis</i>	kaba salkımotu	NE	-
1810	<i>Polygala alpestris</i>	yayla sütotu	NE	-
1811	<i>Polygala anatolica</i>	yı lanyoncası	NE	-
1812	<i>Polygala major</i>	koca sütotu	NE	-
1813	<i>Polygala papilionacea</i>	mor sütotu	NE	-
1814	<i>Polygala pruinosa</i>	Puslu sütotu	NE	-
1815	<i>Polygala supina</i>	gihaye sipirge	NE	-
1816	<i>Polygala transcaucasica</i>	tıbbi sütotu	NE	-
1817	<i>Polygonatum multiflorum</i>	mührüsüleyman	NE	-
1818	<i>Polygonatum orientale</i>	boğumluca	NE	-
1819	<i>Polygonatum verticillatum</i>	bolboğum	NE	-
1820	<i>Polygonum alpinum</i>	elayaz	NE	-
1821	<i>Polygonum arenastrum</i>	bezmeceotu	NE	-
1822	<i>Polygonum aviculare</i>	köyotu	NE	-
1823	<i>Polygonum bistorta bistorta</i>	çimen eveleği	NE	-
1824	<i>Polygonum bistorta carneum</i>	çimen eveleği	NE	-
1825	<i>Polygonum cognatum</i>	madımak	NE	-
1826	<i>Polygonum convolvulus</i>	yayılğan	NE	-
1827	<i>Polygonum dumetorum</i>	çıyanotu	NE	-
1828	<i>Polygonum hydropiper</i>	su biberi	NE	-
1829	<i>Polygonum nepalense</i>	oğlakotu	NE	-
1830	<i>Polygonum patulum</i>	atmercimeleği	NE	-
1831	<i>Polygonum perfoliatum</i>	kaplıçotu	NE	-
1832	<i>Polygonum persicaria</i>	söğütotu	NE	-

1833	<i>Polygonum setosum</i>	ebemekmeği	NE	-
1834	<i>Polypodium vulgare</i>	benli eğrelti	NE	-
1835	<i>Polypodium x mantoniae</i>	melez elverdi	NE	-
1836	<i>Polypogon viridis</i>	tüylüceot	NE	-
1837	<i>Polystichum aculeatum</i>	sivri pilunç	NE	-
1838	<i>Polystichum lonchitis</i>	uzun pilunç	NE	-
1839	<i>Polystichum setiferum</i>	kızıl pilunç	NE	-
1840	<i>Polystichum x luersenii</i>	kaba pilunç	NE	-
1841	<i>Populus alba</i>	akkavak	NE	-
1842	<i>Populus tremula</i>	titrek kavak	NE	-
1843	<i>Portulaca oleracea</i>	semizotu	NE	-
1844	<i>Potamogeton crispus</i>	susümbülü	NE	-
1845	<i>Potamogeton natans</i>	suotu	NE	-
1846	<i>Potamogeton nodosus</i>	düğmeli suotu	NE	-
1847	<i>Potentilla anatolica</i>	Sarı tabusluk	LC	Endemik
1848	<i>Potentilla argentea</i>	gümüş parmakotu	NE	-
1849	<i>Potentilla aucheriana</i>	bayır parmakotu	NE	-
1850	<i>Potentilla bifurca</i>	kertik parmakotu	NE	-
1851	<i>Potentilla cappadocica</i>	Peri parmakotu	NT	Endemik
1852	<i>Potentilla crantzii</i>	beşparmakotu	NE	-
1853	<i>Potentilla elatior</i>	ak parmakotu	NE	-
1854	<i>Potentilla erecta</i>	kurtpençesi	NE	-
1855	<i>Potentilla fruticosa</i>	pençe çalısı	NE	-
1856	<i>Potentilla geranioides</i>	kuvvetotu	NE	-
1857	<i>Potentilla humifusa</i>	yatık parmakotu	NE	-
1858	<i>Potentilla lazica</i>	Laz parmakotu	NE	-
1859	<i>Potentilla micrantha</i>	cüce parmakotu	NE	-
1860	<i>Potentilla pannosa</i>	Yün Parmakotu	NE	-
1861	<i>Potentilla recta</i>	su parmakotu	NE	-
1862	<i>Potentilla reptans</i>	reşatınotu	NE	-

1863	<i>Potentilla rupestris</i>	yaman parmakotu	NE	-
1864	<i>Potentilla ruprechtii</i>	mis parmakotu	NE	-
1865	<i>Potentilla speciosa</i>	kaya parmakotu	NE	-
1866	<i>Potentilla thuringiaca</i>	koç parmakotu	NE	-
1867	<i>Potentilla umbrosa decrescens</i>	Kus parmakotu	EN	Endemik
1868	<i>Potentilla umbrosa</i>	Kus parmakotu	NE	-
1869	<i>Prangos ferulacea</i>	eşek çakşırı	NE	-
1870	<i>Prangos meliocarpoides</i>	Sultanteresi	NE	-
1871	<i>Prangos pabularia</i>	beyik	NE	-
1872	<i>Prangos platychlaena</i>	korkor	LC	Endemik
1873	<i>Prenanthes abietina</i>	sarı eğikçiçek	NE	-
1874	<i>Prenanthes petiolata</i>	eğikçiçek	NE	-
1875	<i>Primula acaulis</i>	çuhaçiçeği	NE	-
1876	<i>Primula algida</i>	dağtutyası	NE	-
1877	<i>Primula auriculata</i>	felçotu	NE	-
1878	<i>Primula elatior pseudoelatior</i>	Yayla tutyası	NE	-
1879	<i>Primula elatior</i>	Yayla tutyası	NE	-
1880	<i>Primula longipes</i>	Zarif çuha	LC	Endemik
1881	<i>Primula megaseifolia</i>	Martçiçeği	NE	-
1882	<i>Primula veris columnae</i>	tutya	NE	-
1883	<i>Primula veris macrocalyx</i>	tutya	NE	-
1884	<i>Prometheum aizoon</i>	sulu kayagöbeği	NE	-
1885	<i>Prometheum pilosum</i>	hoş kayagöbeği	NE	-
1886	<i>Prometheum sempervivoides</i>	horozlelesi	NE	-
1887	<i>Prospero autumnale</i>	güz sümbülü	NE	-
1888	<i>Prunella laciniata</i>	bodur fesleğen	NE	-
1889	<i>Prunella orientalis</i>	acı fesleğen	NE	-
1890	<i>Prunella vulgaris</i>	gelinciklemeotu	NE	-
1891	<i>Prunus divaricata</i>	yunus eriği	NE	-
1892	<i>Prunus spinosa</i>	çakal eriği	NE	-

1893	<i>Psathyrostachys fragilis</i>	narin arpa	NE	-
1894	<i>Psephellus appendicigerus</i>	ovit tülübaşı	LC	Endemik
1895	<i>Psephellus huber-morathii</i>	ayaklı tülübaş	LC	Endemik
1896	<i>Psephellus hypoleucus</i>	boz tülübaş	NE	-
1897	<i>Psephellus mucronifer</i>	tülübaş	LC	Endemik
1898	<i>Psephellus pulcherrimus</i>	zarif tülübaş	CR	Lokal Endemik
1899	<i>Psephellus pyrrhoblepharus</i>	deli tülübaş	NE	Endemik
1900	<i>Psephellus simplicicaulis</i>	hemşin tülübaşı	NE	-
1901	<i>Pseudognaphalium affine</i>	yalancıbozağan	NE	-
1902	<i>Pseudosempervivum aucheri</i>	has kaşıkotu	LC	Endemik
1903	<i>Pseudosempervivum sempervivum</i>	kaşıkotu	LC	Endemik
1904	<i>Pseudosempervivum sintenisii</i>	gümüş kaşıkotu	LC	Endemik
1905	<i>Pteridium aquilinum</i>	eğrelti	NE	-
1906	<i>Pteris cretica</i>	girit eğreltisi	NE	-
1907	<i>Pterocephalus plumosus</i>	gök cücükotu	NE	-
1908	<i>Ptilostemon afer eburneus</i>	Has bozlanotu	LC	Endemik
1909	<i>Puccinellia gigantea</i>	kaba tuzçimi	NE	-
1910	<i>Pulicaria dysenterica</i>	yaraotu	NE	-
1911	<i>Pulsatilla albana</i>	rüzgâr çiçeği	NE	-
1912	<i>Pyracantha coccinea</i>	ateşdiken	NE	-
1913	<i>Pyrola media</i>	meşe kekliküzüm	NE	-
1914	<i>Pyrola rotundifolia</i>	kekliküzümü	NE	-
1915	<i>Pyrus communis</i>	armut	NE	-
1916	<i>Pyrus elaeagnifolia</i>	ahlat	NE	-
1917	<i>Quercus hartwissiana</i>	ıstıranca meşesi	NE	-
1918	<i>Quercus infectoria</i>	mazı meşesi	LC	-
1919	<i>Quercus macranthera syspirensis</i>	Mazı meşesi	LC	Endemik
1920	<i>Quercus petraea</i>	Ballık meşesi	NE	-
1921	<i>Quercus pubescens</i>	tüylü meşe	NE	-

1922	<i>Quercus robur pedunculiflora</i>	saplı meşe	NE	-
1923	<i>Ranunculus arvensis</i>	mustafaçiçeği	NE	-
1924	<i>Ranunculus brachylobus brachylobus</i>	şellebung	NE	-
1925	<i>Ranunculus brachylobus incisilobatus</i>	şellebung	NE	-
1926	<i>Ranunculus brutius</i>	buladanotu	NE	-
1927	<i>Ranunculus buhsei</i>	çingotu	NE	-
1928	<i>Ranunculus bulbosus aleae</i>	Top çingotu	NE	-
1929	<i>Ranunculus cappadocicus</i>	yağlıçanak	NE	-
1930	<i>Ranunculus caucasicus</i>	Sarı yaraotu	NE	-
1931	<i>Ranunculus caucasicus subleiocarpus</i>	Sarı yaraotu	NE	-
1932	<i>Ranunculus chius</i>	meremcik	NE	-
1933	<i>Ranunculus constantinopolitanus</i>	kâğıthane çiçeği	NE	-
1934	<i>Ranunculus cuneatus</i>	körükotu	NE	-
1935	<i>Ranunculus damascenus</i>	şam düğünçiçeği	LR	-
1936	<i>Ranunculus dissectus huetii</i>	Kaya kebikeçi	LC	Endemik
1937	<i>Ranunculus dissectus</i>	Kaya kebikeçi	NE	-
1938	<i>Ranunculus ficaria bulbifera</i>	arpacıkalebi	NE	-
1939	<i>Ranunculus flammula</i>	kaymak çiçeği	NE	-
1940	<i>Ranunculus grandiflorus</i>	katırnalı	NE	-
1941	<i>Ranunculus illyricus</i>	Gümüş Düğünçiçeği	NE	-
1942	<i>Ranunculus kochii</i>	karçiçeği	NE	-
1943	<i>Ranunculus lateriflorus</i>	yamuk çırnıkotu	NE	-
1944	<i>Ranunculus marginatus</i>	çırnıkotu	NE	-
1945	<i>Ranunculus muricatus</i>	kutsaldefne	NE	-
1946	<i>Ranunculus oreophilus</i>	yayla yağotu	NE	-
1947	<i>Ranunculus peltatus</i>	su yağlıçanağı	NE	-
1948	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	savotu	NE	-
1949	<i>Ranunculus repens</i>	tiktakdana	NE	-
1950	<i>Ranunculus sericeus</i>	çınarcık	NE	-
1951	<i>Ranunculus tempskyanus</i>	Yağlıçanak	VU	Endemik

1952	<i>Raphanus raphanistrum raphanistrum</i>	eşek turpu	NE	-
1953	<i>Rapistrum rugosum</i>	kedi turpu	NE	-
1954	<i>Reichardia dichotoma</i>	karasakız	NE	-
1955	<i>Reseda inodora</i>	ören gerdanlığı	NE	-
1956	<i>Reseda lutea</i>	muhabbet çiçeği	NE	-
1957	<i>Reseda luteola</i>	eşekçitlimi	NE	-
1958	<i>Rhamnus cathartica</i>	akdiken	NE	-
1959	<i>Rhamnus imeretina</i>	çat cehrasi	NE	-
1960	<i>Rhamnus microcarpa</i>	kaya cehrasi	NE	-
1961	<i>Rhamnus pallasii</i>	ala cehri	NE	-
1962	<i>Rhaponticum repens</i>	kekredikeni	NE	-
1963	<i>Rhinanthus angustifolius grandiflorus</i>	horozotu	NE	-
1964	<i>Rhododendron luteum</i>	zifin	NE	-
1965	<i>Rhododendron ponticum</i>	kumar	NE	-
1966	<i>Rhus coriaria</i>	sumak	NE	-
1967	<i>Rhynchocorys elephas elephas</i>	Filburnu	NE	-
1968	<i>Rhynchocorys stricta</i>	hoş filburnu	NE	-
1969	<i>Ribes alpinum</i>	çalıçileği	NE	-
1970	<i>Ribes petraeum</i>	kaya çeçemi	NE	-
1971	<i>Rindera lanata canescens</i>	yünlügelin	NE	-
1972	<i>Rindera lanata lanata</i>	yünlügelin	NE	-
1973	<i>Robinia pseudoacacia</i>	yalancı akasya	NE	-
1974	<i>Roemeria hybrida</i>	pıtpıtotu	NE	-
1975	<i>Roemeria refracta occidentalis</i>	cin haşhaşı	NE	-
1976	<i>Roemeria refracta</i>	cin haşhaşı	NE	-
1977	<i>Rorippa austriaca</i>	topçakandura	NE	-
1978	<i>Rorippa sylvestris</i>	çakandura	NE	-
1979	<i>Rosa boissieri</i>	has gül	NE	-
1980	<i>Rosa canina</i>	kuşburnu	NE	-
1981	<i>Rosa dumalis</i>	ît gülü	VU	-

1982	<i>Rosa foetida</i>	acem sarısı	NE	-
1983	<i>Rosa gallica</i>	hokka gülü	NE	-
1984	<i>Rosa hemisphaerica</i>	kadıngöbeği	NE	-
1985	<i>Rosa iberica</i>	gülezer	NE	-
1986	<i>Rosa marginata</i>	şipka	NE	-
1987	<i>Rosa micrantha</i>	gözkıvırtıran	NE	-
1988	<i>Rosa orientalis</i>	asker gülü	NE	-
1989	<i>Rosa pisiformis</i>	Al gül	NT	Endemik
1990	<i>Rosa pulverulenta</i>	bodur gül	NE	-
1991	<i>Rosa villosa</i>	sakız gülü	NE	-
1992	<i>Rostraria cristata</i>	gagaotu	NE	-
1993	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som kayakoruğu	NE	-
1994	<i>Rosularia sempervivum sempervivum</i>	Som kayakoruğu	NE	-
1995	<i>Rubia tinctorum</i>	kök boyası	NE	-
1996	<i>Rubus caesius</i>	büküzümü	NE	-
1997	<i>Rubus canescens glabratus</i>	çobankösteği	NE	-
1998	<i>Rubus canescens</i>	çobankösteği	NE	-
1999	<i>Rubus caucasicus</i>	zarif böğürtlen	NE	-
2000	<i>Rubus hirtus</i>	tüntürük	NE	-
2001	<i>Rubus idaeus</i>	ahududu	NE	-
2002	<i>Rubus platyphyllus</i>	siyah coh	NE	-
2003	<i>Rubus sanctus</i>	böğürtlen	NE	-
2004	<i>Rubus saxatilis</i>	köslek	NE	-
2005	<i>Rumex acetosella</i>	kuzukulağı	NE	-
2006	<i>Rumex alpinus</i>	şortah	NE	-
2007	<i>Rumex angustifolius</i>	taş turşusu	NE	-
2008	<i>Rumex crispus</i>	labada	NE	-
2009	<i>Rumex hydrolapathum</i>	adam eveleği	NE	-
2010	<i>Rumex nepalensis</i>	dibikızıl	NE	-
2011	<i>Rumex obtusifolius subalpinus</i>	kökükızıl	NE	-

2012	<i>Rumex ponticus</i>	Boçu	LC	Endemik
2013	<i>Rumex pulcher</i>	ekşilik	NE	-
2014	<i>Rumex scutatus</i>	ekşimen	NE	-
2015	<i>Rumex tuberosus horizontalis</i>	Kuzukıkırdağı	NE	-
2016	<i>Rumex tuberosus</i>	Kuzukıkırdağı	NE	-
2017	<i>Ruppia cirrhosa</i>	sülüklü ördekotu	NE	-
2018	<i>Ruscus aculeatus</i>	tavşanmemesi	NE	-
2019	<i>Ruscus colchicus</i>	Zermek	NE	-
2020	<i>Ruscus hypoglossum</i>	atdili	NE	-
2021	<i>Ruta suaveolens</i>	taş sedefotu	NE	-
2022	<i>Ruta thesioides</i>	kır sedefotu	NE	-
2023	<i>Sagina procumbens</i>	sagiotu	NE	-
2024	<i>Sagina saginoides</i>	yayla sagiotu	NE	-
2025	<i>Salix aegyptiaca</i>	halef	NE	-
2026	<i>Salix alba</i>	ak söğüt	NE	-
2027	<i>Salix apoda</i>	Bodur söğüt	DD	-
2028	<i>Salix armeno-rossica</i>	kars söğüdü	NE	-
2029	<i>Salix babylonica</i>	salkım söğüt	NE	-
2030	<i>Salix caprea</i>	sorgun	NE	-
2031	<i>Salix cinerea</i>	boz söğüt	NE	-
2032	<i>Salix elaeagnos</i>	iğde söğütü	NE	-
2033	<i>Salix elbursensis</i>	viyale	NE	-
2034	<i>Salix excelsa</i>	boylu söğüt	NE	-
2035	<i>Salix pedicellata pedicellata</i>	pisiklik	NE	-
2036	<i>Salix pentandra</i>	soyurgan	NE	-
2037	<i>Salix pentandroides</i>	dere soyurganı	NE	-
2038	<i>Salix pseudodepressa</i>	koyak söğüdü	NE	-
2039	<i>Salix pseudomedemii</i>	kara söğüt	NE	-
2040	<i>Salix trabzonica</i>	Trabzon söğüdü	NE	-
2041	<i>Salix triandra</i>	bağ söğüdü	NE	-

2042	<i>Salix wilhelmsiana</i>	ırmak söğüdü	NE	-
2043	<i>Salix x fragilis</i>	gevrek söğüt	NE	-
2044	<i>Salsola boissieri</i>	boz soda	NE	-
2045	<i>Salsola tragus tragus</i>	kum döngesi	NE	-
2046	<i>Salvia absconditiflora</i>	Kara şalba	LC	Endemik
2047	<i>Salvia aethiopis</i>	habeş adaçayı	NE	-
2048	<i>Salvia bracteata</i>	çoban şalbası	NE	-
2049	<i>Salvia candidissima candidissima</i>	galabor	NE	-
2050	<i>Salvia ceratophylla</i>	tarak şalba	NE	-
2051	<i>Salvia forskahlei</i>	dolmayaprağı	NE	-
2052	<i>Salvia glutinosa</i>	oklu şalba	NE	-
2053	<i>Salvia huberi</i>	Meryemiye	LC	Endemik
2054	<i>Salvia hypargeia</i>	Siyahot	LC	Endemik
2055	<i>Salvia microstegia</i>	yağlambaç	NE	-
2056	<i>Salvia multicaulis</i>	kürt reyhanı	NE	-
2057	<i>Salvia nemorosa</i>	gehareş	NE	-
2058	<i>Salvia pachystachys</i>	yedi şalba	NE	-
2059	<i>Salvia poculata</i>	küllü şalba	NE	-
2060	<i>Salvia rosifolia</i>	Gül meryemiye	LC	Endemik
2061	<i>Salvia sclarea</i>	paskulak	NE	-
2062	<i>Salvia staminea</i>	erkek şalba	NE	-
2063	<i>Salvia syriaca</i>	çevlikotu	NE	-
2064	<i>Salvia tomentosa</i>	şalba	NE	-
2065	<i>Salvia verticillata amasiaca</i>	dadırak	NE	-
2066	<i>Salvia virgata</i>	fatmanaotu	NE	-
2067	<i>Salvia viridis</i>	zarif şalba	NE	-
2068	<i>Sambucus ebulus</i>	mürver otu	NE	-
2069	<i>Sambucus nigra</i>	ağaç mürver	NE	-
2070	<i>Samolus valerandi</i>	gilotu	NE	-
2071	<i>Sanguisorba minor lasiocarpa</i>	çayırdüğmesi	NE	-

2072	<i>Sanguisorba minor</i>	çayırdüğmesi	NE	-
2073	<i>Sanicula europaea</i>	sanikel	NE	-
2074	<i>Saponaria officinalis</i>	sabunotu	NE	-
2075	<i>Saponaria orientalis</i>	deli sabunotu	NE	-
2076	<i>Saponaria picta</i>	Cüce köpürge	LC	Endemik
2077	<i>Saponaria prostrata</i>	Yatık Sabunotu	LC	-
2078	<i>Saponaria prostrata prostrata</i>	Yatık Sabunotu	LC	Endemik
2079	<i>Saponaria viscosa</i>	şenak	NE	-
2080	<i>Satureja hortensis</i>	çibriska	NE	-
2081	<i>Satureja spicigera</i>	çorba kekiği	NE	-
2082	<i>Saxifraga cymbalaria</i>	sarı taşkıran	NE	-
2083	<i>Saxifraga exarata</i>	yivli taşkıran	NE	-
2084	<i>Saxifraga kotschy</i>	leblebiçiçeği	NE	-
2085	<i>Saxifraga luteoviridis</i>	kaya taşkıranı	NE	-
2086	<i>Saxifraga moschata</i>	ak taşkıran	NE	-
2087	<i>Saxifraga paniculata</i>	nasırlı taşkıran	NE	-
2088	<i>Saxifraga rotundifolia</i>	benli taşkıran	NE	-
2089	<i>Saxifraga sibirica</i>	hoş taşkıran	NE	-
2090	<i>Saxifraga tridactylites</i>	üçtaşkıran	NE	-
2091	<i>Scabiosa argentea</i>	yazı süpürgesi	NE	-
2092	<i>Scabiosa atropurpurea</i>	mor uyuzotu	NE	-
2093	<i>Scabiosa balianii</i>	Mavi Uyuzotu	EN	Endemik
2094	<i>Scabiosa calocephala</i>	çayır uyuzotu	NE	-
2095	<i>Scabiosa caucasica</i>	zarif uyuzotu	NE	-
2096	<i>Scabiosa columbaria columbaria</i>	Uyuzotu	NE	-
2097	<i>Scabiosa crinita</i>	sarıpuk	NE	-
2098	<i>Scabiosa micrantha</i>	kavurotu	NE	-
2099	<i>Scabiosa rotata</i>	top uyuzotu	NE	-
2100	<i>Scaligeria lazica</i>	Laz anasonu	NE	Endemik
2101	<i>Scandix aucheri</i>	karabağ kişkişi	NE	-

2102	<i>Scandix iberica</i>	atkişnektu	NE	-
2103	<i>Scandix pecten-veneris</i>	zühretarağı	NE	-
2104	<i>Scandix stellata</i>	dağ kişkişi	NE	-
2105	<i>Schivereckia doerfleri</i>	Deli dolamaotu	NE	-
2106	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	semerotu	NE	-
2107	<i>Scilla bifolia</i>	orman sümbülü	NE	-
2108	<i>Scilla monanthos</i>	sümbülcük	NE	-
2109	<i>Scilla rosenii</i>	gül sümbülü	NE	-
2110	<i>Scilla siberica</i>	camışkiran	NE	-
2111	<i>Scleranthus annuus annuus</i>	kınavel	NE	-
2112	<i>Sclerochloa dura</i>	mıcırotu	NE	-
2113	<i>Scolymus hispanicus</i>	şevketi bostan	NE	-
2114	<i>Scorzonera armeniaca</i>	karakök	NE	-
2115	<i>Scorzonera cana cana</i>	tekesakalı	NE	-
2116	<i>Scorzonera cana radicata</i>	tekesakalı	NE	-
2117	<i>Scorzonera cana</i>	tekesakalı	NE	-
2118	<i>Scorzonera inaequiscapa</i>	Guzer	LC	Endemik
2119	<i>Scorzonera incisa</i>	kanık	NE	-
2120	<i>Scorzonera mollis mollis</i>	iskorçına	NE	-
2121	<i>Scorzonera mollis szowitzii</i>	iskorçına	NE	-
2122	<i>Scorzonera pseudolanata</i>	keçimemesi	NE	-
2123	<i>Scorzonera rigida</i>	sert tekesakalı	NE	-
2124	<i>Scorzonera sericea</i>	Bozkıvrım	LC	Endemik
2125	<i>Scorzonera suberosa suberosa</i>	Çalık	NE	-
2126	<i>Scorzonera tomentosa</i>	Alabent	LC	Endemik
2127	<i>Scrophularia canina</i>	it sıracaotu	NE	-
2128	<i>Scrophularia catariifolia</i>	sıracaotu	NE	-
2129	<i>Scrophularia chrysantha</i>	sarı sıracaotu	NE	-
2130	<i>Scrophularia cinerascens</i>	gümüş sıracaotu	NE	-
2131	<i>Scrophularia ilwensis</i>	meşe sıracası	NE	-

2132	<i>Scrophularia kotschyana</i>	darbeotu	NE	-
2133	<i>Scrophularia libanotica</i>	Denekutnu	LC	-
2134	<i>Scrophularia lucida</i>	zorlakotu	NE	-
2135	<i>Scrophularia nodosa</i>	tavuk sıracası	NE	-
2136	<i>Scrophularia olympica</i>	ulu sıracotu	NE	-
2137	<i>Scrophularia orientalis</i>	gezik sıracası	NE	-
2138	<i>Scrophularia scopolii scopolii</i>	El köpürten	NE	-
2139	<i>Scrophularia scopolii adenocalyx</i>	El köpürten	NE	-
2140	<i>Scrophularia thesioides</i>	bazalt sıracası	NE	-
2141	<i>Scrophularia umbrosa</i>	su kestereotu	NE	-
2142	<i>Scrophularia xanthoglossa decipiens</i>	serkele	NE	-
2143	<i>Scutellaria albida colchica</i>	akkaside	NE	-
2144	<i>Scutellaria galericulata</i>	su kasidesi	NE	-
2145	<i>Scutellaria orientalis pinnatifida</i>	Sarı kasidesi	LC	Endemik
2146	<i>Scutellaria orientalis</i>	Sarı kasidesi	NE	Endemik
2147	<i>Scutellaria pontica</i>	hanım kaside	NE	-
2148	<i>Scutellaria salviifolia</i>	Has Kaside	LC	Endemik
2149	<i>Secale cereale</i>	Çavdar	NE	-
2150	<i>Secale montanum</i>	dağ çavdarı	NE	-
2151	<i>Securigera orientalis</i>	Ala köriçen	NE	-
2152	<i>Securigera varia</i>	köriçen	NE	-
2153	<i>Sedum acre</i>	acı damkokuğu	NE	-
2154	<i>Sedum album</i>	çobankavurgası	NE	-
2155	<i>Sedum alpestre</i>	dağ kokuğu	NE	-
2156	<i>Sedum gracile</i>	ince damkokuğu	NE	-
2157	<i>Sedum grisebachii</i>	ergene kokuğu	NE	-
2158	<i>Sedum hispanicum</i>	Damkokuğu	NE	-
2159	<i>Sedum pallidum</i>	koyunörmece	NE	-
2160	<i>Sedum steudelii</i>	kıraç damkokuğu	NE	-
2161	<i>Sedum tenellum</i>	narin damkokuğu	NE	-

2162	<i>Sempervivum armenum insigne</i>	Gelinparmağı	NT	Endemik
2163	<i>Sempervivum armenum</i>	Gelinparmağı	LC	-
2164	<i>Sempervivum davisii furseorum</i>	talifüm	EN	Endemik
2165	<i>Sempervivum ekimii</i>	paşa parmağı	LC	Endemik
2166	<i>Sempervivum minus</i>	Gelinparmağı	LC	Endemik
2167	<i>Senecio aquaticus erraticus</i>	su kanaryaotu	NE	-
2168	<i>Senecio cilicius</i>	Ak kanaryaotu	VU	Endemik
2169	<i>Senecio doria umbrosus</i>	Çamur kanaryaotu	NE	-
2170	<i>Senecio doriiformis</i>	çakıl kanaryaotu	NE	-
2171	<i>Senecio erucifolius</i>	ince kanaryaotu	NE	-
2172	<i>Senecio fluviatilis</i>	Uzun kanaryaotu	NE	-
2173	<i>Senecio mollis</i>	saz kanaryaotu	NE	-
2174	<i>Senecio nemorensis nemorensis</i>	koru kanaryaotu	NE	-
2175	<i>Senecio ovatifolius</i>	Yitik kanaryaotu	EN	Endemik
2176	<i>Senecio pseudo-orientalis</i>	sarı şiro	NE	-
2177	<i>Senecio racemosus</i>	şiro	NE	-
2178	<i>Senecio trapezuntinus</i>	Trabzon kanaryaotu	LC	Endemik
2179	<i>Senecio vernalis</i>	kanaryaotu	NE	-
2180	<i>Senecio viscosus</i>	yağlı kanaryaotu	NE	-
2181	<i>Senecio vulgaris</i>	taşakçilotu	NE	-
2182	<i>Serapias orientalis</i>	dillikulak	NE	-
2183	<i>Serapias vomeracea</i>	sağırkulağı	NE	-
2184	<i>Seseli libanotis</i>	dağhavucu	NE	-
2185	<i>Seseli petraeum</i>	Taş çasıırı	NE	-
2186	<i>Seseli tortuosum</i>	horozgözü	NE	-
2187	<i>Sesleria alba</i>	ak bozkıryumağı	NE	-
2188	<i>Sesleria phleoides</i>	bozkıryumağı	NE	-
2189	<i>Setaria glauca</i>	sıçansaçı	NE	-
2190	<i>Setaria italica</i>	kirpi darısı	NE	-
2191	<i>Setaria viridis</i>	yeşil sıçansaçı	NE	-

2192	<i>Sherardia arvensis</i>	gökörenotu	NE	-
2193	<i>Sibbaldia parviflora minor</i>	fındıkotu	NE	-
2194	<i>Sibbaldia parviflora</i>	fındıkotu	NE	-
2195	<i>Sideritis armeniaca</i>	yüzükçayı	LC	Endemik
2196	<i>Sideritis montana</i>	karaçay	NE	-
2197	<i>Sigesbeckia orientalis</i>	sariteçan	NE	-
2198	<i>Silene argentea</i>	boz nakıl	NE	-
2199	<i>Silene arguta</i>	saman nakılı	NE	-
2200	<i>Silene armena</i>	Çığıştak	LC	-
2201	<i>Silene bupleuroides</i>	gıcılavuk	NE	-
2202	<i>Silene capitellata</i>	Kavuklu nakıl	LC	Endemik
2203	<i>Silene caryophylloides caryophylloides</i>	Karanfil Nakılı	NE	-
2204	<i>Silene chlorifolia</i>	puşkullu	NE	-
2205	<i>Silene compacta</i>	kanlıbasıra otu	NE	-
2206	<i>Silene conoidea</i>	şıvananotu	NE	-
2207	<i>Silene dianthoides</i>	cüce nakıl	NE	-
2208	<i>Silene dichotoma</i>	çatal nakıl	NE	-
2209	<i>Silene italica</i>	yuğuşyüregi	NE	-
2210	<i>Silene lasiantha</i>	erzincan nakılı	NE	-
2211	<i>Silene latifolia eriocalycinae</i>	gıcıgıcı	NE	-
2212	<i>Silene latifolia</i>	gıcıgıcı	NE	-
2213	<i>Silene lazica</i>	Laz Nakılı	LC	Endemik
2214	<i>Silene marschallii</i>	salkımçiçeği	NE	-
2215	<i>Silene multifida</i>	ibişgıbiş	NE	-
2216	<i>Silene noctiflora</i>	yeşil nakıl	NE	-
2217	<i>Silene odontopetala</i>	kunduzotu	NE	-
2218	<i>Silene oreophila</i>	bardak nakılı	NE	-
2219	<i>Silene otites</i>	sinekkıran	NE	-
2220	<i>Silene pungens</i>	yastık nakılı	NE	-
2221	<i>Silene saxatilis</i>	simotu	NE	-

2222	<i>Silene sclerophylla</i>	Parlak nakıl	NE	-
2223	<i>Silene spergulifolia</i>	ana nakılı	NE	-
2224	<i>Silene stenobotrys</i>	maraş nakılı	NE	-
2225	<i>Silene supina</i>	fırat nakılı	NE	-
2226	<i>Silene viscosa</i>	konya gıvışkanı	NE	-
2227	<i>Silene vulgaris commutata</i>	ecibücü	NE	-
2228	<i>Silene vulgaris</i>	ecibücü	NE	-
2229	<i>Sinapis arvensis</i>	hardal	NE	-
2230	<i>Sisymbrium altissimum</i>	ergelenotu	NE	-
2231	<i>Sisymbrium loeselii</i>	bülbülotu	NE	-
2232	<i>Sisymbrium officinale</i>	ergelen hardalı	NE	-
2233	<i>Sium sisarum lancifolium</i>	dere kerevizi	NE	-
2234	<i>Smilax excelsa</i>	dikenucu	NE	-
2235	<i>Sobolewsia clavata</i>	akyelotu	NE	-
2236	<i>Solanum americanum</i>	itüzümü	NE	-
2237	<i>Solanum woronowii</i>	Ak itüzümü	NE	-
2238	<i>Solenanthus stamineus</i>	yayla tütünü	NE	-
2239	<i>Solidago virgaurea virgaurea</i>	altınbaşak çiçeği	NE	-
2240	<i>Solidago virgaurea</i>	altınbaşak çiçeği	NE	-
2241	<i>Sonchus arvensis</i>	sökelek	NE	-
2242	<i>Sonchus asper</i>	eşekgevreği	NE	-
2243	<i>Sonchus oleraceus</i>	kuzugevreği	NE	-
2244	<i>Sonchus palustris</i>	zoho	NE	-
2245	<i>Sorbus aucuparia</i>	kuş üvezi	NE	-
2246	<i>Sorbus roopiana</i>	yanık üvez	NE	-
2247	<i>Sorbus subfusca</i>	yayla üvezi	NE	-
2248	<i>Sorbus torminalis</i>	pitlicen	NE	-
2249	<i>Sorbus torminalis torminalis</i>	pitlicen	NE	-
2250	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik elması	NE	-
2251	<i>Sorghum halepense halepense</i>	ekin süpürgesi	NE	-

2252	<i>Sparganium erectum neglectum</i>	kındıra	NE	-
2253	<i>Sparganium erectum erectum</i>	kındıra	NE	-
2254	<i>Spiranthes spiralis</i>	inci salebi	NE	-
2255	<i>Spirodela polyrrhiza</i>	telli sumercimeği	NE	-
2256	<i>Stachys annua</i>	Deliçay	NE	-
2257	<i>Stachys balansae</i>	boz çayçe	NE	Endemik
2258	<i>Stachys bayburtensis</i>	Çarşak çayı	CR	Lokal Endemik
2259	<i>Stachys byzantina</i>	boz karabaş	NE	-
2260	<i>Stachys cretica</i>	Laz deliçayı	LC	-
2261	<i>Stachys iberica</i>	Tokdeliçay	NE	-
2262	<i>Stachys lavandulifolia</i>	tüylü çay	NE	-
2263	<i>Stachys macrantha</i>	koca soğulcan	NE	-
2264	<i>Stachys macrostachys</i>	soğulcan	NE	-
2265	<i>Stachys setifera setifera</i>	İnce deliçay	NE	-
2266	<i>Stachys spectabilis</i>	alaca karabaş	NE	-
2267	<i>Stachys sylvatica</i>	hamısırgan	NE	-
2268	<i>Stachys viscosa</i>	Yağlı karabaş	LC	-
2269	<i>Stachys woronowii</i>	ardıç karabaşı	NE	-
2270	<i>Staphylea pinnata</i>	ağızlıkçalısı	NE	-
2271	<i>Stellaria holostea</i>	urgancık	NE	-
2272	<i>Stellaria media</i>	kuşotu	NE	-
2273	<i>Stenotaenia macrocarpa</i>	Kurt kimyonu	NT	Endemik
2274	<i>Sterigmostemum incanum</i>	boz süsün	NE	-
2275	<i>Steveniella satyroides</i>	takkeli salep	NE	-
2276	<i>Stipa araxensis</i>	Köse kılaç	NE	-
2277	<i>Stipa ehrenbergiana</i>	sorguçotu	NE	-
2278	<i>Stipa holosericea</i>	dirgen kılaç	NE	-
2279	<i>Stipa joannis</i>	taş kılaç	NE	-
2280	<i>Stipa lessingiana</i>	gevşek sorguçotu	NE	-

2281	<i>Strigosella africana</i>	keçe teresi	NE	-
2282	<i>Succisa pratensis</i>	gök çıbanotu	NE	-
2283	<i>Swertia iberica</i>	safraca	NE	-
2284	<i>Swertia longifolia</i>	uzun safraca	NE	-
2285	<i>Symphytum asperum</i>	Orman kafesotu	NE	-
2286	<i>Symphytum ibericum</i>	orman kafesotu	NE	-
2287	<i>Symphytum sylvaticum</i>	Tomara	VU	Endemik
2288	<i>Symphytum tauricum</i>	kırım kafesotu	NE	-
2289	<i>Tagetes minuta</i>	kokarot	NE	-
2290	<i>Tamarix smyrnensis</i>	ılgın	NE	-
2291	<i>Tanacetum abrotanifolium</i>	köse pireotu	NE	-
2292	<i>Tanacetum albipannosum</i>	Keçeli pireotu	LC	Endemik
2293	<i>Tanacetum argenteum</i>	Kaya pireotu	NE	-
2294	<i>Tanacetum argenteum argenteum</i>	Kaya pireotu	NE	Endemik
2295	<i>Tanacetum armenum</i>	kaya papatyası	NE	-
2296	<i>Tanacetum aucherianum</i>	koyunçiçeği	NE	-
2297	<i>Tanacetum aureum</i>	ekşi pireotu	NE	-
2298	<i>Tanacetum balsamita</i>	gümüşdüğme	NE	-
2299	<i>Tanacetum cadmeum</i>	Hoş dağçiçeği	LC	-
2300	<i>Tanacetum cappadocicum</i>	Peri pireotu	NT	Endemik
2301	<i>Tanacetum kotschy</i>	ateş pireotu	NE	-
2302	<i>Tanacetum mucroniferum</i>	Sivri pireotu	LC	Endemik
2303	<i>Tanacetum nitens</i>	Sağır pireotu	LC	Endemik
2304	<i>Tanacetum parthenium</i>	beyaz papatya	NE	-
2305	<i>Tanacetum poteriifolium</i>	dışlek pireotu	NE	-
2306	<i>Tanacetum punctatum</i>	sendel	NE	-
2307	<i>Tanacetum sericeum</i>	Tüylü pireotu	NE	-
2308	<i>Tanacetum sipikoreense</i>	keşiş pireotu	NE	-
2309	<i>Tanacetum sorbifolium</i>	üvez pireotu	NE	-
2310	<i>Tanacetum zahlbruckneri</i>	Özege pireotu	NE	Endemik

2311	<i>Taraxacum bessarabicum</i>	Püfçiçeği	DD	-
2312	<i>Taraxacum bithynicum</i>	zincirotu	NE	-
2313	<i>Taraxacum poliochlorum</i>	kızıl hindiba	NE	-
2314	<i>Taraxacum scaturiginosum</i>	kıvırkıvr	NE	-
2315	<i>Taraxacum stevenii</i>	gelingöbeği	NE	-
2316	<i>Taxus baccata</i>	porsuk	NE	-
2317	<i>Tchihatchewia isatidea</i>	alligelin	VU	Endemik
2318	<i>Telekia speciosa</i>	puğre	NE	-
2319	<i>Telephium imperati</i>	zulzula	NE	-
2320	<i>Tephroseris integrifolia aurantiaca</i>	ümbülükçiçeği	NE	-
2321	<i>Tephroseris integrifolia karsiana</i>	ümbülükçiçeği	VU	Endemik
2322	<i>Teucrium chamaedrys trapezunticum</i>	Dalakotu	NE	-
2323	<i>Teucrium chamaedrys chamaedrys</i>	Dalakotu	NE	-
2324	<i>Teucrium chamaedrys syspirense</i>	Dalakotu	NE	-
2325	<i>Teucrium montbretii montbretii</i>	Kısamahmut	NE	-
2326	<i>Teucrium orientale puberulens</i>	kirveotu	LC	-
2327	<i>Teucrium orientale</i>	kirveotu	NE	-
2328	<i>Teucrium parviflorum</i>	koyunotu	NE	-
2329	<i>Teucrium polium</i>	acıyavşan	NE	-
2330	<i>Teucrium scordium scordioides</i>	susarmısağı	NE	-
2331	<i>Teucrium scordium scordium</i>	susarmısağı	NE	-
2332	<i>Thalictrum flavum</i>	yalanravend	NE	-
2333	<i>Thalictrum foetidum</i>	delialan maydanozu	NE	-
2334	<i>Thalictrum isopyroides</i>	karakatranotu	NE	-
2335	<i>Thalictrum minus</i>	kaytaran	NE	-
2336	<i>Thalictrum minus microphyllum</i>	kaytaran	NE	-
2337	<i>Thalictrum simplex</i>	ince kaytaran	NE	-
2338	<i>Thesium alpinum</i>	yayla güveleği	NE	-
2339	<i>Thesium arvense</i>	tezgüvelek	NE	-
2340	<i>Thesium billardieri</i>	meşe güveleği	LC	-

2341	<i>Thesium procumbens</i>	yer güveleği	NE	-
2342	<i>Thlaspi arvense</i>	ekin dağarcığı	NE	-
2343	<i>Thlaspi ceratocarpon</i>	yetim dağarcık	NE	-
2344	<i>Thlaspi huber-morathii</i>	refahiyeotu	NE	-
2345	<i>Thlaspi huetii</i>	kapız dağarcığı	NE	-
2346	<i>Thlaspi lilacinum</i>	Mor dağarcık	LC	Endemik
2347	<i>Thlaspi oxyceras</i>	sivri dağarcık	NE	-
2348	<i>Thymus canoviridis</i>	Dadaş kekiği	NE	Endemik
2349	<i>Thymus fallax</i>	catri	NE	-
2350	<i>Thymus leucotrichus</i>	dağ kekiği	LC	Endemik
2351	<i>Thymus longicaulis longicaulis</i>	Aş kekiği	NE	-
2352	<i>Thymus nummularius</i>	limon kekiği	NE	-
2353	<i>Thymus praecox</i>	Yayla kekiği	NE	-
2354	<i>Thymus pubescens</i>	Tüylü kekik	NE	-
2355	<i>Thymus sipyleus</i>	Sipil kekiği	NE	-
2356	<i>Thymus transcaucasicus</i>	Kır kekiği	NE	-
2357	<i>Tilia rubra</i>	kafkas ıhlamuru	NE	-
2358	<i>Tilia tomentosa</i>	gümüşi ıhlamur	NE	-
2359	<i>Torilis arvensis</i>	dercikotu	NE	-
2360	<i>Torilis leptophylla</i>	ince dercikotu	NE	-
2361	<i>Trachystemon orientalis</i>	kaldirik	NE	-
2362	<i>Tragopogon aureus</i>	Sarı yemlik	LC	Endemik
2363	<i>Tragopogon bupthalmoides bupthalmoides</i>	tarla yemliği	NE	-
2364	<i>Tragopogon bupthalmoides latifolius</i>	tarla yemliği	NE	-
2365	<i>Tragopogon coloratus</i>	katır yemliği	NE	-
2366	<i>Tragopogon fibrosus</i>	Telli Yemlik	EN	Endemik
2367	<i>Tragopogon porrifolius</i>	yemlik	NE	-
2368	<i>Tragopogon pratensis</i>	salsifin	NE	-
2369	<i>Tragopogon pusillus</i>	çarık	NE	-

2370	<i>Tragopogon reticulatus</i>	hinza	NE	Endemik
2371	<i>Tragus racemosus</i>	kızıl kirpikotu	NE	-
2372	<i>Traunsteinera sphaerica</i>	yayla salebi	NE	-
2373	<i>Tribulus terrestris</i>	çobançökerten	NE	-
2374	<i>Trifolium ambiguum</i>	pisikkulağı	NE	-
2375	<i>Trifolium arvense</i>	tavşanayağı	NE	-
2376	<i>Trifolium aureum</i>	Altuni üçgül	NE	-
2377	<i>Trifolium badium</i>	katuna	NE	-
2378	<i>Trifolium campestre</i>	üçgül	NE	-
2379	<i>Trifolium canescens</i>	sarı üçgül	NE	-
2380	<i>Trifolium elongatum</i>	helva üçgülü	LC	Endemik
2381	<i>Trifolium hybridum anatolicum</i>	Melez üçgül	NE	-
2382	<i>Trifolium lappaceum</i>	yivli yonca	NE	-
2383	<i>Trifolium medium medium</i>	köse yonca	NE	-
2384	<i>Trifolium montanum humboldtianum</i>	dağ üçgülü	NE	-
2385	<i>Trifolium ochroleucum</i>	mızrak üçgülü	NE	-
2386	<i>Trifolium phleoides</i>	çayır yoncası	NE	-
2387	<i>Trifolium polyphyllum</i>	Telek üçgülü	NE	-
2388	<i>Trifolium pratense sativum</i>	çayır üçgülü	NE	-
2389	<i>Trifolium pratense americanum</i>	çayır üçgülü	NE	-
2390	<i>Trifolium pratense pratense</i>	çayır üçgülü	NE	-
2391	<i>Trifolium repens repens</i>	Ak üçgülü	NE	-
2392	<i>Trifolium resupinatum resupinatum</i>	anadolu üçgülü	NE	-
2393	<i>Trifolium scabrum</i>	hıyar dücük	NE	-
2394	<i>Trifolium sintenisii</i>	trabzon üçgülü	NE	-
2395	<i>Trifolium spadiceum</i>	çayır dutu	NE	-
2396	<i>Trifolium spumosum</i>	kese yonca	NE	-
2397	<i>Trifolium stellatum stellatum</i>	Yıldız Yonca	NE	-
2398	<i>Trifolium sylvaticum</i>	orman üçgülü	NE	-
2399	<i>Trifolium trichocephalum</i>	hemşin üçgülü	NE	-

2400	<i>Trifolium tumens</i>	patlak üçgül	NE	-
2401	<i>Triglochin maritima</i>	dağ suçengeli	NE	-
2402	<i>Triglochin palustris</i>	sucengeli	NE	-
2403	<i>Trigonella coerulescens</i>	hintkokas	NE	-
2404	<i>Trigonella spicata</i>	başak boyotu	NE	-
2405	<i>Trinia scabra</i>	kaba çatalotu	VU	Endemik
2406	<i>Tripleurospermum callosum</i>	Göde	NE	Endemik
2407	<i>Tripleurospermum caucasicum</i>	akbabaotu	NE	-
2408	<i>Tripleurospermum elongatum</i>	sülün papatya	NE	-
2409	<i>Tripleurospermum heterolepis</i>	Kale Papatyası	DD	Endemik
2410	<i>Tripleurospermum monticolum</i>	Kır papatyası	LC	Endemik
2411	<i>Tripleurospermum oreades oreades</i>	hoşhoş	NE	-
2412	<i>Tripleurospermum repens</i>	Hoşhoş	LC	Endemik
2413	<i>Trisetum flavescens</i>	palah	NE	-
2414	<i>Trisetum turcicum</i>	ana palah	NE	-
2415	<i>Trollius ranunculinus</i>	zarif çünkotu	NE	-
2416	<i>Tulipa armena</i>	Dağ Lâlesi	NE	-
2417	<i>Tulipa sintenisii</i>	Muş lalesi	NE	Endemik
2418	<i>Turanecio eriospermus</i>	boz turanotu	LC	-
2419	<i>Turanecio hypochionaeus</i>	turanotu	EN	Endemik
2420	<i>Turanecio lazicus</i>	dağ turanotu	LC	Endemik
2421	<i>Turanecio lorentii</i>	yamaç turanotu	NE	-
2422	<i>Turanecio pandurifolius</i>	kuzey turanotu	NE	-
2423	<i>Turanecio taraxacifolius</i>	kar turanotu	NE	-
2424	<i>Turgenia latifolia</i>	karaheci	NE	-
2425	<i>Turritis glabra</i>	köse sıırıktare	NE	-
2426	<i>Tussilago farfara</i>	öksürükotu	NE	-
2427	<i>Typha angustifolia</i>	saz	NE	-
2428	<i>Typha domingensis</i>	şeytanmumu	NE	-
2429	<i>Typha latifolia</i>	cil	NE	-

2430	<i>Typha laxmannii</i>	papur	NE	-
2431	<i>Typha shuttleworthii</i>	puf sazi	NE	-
2432	<i>Ulmus glabra</i>	dağ karaağacı	NE	-
2433	<i>Ulmus minor</i>	ova karaağacı	NE	-
2434	<i>Umbilicus rupestris</i>	göbekotu	NE	-
2435	<i>Urtica dioica</i>	ısırgan	NE	-
2436	<i>Urtica urens</i>	cılağan	NE	-
2437	<i>Vaccaria hispanica</i>	ekin ebesi	NE	-
2438	<i>Vaccinium arctostaphylos</i>	likarpa	NE	-
2439	<i>Vaccinium myrtillus</i>	ayıüzümü	NE	-
2440	<i>Vaccinium uliginosum</i>	avcıüzümü	NE	-
2441	<i>Valeriana alliariifolia</i>	pisot	NE	-
2442	<i>Valeriana alpestris</i>	yayla kediotu	NE	-
2443	<i>Valeriana dioscoridis</i>	çobanzurnası	NE	-
2444	<i>Valeriana leucophaea</i>	düllüdamak	NE	-
2445	<i>Valeriana saxicola</i>	Taş kediotu	NE	-
2446	<i>Valerianella coronata</i>	taçlı kuzugevreği	NE	-
2447	<i>Valerianella costata</i>	maki kuzugevreği	NE	-
2448	<i>Valerianella cymbaearpa</i>	azer kuzugevreği	NE	-
2449	<i>Valerianella discoidea</i>	ekin kuzugevreği	NE	-
2450	<i>Valerianella locusta</i>	nazlı kuzugevreği	NE	-
2451	<i>Valerianella uncinata</i>	ender kuzugevreği	NE	-
2452	<i>Velezia pseudorigida</i>	Has tıgotu	NE	Endemik
2453	<i>Velezia rigida</i>	tıgotu	NE	-
2454	<i>Veratrum album</i>	dokuzteveli	NE	-
2455	<i>Verbascum armenum</i>	Deligezer	NE	-
2456	<i>Verbascum armenum tempskyanum</i>	Deligezer	LC	Endemik
2457	<i>Verbascum blattaria</i>	tutan sığırkuyruğu	NE	-
2458	<i>Verbascum cheiranthifolium</i>	Bozkulak	NE	-

2459	<i>Verbascum cheiranthifolium asperulum</i>	Bozkulak	EN	-
2460	<i>Verbascum flavidum</i>	altuni sığirkuyruğu	NE	-
2461	<i>Verbascum georgicum</i>	öküzkuşu	NE	-
2462	<i>Verbascum gnaphalodes</i>	uslu sığirkuyruğu	NE	-
2463	<i>Verbascum heterobarbatum</i>	Sakallı sığirkuyruğu	LC	Endemik
2464	<i>Verbascum heterodontum</i>	Dişlek sığirkuyruğu	VU	Endemik
2465	<i>Verbascum natolicum</i>	Ana sığirkuyruğu	LC	-
2466	<i>Verbascum oocarpum</i>	Sipikor sığirkuyruğu	LC	Endemik
2467	<i>Verbascum oreophilum joannis</i>	dağcı sığirkuyruğu	NE	-
2468	<i>Verbascum orientale</i>	İbrahimotu	NE	-
2469	<i>Verbascum ponticum</i>	Laz Sığirkuyruğu	NE	-
2470	<i>Verbascum pyramidatum</i>	arsız sığirkuyruğu	NE	-
2471	<i>Verbascum sinuatum</i>	bodanotu	NE	-
2472	<i>Verbascum speciosum</i>	zelve	NE	-
2473	<i>Verbascum spectabile spectabile</i>	Hoş sığirkuyruğu	NE	-
2474	<i>Verbascum thapsus</i>	burunca	NE	-
2475	<i>Verbascum trichostylum</i>	Topal sığirkuyruğu	LC	Endemik
2476	<i>Verbascum varians trapezunticum</i>	Dilimli sığirkuyruğu	NE	Endemik
2477	<i>Verbascum varians varians</i>	Dilimli sığirkuyruğu	NE	-
2478	<i>Verbascum wiedemannianum</i>	Mor sığirkuyruğu	LC	Endemik
2479	<i>Verbena officinalis</i>	mineçiçeği	NE	-
2480	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	sugedemesi	NE	-
2481	<i>Veronica arguteserrata</i>	kır mavişi	NE	-
2482	<i>Veronica armena</i>	şark mavişi	NE	-
2483	<i>Veronica arvensis</i>	ekin mavişi	NE	-
2484	<i>Veronica baranetzki</i>	yayla mavişi	NE	-
2485	<i>Veronica beccabunga beccabunga</i>	at teresi	NE	-
2486	<i>Veronica bozakmanii</i>	bozakman mavişi	NE	-
2487	<i>Veronica caespitosa caespitosa</i>	Taş mavişi	LC	Endemik
2488	<i>Veronica campylopoda</i>	kırk maviş	NE	-

2489	Veronica ceratocarpa	Horon mavişi	NE	-
2490	Veronica chamaedrys	cancan	NE	-
2491	Veronica cymbalaria	venüsçiçeği	NE	-
2492	Veronica filiformis	tel maviş	NE	-
2493	Veronica fuhsii	Gavur mavişi	LC	Endemik
2494	Veronica gentianoides	Kandilçiçeği	NE	-
2495	Veronica hederifolia	baharmavisi	NE	-
2496	Veronica kopgeciensis	Kop mavişi	VU	Endemik
2497	Veronica magna	tiryal mavişi	NE	-
2498	Veronica microcarpa	ağrı mavişi	NE	-
2499	Veronica multifida	devesabunu	LC	-
2500	Veronica officinalis	oropaçayı	NE	-
2501	Veronica orientalis	Göz mumcuğu	NE	-
2502	Veronica peduncularis	ayaklı maviş	NE	-
2503	Veronica persica	cırcamuk	NE	-
2504	Veronica polita	mavişot	NE	-
2505	Veronica praecox	celebi maviş	NE	-
2506	Veronica reuterana	çengelli maviş	NE	-
2507	Veronica triloba	üç maviş	NE	-
2508	Veronica triphyllos	bahçe mavişi	NE	-
2509	Viburnum lantana	germeşe	NE	-
2510	Viburnum orientale	katkat çalısı	NE	-
2511	Vicia alpestris hypoleuca	Dağ baklası	LC	Endemik
2512	Vicia balansae	pisik fiği	NE	-
2513	Vicia canescens	Boz bakla	NE	-
2514	Vicia cassubica	dirifiğ	NE	-
2515	Vicia ciliatula	saçaklı fiğ	NE	-
2516	Vicia cracca	kuş fiği	NE	-
2517	Vicia cracca cracca	kuş fiği	NE	-
2518	Vicia crocea	safran fiği	NE	-

2519	<i>Vicia dadianorum</i>	çayır fiği	NE	-
2520	<i>Vicia freyniana</i>	Deli fiği	LC	Endemik
2521	<i>Vicia hybrida</i>	melez bakla	NE	-
2522	<i>Vicia hyrcanica</i>	acem baklası	NE	-
2523	<i>Vicia noeana noeana</i>	salkım bakla	NE	-
2524	<i>Vicia pannonica</i>	macar fiği	NE	-
2525	<i>Vicia pannonica pannonica</i>	macar fiği	NE	-
2526	<i>Vicia quadrijuga</i>	Macar Fiği	EN	Endemik
2527	<i>Vicia sativa</i>	Eşek gürülü	NE	-
2528	<i>Vicia sepium</i>	dere baklası	NE	-
2529	<i>Vicia tetrasperma</i>	kırkbakla	NE	-
2530	<i>Vicia villosa eriocarpa</i>	dağ efereği	NE	-
2531	<i>Vicia villosa</i>	dağ efereği	NE	-
2532	<i>Vinca herbacea</i>	bikir çiçeği	NE	-
2533	<i>Vinca major hirsuta</i>	cezayir menekşesi	NE	-
2534	<i>Vinca minor</i>	rozet çiçeği	NE	-
2535	<i>Vincetoxicum canescens</i>	Zilasur	NE	-
2536	<i>Vincetoxicum fuscum</i>	Gavur üzerliği	LC	-
2537	<i>Vincetoxicum fuscum fuscum</i>	Gavur üzerliği	LC	-
2538	<i>Vincetoxicum parviflorum</i>	Panzehir otu	LC	Endemik
2539	<i>Vincetoxicum scandens</i>	mor gâvurbiberi	NE	-
2540	<i>Viola alba dehnhardtii</i>	Meşe Menekşesi	NE	-
2541	<i>Viola altaica oreades</i>	altay menekşesi	NE	-
2542	<i>Viola arvensis</i>	tarla menekşesi	NE	-
2543	<i>Viola kitaibeliana</i>	yabani menekşe	NE	-
2544	<i>Viola occulta</i>	saklı menekşe	NE	-
2545	<i>Viola odorata</i>	kokulu menekşe	NE	-
2546	<i>Viola reichenbachiana</i>	kayın menekşesi	NE	-
2547	<i>Viola sieheana</i>	çayır menekşesi	NE	-
2548	<i>Viola suavis</i>	akgöz menekşe	NE	-

2549	<i>Viscum album</i>	ökseotu	NE	-
2550	<i>Vitex agnus-castus</i>	hayıt	NE	-
2551	<i>Vitis labrusca</i>	kokulu üzüm	NE	-
2552	<i>Vitis sylvestris</i>	deli asma	NE	-
2553	<i>Vulpia bromoides</i>	titrek kirpikliçim	NE	-
2554	<i>Vulpia ciliata</i>	kirpikliçim	NE	-
2555	<i>Vulpia fasciculata</i>	kum kirpikliçimi	NE	-
2556	<i>Vulpia myuros</i>	arsız kirpikliçim	NE	-
2557	<i>Woodsia alpina</i>	Yayla Eğreltisi	NE	-
2558	<i>X dactyloglossum dactyloglossum ponticum</i>	yamuk salep	NE	Endemik
2559	<i>Xanthium spinosum</i>	pıtrak	NE	-
2560	<i>Xanthium strumarium strumarium</i>	koca pıtrak	NE	-
2561	<i>Xanthium strumarium</i>	koca pıtrak	NE	-
2562	<i>Xeranthemum annuum</i>	kâğıtçiçeği	NE	-
2563	<i>Xeranthemum longipapposum</i>	uslu kâğıtçiçeği	NE	-
2564	<i>Zannichellia palustris</i>	sukılı	NE	-
2565	<i>Ziziphora capitata</i>	anuk	NE	-
2566	<i>Ziziphora clinopodioides</i>	dağ reyhanı	NE	-
2567	<i>Ziziphora persica</i>	kara reyhan	NE	-
2568	<i>Ziziphora tenuior</i>	fareotu	NE	-
2569	<i>Zosima absinthifolia</i>	peynirotu	NE	-

Resim 6- *Aquilegia olympica* (Haseki Küpesi)

Resim 7- *Geum coccineum* (Kızıl meryemotu)

Resim 8- *Myosotis alpestris* (Boncukotu)

Resim 9- *Lilium ciliatum* (Kirno)

Resim 10- *Campanula betulifolia* (Çingirakotu)

Resim 11- *Linum aroanium* (Çam keteni)

Resim 12- *Ruta suaveolens* (Taş sedefotu)

Resim 13- *Fritillaria latifolia* (Yayla lalesi)

Resim 14- *Colchicum speciosum* (Şepart)

Resim 15- *Pisum sativum* (Boylu bezelye)

E.2. Fauna

“Gümüşhane İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşİ” kapsamında yapılan literatür ve arazi çalışmaları sonucunda Gümüşhane İlinde 155 kuş, 56 memeli, 17 sürüngen, 5 amfibi ve 9 iç su balığı tespit edilmiştir.

Memeliler için yapılan çalışmalarda, son yıllarda kullanımı oldukça yaygınlaşan fotokaparlardan ve memelilerin alanda varlığına işaret eden dışkı ve ayak izinden tür teşhisi gibi yöntemlerden yararlanılmıştır. Literatür çalışmasında 55 tür belirlenmiş, arazi çalışmaları sonucunda 49 memeli türü tespit edilmiş olup bunlardan Uzunkulaklı Kafkas Yarasa (Plecotus macrobullaris) türü, Gümüşhane ili için yeni kayıttır. Literatür çalışmaları ile Gümüşhane ilinde tespit edilen toplam memeli sayısı 56’dır. Belirlenen türlerden hiçbirisi endemik değildir.

Çizelge 59 - Gümüşhane İli Memeli Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Allactaga williamsi</i>	Arap tavşanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
2	<i>Apodemus flavicollis</i>	Sarıboyunlu Orman Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
3	<i>Apodemus mystacinus</i>	Kayalık Orman Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
4	<i>Apodemus witherbyi</i>	Fare	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
5	<i>Arvicola amphibius</i>	Su Sıçanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
6	<i>Canis aureus</i>	Çakal	Ek-2	Liste dışı	LC	-
7	<i>Canis lupus</i>	Kurt	Ek-2	Liste dışı	LC	-
8	<i>Capra aegagrus</i>	Yaban Keçisi	Ek-2	Ek-1	VU	-
9	<i>Capreolus capreolus</i>	Karaca	Ek-2	Ek-1	LC	-
10	<i>Cervus elaphus</i>	Kızılgeyik	Ek-2	Ek-2	LC	-
11	<i>Chionomys roberti</i>	Kar Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
12	<i>Cricetulus migratorius</i>	Cüce Avurtlak	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
13	<i>Crocidura leucodon</i>	Çiftrenkli Beyazdışlı Böcekçil	Ek-3	Ek-1	LC	-
14	<i>Crocidura suaveolens</i>	Sivriburunlu Bahçefaresi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
15	<i>Dryomys nitedula</i>	Hasancık	Ek-2	Liste dışı	LC	-
16	<i>Eptesicus serotinus</i>	Geniş kanatlı Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
17	<i>Erinaceus concolor</i>	Kirpi	Ek-3	Ek-1	LC	-
18	<i>Felis sylvestris</i>	Yaban kedisi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
19	<i>Hypsugo savii</i>	Savi'nin Cüce Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
20	<i>Lepus europaeus</i>	Yaban Tavşanı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
21	<i>Lutra lutra</i>	Susamuru	Ek-2	Liste dışı	NT	-
22	<i>Lynx lynx</i>	Vaşak	Ek-3	Ek-1	LC	-
23	<i>Martes foina</i>	Kaya Sansarı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
24	<i>Martes martes</i>	Ağaç Sansarı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
25	<i>Meles meles</i>	Porsuk	Ek-3	Liste dışı	LC	-

26	<i>Mesocricetus brandti</i>	Avurtlak, Türk Hamsteri	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
27	<i>Microtus levis</i>	Doğu Avrupa Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
28	<i>Microtus majori</i>	Tarla Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
29	<i>Microtus socialis</i>	Doğu Tarla Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
30	<i>Microtus subterraneus</i>	Küçük Kazıcıfare	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
31	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Uzunkanatlı Yarasa	Ek-2	Liste dışı	NT	-
32	<i>Mus macedonicus</i>	Fare	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
33	<i>Mus musculus</i>	Siyah Ev Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
34	<i>Mustela nivalis</i>	Gelincik	Ek-3	Liste dışı	LC	-
35	<i>Myotis aurescens</i>	Bıyıklı Kahverengi Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
36	<i>Myotis blythii</i>	Farekulaklı Küçük Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
37	<i>Myotis myotis</i>	Farekulaklı Büyük yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
38	<i>Myotis mystacinus</i>	Küçük Sakallı Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
39	<i>Nannospalax xanthodon</i>	Anadolu Körfaresi	Liste dışı	Liste dışı	DD	-
40	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Cüce yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
41	<i>Plecotus macrobullaris</i>	Uzunkulaklı Kafkas Yarasası	Ek-2	Liste dışı	LC	-
42	<i>Rattus norvegicus</i>	Norveç sıçanı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
43	<i>Rattus rattus</i>	Sıçan	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
44	<i>Rhinolophus euryale</i>	Akdeniz Nalburunlu Yarasası	Ek-2	Liste dışı	NT	-
45	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Nalburunlu Büyükyarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
46	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Nalburunlu Küçük yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
47	<i>Rupicapra rupicapra</i>	Çengelboynuzlu Dağkeçisi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
48	<i>Sciurus anomalus</i>	Kafkas Sincabı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
49	<i>Sorex raddei</i>	Sivriburunlu Fare	Ek-3	Ek-1	LC	-
50	<i>Sorex volnuchini</i>	Kafkas Sivriburunlu Faresi	Ek-3	Ek-1	LC	-
51	<i>Spermophilus xanthoprymnus</i>	Anadolu Yer Sincabı	Ek-3	Ek-1	NT	-
52	<i>Sus scrofa</i>	Yabani Domuz	Ek-3	Liste dışı	LC	-
53	<i>Talpa caucasica</i>	Köstebek	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
54	<i>Ursus arctos</i>	Ayı	Ek-2	Ek-2	LC	-
55	<i>Vormela peregusna</i>	Alaca Sansar	Liste dışı	Liste dışı	VU	-
56	<i>Vulpes vulpes</i>	Tilki	Liste dışı	Liste dışı	LC	-

Resim 16- *Ursus arctos* (Ayı)

Resim 17- *Vulpes vulpes* (Tilki)

Resim 18- *Capra aegagrus* (Yaban Keçisi)

Resim 19- *Rupicapra rupicapra* (Çengelboynuzlu Dağkeçisi)

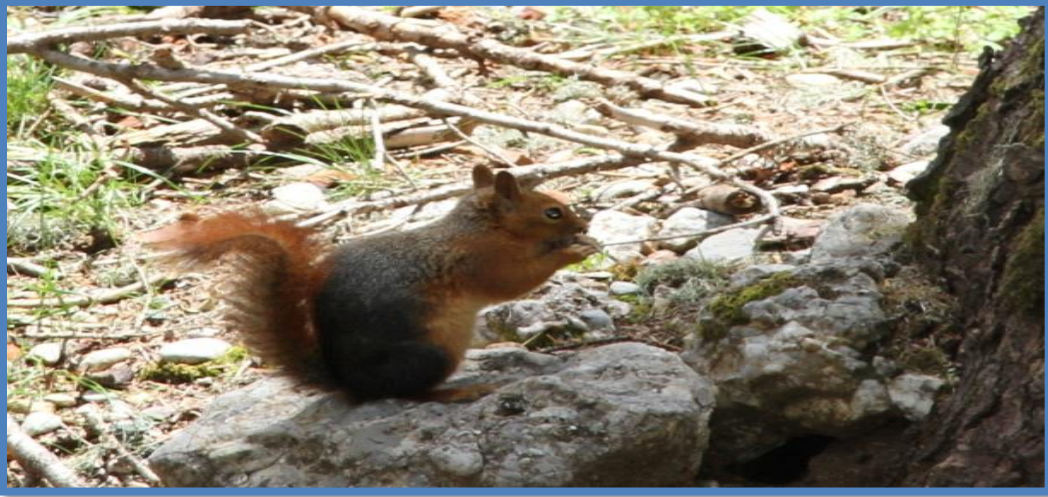
Resim 20- *Nannospalax xanthodon* (Körfare)

Resim 21- *Dryomys nitedula* (Hasancık)

Resim 22- *Spermophilus xanthophrymnus* (Tarla Sincabı)

Resim 23- *Sciurus anomalus* (Kafkas Sincabı)

Resim 24- *Plecotus macrobullaris* (Uzunkulaklı Kafkas Yarasası)

Resim 25 - *Eptesicus serotinus* (Genişkanatlı Yarasa)

Resim 26 - *Cricetellus migratorius* (Cüce Avurtlak)

Resim 27 - *Allactaga williamsi* (Arap tavşanı)

Gümüşhane ili sınırları içinde, proje kapsamında yapılan ornitolojik gözlemler ve literatür çalışmaları neticesinde 155 kuş türü belirlenmiştir. IUCN kriterlerine göre bunlardan 151 tanesi “LC”, 2 tanesi “EN” ve 2 tanesi “NT” statülerinde yer almaktadır. 51 kuş türü il için ilk kez bu çalışma ile kayıt altına alınmıştır. Belirlenen türlerden hiçbirisi endemik değildir.

Çizelge 60 - Gümüşhane İli Kuş Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik	Göç Durumu
1	<i>Accipiter gentilis</i>	Çakır	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
2	<i>Accipiter nisus</i>	Atmaca	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
3	<i>Acrocephalus palustris</i>	Çalı Kamışcını	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
4	<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
5	<i>Aegithalos caudatus</i>	Uzunkuyruklu Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
6	<i>Aegypius monachus</i>	Kara Akbaba	Ek-2	Ek-2	NT	-	Yerli
7	<i>Alauda arvensis</i>	Tarlakuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
8	<i>Alectoris chukar</i>	Kıvalı Keklik	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
9	<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkgaga	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
10	<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
11	<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
12	<i>Anthus campestris</i>	Kır İncirkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
13	<i>Anthus spinoletta</i>	Dağ İncirkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
14	<i>Apus apus</i>	Ebabil	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
15	<i>Apus pallidus</i>	Boz Ebabil	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
16	<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaya Kartalı	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
17	<i>Aquila nipalensis</i>	Bozkır Kartalı	Ek-2	Ek-2	EN	-	Transit göçmen
18	<i>Ardea alba</i>	Büyük Ak Balıkçıl	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
19	<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
20	<i>Ardea purpurea</i>	Erguvani Balıkçıl	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen

21	Asio otus	Kulaklı Orman Baykuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
22	Athene noctua	Kukumav	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
23	Bubo bubo	Puhu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
24	Buteo buteo	Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Kış ziyaretçisi
25	Buteo lagopus	Paçalı Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Kış ziyaretçisi
26	Buteo rufinus	Kızıl Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
27	Buteo rufinus flava	Kızıl Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
28	Buteo rufinus feldegg	Kızıl Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
29	Calandrella brachydactyla	Bozkır Toygarı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
30	Caprimulgus europaeus	Çobanaldatan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
31	Carduelis cannabina	Ketenkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
32	Carduelis carduelis	Saka	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
33	Carduelis flavirostris	Sarı Gagalı Keten Kuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
34	Carpodacus erythrinus	Çütre	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
35	Certhia brachydactyla	Bahçe Tırnaşıkkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
36	Certhia familiaris	Orman Tırnaşıkkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
37	Cettia cetti	Kamış Bülbülü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
38	Charadrius dubius	Halkalı Küçük Cılıbt	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
39	Chloris chloris	Florya	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
40	Chroicocephalus ridibundus	Karabaş Martı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
41	Ciconia ciconia	Leylek	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
42	Ciconia nigra	Kara Leylek	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
43	Cinclus cinclus	Derekuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
44	Circaetus gallicus	Yılan Kartalı	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
45	Circus aeruginosus	Saz Delicesi	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
46	Circus cyaneus	Gökçe Delice	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen

47	<i>Circus pygargus</i>	Çayır Delicesi	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
48	<i>Clanga pomarina</i>	Küçük Orman Kartalı	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
49	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Kocabaş	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
50	<i>Coleus monedula</i>	Küçük Karga	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
51	<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
52	<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı Güvercin	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
53	<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
54	<i>Corvus corax</i>	Kuzgun	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
55	<i>Corvus cornix pallescens</i>	Leş Kargası	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
56	<i>Corvus frugilegus</i>	Ekin Kargası	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
57	<i>Cuculus canorus</i>	Guguk	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
58	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Mavi Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
59	<i>Delichon urbicum</i>	Ev Kırlangıcı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
60	<i>Dendrocopos major</i>	Orman Ağaçkakanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
61	<i>Dendrocopos minor</i>	Küçük Ağaçkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
62	<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Ak Balıkçıl	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
63	<i>Emberiza calandra</i>	Tarla Kirazkuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
64	<i>Emberiza cia</i>	Kaya Kirazkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
65	<i>Emberiza cirrus</i>	Bahçe Çintesi	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
66	<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Çinte	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
67	<i>Emberiza hortulana</i>	Kirazkuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
68	<i>Emberiza melanocephala</i>	Karabaşlı Kirazkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
69	<i>Eremophila alpestris</i>	Kulaklı Toygar	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
70	<i>Falco subbuteo</i>	Delice Doğan	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
71	<i>Falco tinnunculus</i>	Kerkenez	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
72	<i>Ficedula albicollis</i>	Halkalı Sinekkapan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

73	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Kara Sinekkapan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
74	<i>Ficedula semitorquata</i>	Alaca Sinekkapan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
75	<i>Fringilla coelebs</i>	İspinoz	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
76	<i>Fringilla montifringilla</i>	Dağ İspinozu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
77	<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
78	<i>Gallinula chloropus</i>	Sutavuğu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
79	<i>Garrulus glandarius</i>	Alakarga	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
80	<i>Gelochelidon nilotica</i>	Gülen Sumru	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
81	<i>Gypaetus barbatus</i>	Sakallı (Bıyıklı) Akbaba	Ek-2	Ek-2	NT	-	Yerli
82	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Küçük Kartal	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
83	<i>Himantopus himantopus</i>	Uzunbacak	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
84	<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
85	<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
86	<i>Jynx torquilla</i>	Boyunçeviren	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
87	<i>Lanius collurio</i>	Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
88	<i>Lanius excubitor</i>	Büyük Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
89	<i>Lanius minor</i>	Kara Alınlı Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
90	<i>Lanius nubicus</i>	Alaca Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
91	<i>Lullula arborea</i>	Orman Toygarı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
92	<i>Luscinia svecica</i>	Mavi Gerdan (Buğdaycıl)	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
93	<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
94	<i>Milvus migrans</i>	Kara Çaylak	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
95	<i>Monticola saxatilis</i>	Taşkızılı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
96	<i>Monticola solitarius</i>	Gök Ardıç	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

97	<i>Montifringilla nivalis</i>	Kar Serçesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
98	<i>Motacilla alba</i>	Ak Kuyruksallayan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
99	<i>Motacilla cinerea</i>	Dağ Kuyruksallayanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
100	<i>Motacilla flava</i>	Sarı Kuyruksallayan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
101	<i>Motacilla flava feldegg</i>	Sarı Kuyruksallayan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
102	<i>Neophron percnopterus</i>	Küçük Akbaba	Ek-2	Ek-2	EN	-	Yaz ziyaretçisi
103	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gece Balıkçılı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
104	<i>Oenanthe finschii</i>	Ak Sırtlı Kuyrukkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
105	<i>Oenanthe hispanica</i>	Kara Kulaklı Kuyrukkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
106	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
107	<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
108	<i>Parus ater</i>	Çam Baştankarası	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
109	<i>Parus major</i>	Büyük Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
110	<i>Passer domesticus</i>	Serçe	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
111	<i>Passer montanus</i>	Ağaç Serçesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
112	<i>Perdix perdix</i>	Çil Keklik	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
113	<i>Pernis apivorus</i>	Arı Şahini	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
114	<i>Petronia petronia</i>	Kaya Serçesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
115	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Karabatak	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
116	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kara Kızılkuyruk	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
117	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
118	<i>Phylloscopus collybita</i>	Çıvgın	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
119	<i>Pica pica</i>	Saksağan	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
120	<i>Picus viridis</i>	Yeşil Ağaçkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
121	<i>Podiceps cristatus</i>	Tepeli Batağan (Bahri)	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli

122	<i>Poecile lugubris</i>	Akyanaklı Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
123	<i>Prunella collaris</i>	Büyük Dağ Bülbülü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
124	<i>Prunella ocularis</i>	Sürmeli Dağ Bülbülü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
125	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Kaya Kırlangıcı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
126	<i>Pyrrhocorax graculus</i>	Sarı Gagalı Dağ Kargası	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
127	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	Kırmızı Gagalı Dağ Kargası	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
128	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Şakrak	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
129	<i>Regulus regulus</i>	Çalikuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
130	<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
131	<i>Saxicola rubetra</i>	Çayır Taşkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
132	<i>Saxicola torquatus</i>	Taşkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
133	<i>Scolopax rusticola</i>	Çulluk	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
134	<i>Serinus pusillus</i>	Kara İskete	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
135	<i>Serinus serinus</i>	Küçük İskete	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
136	<i>Sitta europaea</i>	Sıvacı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
137	<i>Sitta neumayer</i>	Kaya Sıvacısı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
138	<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
139	<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
140	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sığırcık	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
141	<i>Sylvia atricapilla</i>	Kara Başlı Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
142	<i>Sylvia borin</i>	Boz Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
143	<i>Sylvia crassirostris</i>	Akgözlü Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
144	<i>Sylvia curruca</i>	Akgerdanlı Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
145	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
146	<i>Tachymarptis melba</i>	Ak Karınlı Ebabil	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
147	<i>Tadorna ferruginea</i>	Angıt	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli

148	<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Dödükkün	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
149	<i>Tringa totanus</i>	Kızılback	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
150	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çit Kuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
151	<i>Turdus merula</i>	Karatavuk	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
152	<i>Turdus pilaris</i>	Tarla Ardıcı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
153	<i>Turdus torquatus</i>	Boğmaklı Ardiç	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
154	<i>Turdus viscivorus</i>	Ökse Ardicı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
155	<i>Upupa epops</i>	İbibik	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

Resim 28- Egretta garzetta (Küçük Ak Balıkçıl)

Resim 29- Ardea cinerea (Gri Balıkçı)

Resim 30- *Tadorna ferruginea* (Angıt)

Resim 31- *Milvus migrans* (Kara Çaylak)

Resim 32- *Neophron percnopterus* (Küçük Akbaba)

Resim 33- Circus pygargus (Saz Delicesi)

Resim 34- Buteo rufinus (Kızıl Şahin)

Resim 35- Clanga pomarina (Küçük Orman Kartalı)

Resim 36- *Falco tinnunculus* (Kerkenez)

Resim 37- *Streptopelia turtur* (Üveyik)

Günümüze kadar Gümüşhane ili sınırlarında 15 sürüngen türünün dağılışı gösterdiği bilinmektedir. Söz konusu proje ile Gümüşhane ili için yeni kayıt olarak *Darevskia clarkorum* (Klark Kertenkelesi) ve *Ablepharus chernovi* (Çernov Kertenkelesi) türleri ile bu sayı 17'ye çıkmıştır. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Çizelge 61 - Gümüşhane İli Sürüngen Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Ablepharus chernovi</i>	Çernov Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
2	<i>Anguis fragilis</i>	Yılan Kertenkele	Ek-3	Liste dışı	NE	-
3	<i>Coronella austriaca</i>	Avusturya Yılanı	Ek-2	Liste dışı	NE	-
4	<i>Darevskia clarkorum</i>	Klark Kertenkelesi	Ek-2	Liste dışı	EN	-
5	<i>Darevskia rudis</i>	Trabzon Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
6	<i>Darevskia valentini</i>	Valentin Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
7	<i>Dolichophis caspius</i>	Hazer Yılanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
8	<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan	Ek-3	Liste dışı	LC	-
9	<i>Elaphe sauramates</i>	Sarı Yılan	Ek-3	Liste dışı	NE	-
10	<i>Hemorrhois ravergieri</i>	Kocabaş Yılan	Ek-3	Liste dışı	NE	-

11	<i>Lacerta media</i>	Sivas Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
12	<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan	Ek-3	Liste dışı	LC	-
13	<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi	Ek-2	Liste dışı	NE	-
14	<i>Parvilacerta parva</i>	Cüce Kertenkele	Ek-2	Liste dışı	LC	-
15	<i>Trachylepis vittata</i>	Şeritli Kertenkele	Ek-3	Liste dışı	LC	-
16	<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan	Ek-3	Liste dışı	NE	-
17	<i>Vipera eriwanensis</i>	Küçük Engerek	Ek-3	Liste dışı	VU	-

Resim 38- *Parvilacerta parva*(Cüce kertenkele)

Resim 39- *Darevskia valentini*(Valentin kertenkelesi)

Resim 40- *Trachylepis vittata* (Şeritli kertenkele)

Resim 41- *Lacerta media* (Sivas kertenkelesi)

Resim 42- *Dolichopchis caspius* (Hazer Yılanı)

Resim 43- *Anguis fragilis* (Yılan kertenkele)

Resim 44- *Darevskia rudis* (Trabzon kertenkelesi)

Resim 45- *Darevskia clarkorum* (Klark kertenkelesi)

Günümüze kadar Gümüşhane ili sınırlarında 6 amfibi türünün dağılışı gösterdiği bildirilmiştir. Günümüz veri tabanında türlerden bir tanesi sinonim olduğu için sayı 5'e düşmektedir. Alan çalışmaları da bu 5 amfibi türü tespit edilmiştir. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Çizelge 62 - Gümüşhane İli Çiftyaşar Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Bufo bufo</i>	Siğilli Kurbağa	Ek-3	Liste dışı	LC	-
2	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Ova Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-
3	<i>Rana macrocnemis</i>	Uludağ Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-
4	<i>Mertensiella caucasica</i>	Kafkas Semenderi	Ek-3	Liste dışı	VU	-
5	<i>Bufotes variabilis</i>	Değişken Desenli Gece Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-
6	<i>Rana camerani</i>	Uludağ Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-

Resim 46 - Bufo bufo (Siğilli Kurbağa)

Resim 47- Pelophylax ridibundus (Ova Kurbağası)

Resim 48- *Rana macrocnemis* (Şeritli Kurbağa)

Resim 49 - *Mertensiella caucasica* (Kafkas Semenderi)

Proje kapsamında iç su balıkları için yapılan çalışmalarda 10 iç su balığı türü (9 tür ile bir cins) tespit edilmiştir. Literatürde 8 türe yer verilirken bunlardan 5 tanesi arazi çalışmalarında tespit edilmiştir. Belirlenen türlerden 2 tanesi; *Alburnoides fasciatus* ve *Barbus tauricus* türleri, Gümüşhane ili için yeni kayıtlardır. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Çizelge 63 - Gümüşhane İli Balık Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Alburnoides fasciatus</i>	İnci balığı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
2	<i>Barbus tauricus</i>	Bıyıklı balık	Liste dışı	Liste dışı	VU	-
3	<i>Capoeta sp.</i>	Siraz	Liste dışı	Liste dışı	NE	-
4	<i>Capoeta banarescui</i>	Siraz	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
5	<i>Cyprinus carpio</i>	Sazan	Liste dışı	Liste dışı	VU	-
6	<i>Tinca tinca</i>	Kadife	Liste dışı	Liste dışı	LC	-

7	<i>Oxynoemacheilus kosswigi</i>	Çöpçü balığı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
8	<i>Squalius cephalus</i>	Tatlısu kefali	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
9	<i>Salmo trutta</i>	Alabalık	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
10	<i>Silurus glanis</i>	Yayın	Liste dışı	Liste dışı	LC	-

Resim 50- *Alburnoides fasciatus* (İnci balığı)

Resim 51- *Barbus tauricus* (Bıyıklı balık)

Resim 52- *Capoeta banarescui* (Siraz)

Resim 53- *Oxynoemacheilus kosswigi* (Çöpçü Balığı)

Resim 54- *Squalius cephalus* (Tatlısu Kefali)

Resim 55- *Salmo trutta* (Alabalık)

E.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

E.3.1. Ormanlar

E.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

E.3.3. Tabiat Parkları

1.Artabel G lleri Tabiat Parkı: Alan, 22.12.1998 tarihinde olurlarıyla ilan edilmiş olup Gümüşhane ili, Torul ilçesi sınırları içerisinde yer almakta olup, 58.590 dekar alana sahiptir. Alan, yörenin en yüksek zirvesine sahip olup (Abdal Musa Tepesi) 3.331 rakıma sahiptir. Parkın ana kaynak değerini jeolojik ve jeomorfolojik oluşumlar, V tipi vadiler, keskin sırtlar ve 18 adet buzul krater g l  oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra endemik bitkilerin de bulunduğu tabiat parkı alanı, yaban hayatı bakımından da oldukça zengindir.

Resim 56- Artabel G lleri

Resim 57- Artabel G lleri

2. Limni Gölü Tabiat Parkı: Tabiat Parkı'nın bulunduğu 33 ha büyüklüğündeki alan ilk olarak 12.01.1999 tarihinde Limni Gölü B Tipi Mesire Yeri olarak ilan edilmiş olup 11.07.2011 tarihinde ise statü değişikliğine gidilerek T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Son olarak Bakanlık Makamı' nın 13.05.2013 tarih ve 1029 sayılı Olur'ları ile genişletilerek 72 ha'ya çıkarılmıştır.

Resim 58- Limni Gölü

Resim 59- Limni Gölü

3. Tomara Şelalesi Tabiat Parkı: Tabiat Parkı'nın bulunduğu 6,80 ha'lık alan ilk olarak 22.08.2007 tarihinde A Tipi Mesire Yeri olarak tescillenmiş, daha sonra Bakanlar Kurulu kararı ile 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı'na çevrilmiştir. Tabiat Parkı ve çevresi (86,9 ha) aynı zamanda I. Derece Doğal Sit Alanı olup 12.09.1991 tarihinde tescil edilmiştir.

Resim 60- Tomara Şelalesi

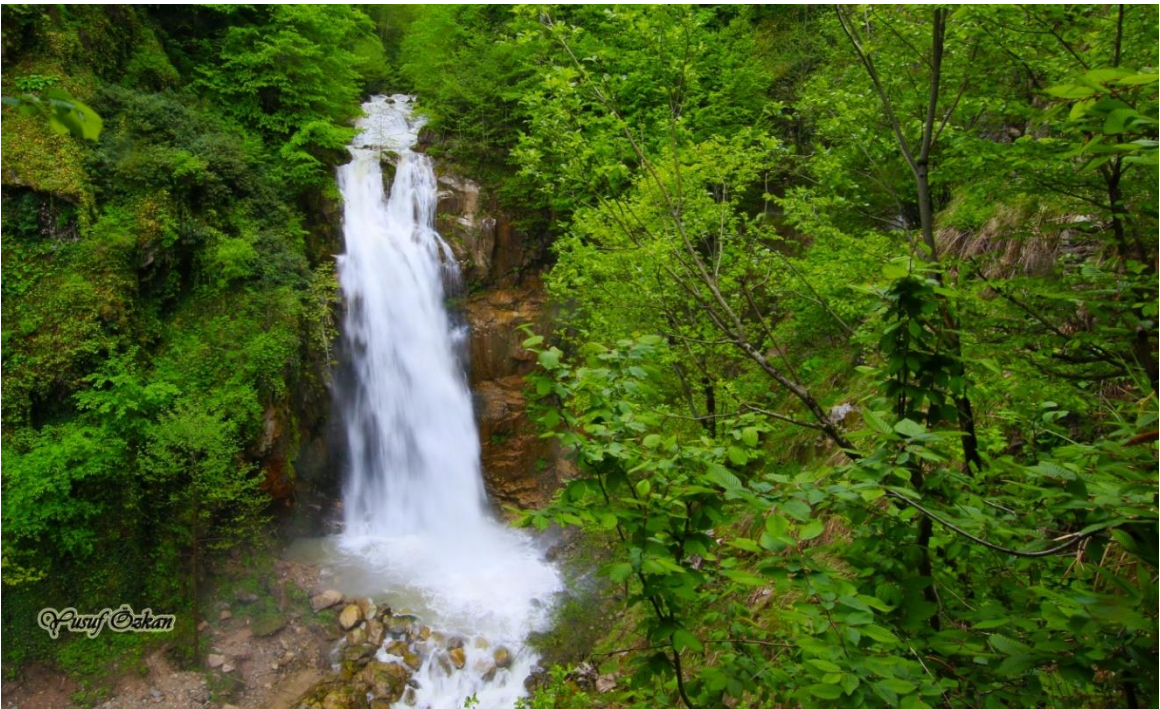

Resim 61- Tomara Şelalesi

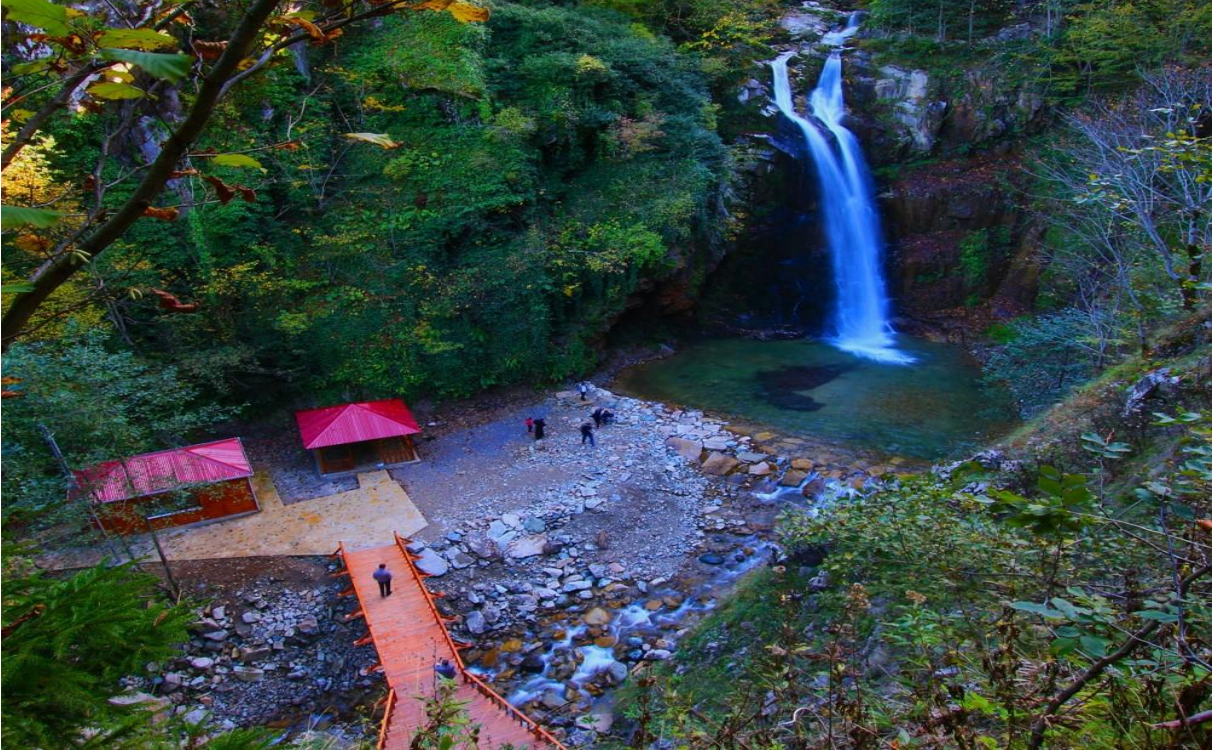

Resim 62- Tomara Şelalesi

4. Çağlayandibi Şelalesi Tabiat Parkı : 02.12.2014 tarihinde ilan edilmiş olup, 17 ha alana sahiptir. Şelale yaklaşık 10 m yükseklikte bir kayadan vadi tabanına düşmekte ve eşsiz bir görsellik göstermektedir. Ayrıca Tabiat Parkı, Avrupa'nın en boylu ve en çaplı ladin ve göknar türlerini barındıran ve Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilen, doğal yaşlı ormanlara sahip vadi içerisinde yer almaktadır.

Resim 63- Çağlayandibi Şelalesi

Resim 64- Çağlayandibi Şelalesi

Resim 65- Çağlayandibi Şelalesi

5. Karşıyaka Tabiat Parkı: Gümüşhane İli Merkez İlçe sınırları içerisinde Mesire Mevkiinde yer alan saha 02.04.2015 tarihinde tabiat Parkı ilan edilmiş olup, 84 ha alana sahiptir. Saha sahip olduğu ormanlık bitki örtüsü, doğal güzellikleri ve seyir özellikleri bakımından potansiyel değerlere sahip olup bu kaynak değerlerinin geleceğe sağlıklı biçimde taşınabilmesi amacıyla; tabiat parkı olarak belirlenmiştir.

Resim 66- Karşıyaka Tabiat Parkı

6. Köse Tabiat Parkı: Saha 08.08.2011 yılında Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü tarafından Orman içi Dinlenme Yeri olarak tescil edilmiştir. 2011 yılından beri C tipi mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Alanın büyüklüğü 30 Ha'dır. Alan 1 Nisan 2016 tarihinde tabiat parkı olarak ilan edilmiştir.

Resim 67- Köse Tabiat Parkı

Resim 68- Köse Tabiat Parkı

E.4. Çayır ve Mera

Mera Komisyonun yaptığı tespit çalışmalarına göre ilimizde yaklaşık 415 adet (947.784 dekar) yayla 1,869,690,9 dekar mera/yaylak alanı bulunmaktadır. Bu yaylaların 300 kadarı (700.000 dekar) İlimiz Trabzon ve Giresun sınır bölgelerinde bulunmakta ve bu bölgedeki yaylaların yaklaşık %75'i il dışından gelen insanlarca kullanılmaktadır.

Çizelge 64 – Mera Alanları

İLÇE ADI	MERA/YAYLAK ALAN (m ²)	MERA/YAYLA ALAN (hektar)
Merkez	528,194,427.02	52,819.44
Torul	235,026,855.39	23,502.69
Kürtün	359,999,199.64	35,999.92
Köse	55,832,264.70	5,583.23
Kelkit	583,507,546.65	58,350.75
Şiran	107,130,664.83	10,713.07
	1,869,690,958.23	186,969.10

Yüksek rakımlarda yer alan yaylalarımızda genellikle ağaç da bulunmamakta, alabildiğine yemyeşil çayırların, rengarenk çiçeklerin bulunduğu muazzam bir güzellik arz etmektedir. Bunun yanında ani hava değişimleri de bir anda yaz ayında kışı hissettirmektedir.

İlimiz sınırlarında bulunan 415 yaylaya ait detaylı bilgiler İlçeler bazında aşağıdaki tablo halinde verilmiştir.

Çizelge 65 – İlçe Bazında Yaylalar

YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
AKOCAK	1	Kızılkaya	Köy halkı kullanıyor
AKPINAR	1	Eskiyayla (Akpınar)	Köy halkı kullanıyor
AKTUTAN	1	Büyükayla	Köy halkı kullanıyor
ALÇAKDERE	1	Alçakdere	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
ALEMDAR	1	Alemdar	Köy halkı kullanıyor
ARSLANCA	8	Arslanca	Köy halkı kullanıyor
		Çatalçayır ve Nebiyurt	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Balahor ve Yeni yayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Zuvazlı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Küçükçimen	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Büyükçimen	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
AŞAĞIYUVALI	3	Aşağıyuvalı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kaletaş	Köy halkı kullanıyor
		Zuği	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
BANDIRLAK	1	Bandırlak	Köy halkı kullanıyor
BEŞOBA	2	Gavuryurdu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Ayrınlı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
BOĞALI	3	Boğalı	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacı kullanıyor
		Aşot	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Omal	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
ÇAMLIKÖY	3	Koyunoğlu Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kirazlı (Zaganlı Yayl)	Köy halkı kullanıyor
		Melitli Yaylası	Köy halkı kullanıyor

ÇAYIRARDI	2	Pirahmet Y.(Zirganlık)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çayırdı Y.(Dağınardı)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
ÇORAK	27	Boncuklu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kasapoğlu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mezarlık	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kürtdere	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Gırlavu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Marandaoğlu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Orta	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Karahava	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Divane	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mincanos	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sarıtaş	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sıçanyurdu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Küçükyurt (Yeniyayla)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Karabina (Çakırgöl)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çatalbahar (Çatalpuar)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Tekke	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Derindere	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Alaçayır	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Şaphane (Büyükyayla)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kurugöl	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Arpalı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Eğrisu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çorak	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sıcakırmak	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Irmak(Değirmenyurdu)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Taşdibi (Taşköprü)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çiçekli	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
DÖLEK	1	Dölek	Köy halkı kullanıyor
DÖRTKONAK	1	Dörtkonak	Köy halkı kullanıyor
DUMANLI	28	Taşlıova	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Boyhane	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Uzunsırt	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çardaklı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Elmalık	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Cirip	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kuzugölü	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Gofi	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		kütüklü	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sulaklı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Seydiyurdu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Semer-Irmak-Lenda	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Yeniyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		İstavroma	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sırt - Seksenveren	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kelhasan	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çukur	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Burunyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Dingil	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Cifin- Bayramçayırı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		More - Yatakyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		İsgorden	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Irmakbaşı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
ERDEMLER	2	Yeniyayla	Köy halkı kullanıyor
		Tuzlusu	Köy halkı kullanıyor
ESENLER	1	Esenler	Köy halkı kullanıyor
GÖZELER	1	Gözeler	Köy halkı kullanıyor
GÜNGÖREN	7	Güngören	Köy halkı kullanıyor

		Büyükayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Küçükayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çatma ve Boğazyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Boğazyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Hamzaağa	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
HASKÖY	1	Hasköy Yaylası	Köy halkı kullanıyor
İKİZ	1	İkiz (Ekiz)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
İNCESU	1	İncesu	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
KALETAŞ	1	Kaletaş Yaylası	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
KAYABAŞI	1	Kavraz	Köy halkı kullanıyor
KIZILCA	1	Kızılca(Saralarınburun)Y.	Köy halkı kullanıyor
KOCAPINAR	2	Kocapınar	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Sevedek	Köy halkı kullanıyor
OLUCAK	3	Avoca	Köy halkı kullanıyor
		Akçakale	Köy halkı kullanıyor
		Teknecik	Köy halkı kullanıyor
ÖRENLER	1	Örenler	Köy halkı kullanıyor
SARIÇİÇEK	1	Sarıçiçek (Celepoğlu)	Köy halkı kullanıyor
SUNGURBEYLİ	1	Sungurbeyli(Kuşyuvası)	Köy halkı kullanıyor
TANDIRLIK	1	Ferhatağa	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
			Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
YAĞLIDERE	19	Bezaş	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mandagölü	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Canyurt	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Parti	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Taşkesen	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Acısu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sahrahanlar	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mizit	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Camiboğazi (Camidüzü)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Yeniyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Soğan	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Ustuğun	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Derinirmek	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Başkapı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Bulutayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Deveboynu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Madenhanları ve	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Karayayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Gandazlar	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
YAĞMURDERE	1	Çakıllı	Köy halkı kullanıyor
YAYDEMİR	1	Yaydemir	Köy halkı kullanıyor
YAYLADERE	1	Yayladere+Soğukpınar	Köy halkı kullanıyor
YENİYOL	1	Yeniyol	Köy halkı kullanıyor
YİTİRMEZ	2	Şonkale	Köy halkı ve komşu köyler kullanıyor
		Karakodil	Köy halkı ve komşu köyler kullanıyor
YUKARIYUVALI	3	Yapraklı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Yukarıyuvalı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Eskiyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor

YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
BABAKONAĞI	2	Babakonağı (Tılısbık)	Köy halkı kullanıyor
		Eskikadı	Köy halkı kullanıyor
BEZENDİ	2	Yukarı Pöküt	Köy halkı kullanıyor
		Aşağı Pöküt	Köy halkı kullanıyor
ÇAMBAŞI	1	Çambaşı	Köy halkı kullanıyor

ÇAMUR	1	Karakuyu	Köy halkı kullanıyor
ÇÖMLECİK	1	Çömlecik Yaylası	Köy halkı kullanıyor
DELİLER	3	Kızılca	Komşu köyler (Kızılca köy) kullanıyor
		Ağalık(Çiftlik)	Kelkit Merkez İlçe kullanılıyor.
		Deliler	Köy halkı kullanıyor
DEREDOLU BELDESİ	1	Deredolu	Köy halkı kullanıyor
DEVEKORUSU	1	Devekorusu	Köy halkı kullanıyor
GÖDÜL	1	Söğütlü	Köy halkı kullanıyor
GÜMÜŞGÖZE BELDESİ	1	Gümüşgöze(Alansa)	Köy halkı kullanıyor
GÜRLEYİK	3	Tekrar Çalışılacak	Köy halkı kullanıyor
			Köy halkı kullanıyor
			Köy halkı kullanıyor
SARIŞEYH	2	Sarışeyh-I	Köy halkı kullanıyor
		Sarışeyh-II	Köy halkı kullanıyor
SÖĞÜTLÜ BELDESİ	3	Söğütlü - I (Ernek)	Köy halkı kullanıyor
		Söğütlü - II	Köy halkı kullanıyor
		Söğütlü - III	Köy halkı kullanıyor
ÜNLÜPINAR BELDESİ	1	Pekün	Köy halkı kullanıyor
YENİYOL	2	Yeniyol -I	Köy halkı kullanıyor
		Yeniyol -II	Köy halkı kullanıyor
YEŞİLYURT	1	Yeşilyurt	Köy halkı kullanıyor
YOLÇATI	1		Köy halkı kullanıyor

KÖSE			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
GÖKÇEKÖY	1	Gökçeköy Yaylası	Köy halkı kullanıyor
KABAKTEPE	2	Eskiyayla (Karucuk)	Köy halkı kullanıyor
		Yeniyayla (Şurut)	Köy halkı kullanıyor
MERKEZ İLÇE	3	Köse Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		İbiğin Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Ekinözü Yaylası	Köy halkı kullanıyor
SUBAŞI	1	Yanıklı (Y.Alıçlı)	Köy halkı kullanıyor
YAYLIM	1	Yaylım	Köy halkı kullanıyor

ŞİRAN			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
AKBULAK	2	Çal	Köy halkı kullanıyor
		Üst Handut	Köy halkı kullanıyor
AKYAYLA	1	Akyayla	Köy halkı kullanıyor
ARAKÖY	3	Dibriş I	Köy halkı kullanıyor
		Dibriş II	Köy halkı kullanıyor
		Hünkartepe	Köy halkı kullanıyor
BOĞAZYAYLA	1	Bogazyayla(Törnük)	Köy halkı kullanıyor
ÇAVLAN	1	Çalan(Çavlan-Çakırayla)	Köy halkı kullanıyor
ÇEVREPINAR	2	Köçen	Köy halkı kullanıyor
		Karışık	Köy halkı kullanıyor
GÜNYÜZÜ	1	Günyüzü Yaylası	Köy halkı kullanıyor
İNÖZÜ	1	İnözü	Köy halkı kullanıyor

KAYNAKBAŞI	1	Köy Arkası	Köy halkı kullanıyor
KIRINTI	2	Çeküz	Köy halkı kullanıyor
		Çanakçı	Köy halkı kullanıyor
KONAKLI	1	Tuzlupınar	Köy halkı kullanıyor
SEYDİBABA*	1	Tazıpınar	Köy halkı kullanıyor
YENİKÖY	1	Yelmikara(A.Gersut-Bahçeli)	Köy halkı kullanıyor
YEDİBÖLÜK	3	Bezirgançukuru	Köy halkı kullanıyor
		Şifonunçamyurdu	Köy halkı kullanıyor
		Beşkilse(Ozanca)	Köy halkı kullanıyor
YUKARIKULACA - SELİMİYE	3	Avulusu(Ağulusu)	Köy halkı kullanıyor
		Soğukpınar(Selimiye)	Köy halkı kullanıyor
		Yeniköy	Köy halkı kullanıyor
TORUL			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
ALINYAYLA	2	Deveçimen Yaylası (Erikli)	Köy halkı kullanıyor
		Eşekmeydanı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
ALTINPINAR BEL.	2	Aygos(Gorgodos-Alitaşı)	Belde halkı kullanıyor.
		İrişki	Belde halkı kullanıyor.
ARPALI	1	Arpalı (Görükse)	Köy halkı kullanıyor
ATALAR	3	Alas (A.Zimara,Ayfuka.Has)	Köy halkı kullanıyor
		Değirmenataşı	Köy halkı kullanıyor
		Aydınlar (Müzene Yaylası)	Köy halkı kullanıyor
BÜYÜKÇİT	2	Kankana	Köy halkı kullanıyor
		Makrel	Köy halkı kullanıyor
CEBELİ	2	Çiçekli Yaylası(Cebeli Yaylası)	Köy halkı kullanıyor
		Ayyayla Yaylası	Köy halkı kullanıyor
DAĞDİBİ	9	Gebeyurt Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Maden Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gölönü Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kürtmezarı Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Teknecik Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Ziyaret Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çayırlar Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Olukman Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
DEMİRKAPI	5	Eğerlik Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Emruh Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Demirkapı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Çifteköprü Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Huva Yaylası	Köy halkı kullanıyor
GÜLAÇAR	4	Mark Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Aksu Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Şimera Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Sırganlı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
GÜMÜŞTUĞ	4	Yılanlı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Dulağa Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Balaya Yaylası	Torul Arılı Köyü halkı kullanıyor
		Colaşona Yaylası	Torul Bahçelik Köyü halkı kullanıyor
GÜVEMLİ	3	Kuyular Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Gıran Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Güvemli (Haviyana) Yaylası	Köy halkı kullanıyor
GÜZELOLUK	1	Kavraz	Köy halkı kullanıyor

HEREK	1	Kadına yaylası	Köy halkı kullanıyor
İLECİK	1	İlecik Yaylası	Köy halkı kullanıyor
KİRAZLIK	1	Kirazlık	Köy halkı kullanıyor
KOCADAL	2	Gales	Köy halkı kullanıyor
		Çamurlu	Köy halkı kullanıyor
KOPUZ	1	Kopuz Yaylası	Köy halkı kullanıyor
KÖSTERE	7	Budak (Şive) Yaylası	Torul Budak Köyü halkı kullanıyor
		Aktaş yaylası	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Çöhelen Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Taşboğazı yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kıranoba yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Barutçu Yaylası	Köy halkı kullanıyor
KÜÇÜKÇİT	2	Çukur Yayla	Köy halkı kullanıyor
		Kankana	Köy halkı kullanıyor
MERKEZ İLÇE	2	Köprübaşı (Beztop) Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Tufaniye	Köy halkı kullanıyor
TOKÇAM	1	Fırına	Köy halkı kullanıyor
UĞURTAŞI	1	Uğurtaş (İstavri) Yaylası	Köy halkı kullanıyor
YALINKAVAK	1	Yanmışharman(Soroyna) yaylası	Köy halkı kullanıyor
YILDIZ	2	Adisa	Köy halkı kullanıyor
		Çamdibi	Köy halkı kullanıyor
YURT	2	Caga	Köy halkı kullanıyor
		A.Karadere	Kürtün A. Karadere Köyü kullanıyor.
YÜCEBELEN	3	Büyükücebelen Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Yücebelen (Minarlı) yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kızılüzüm Yaylası	Giresunlu Yaylacılar kullanıyor
ZİGANA	3	Saranoy Yaylası	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Naharcı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kalkanlı (Değirmentası) Yaylası	Köy halkı kullanıyor

KÜRTÜN			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
AKÇAL	2	Çevirme	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çadırçukur	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
AKTAŞ	9	Atkoyağı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Topucak	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Ayderesi	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Karaşeyh	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Boynuyolu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kekre I	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kekre II (Eynesil)	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kanyaş	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Yaraş	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
ARPACIK	1	Yeniayla	Köy halkı kullanıyor
BAĞLAMA	6	Alan	Köy halkı kullanıyor
		Karaçam	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Kurukıran	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Kökeç	Köy halkı kullanıyor
		Kıranıyurt	Köy halkı kullanıyor
		Alacapazar	Köy halkı kullanıyor
BEŞİR	9	Beşirbaşı (Topraklıyurt)	Köy halkı kullanıyor
		Taşbaşı	Köy halkı kullanıyor

		Karabalçık	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Belen (Kepez)	Köy halkı kullanıyor
		Başyurt	Köy halkı kullanıyor
		Yanıkmerek	Köy halkı kullanıyor
		Hisarkaya	Köy halkı kullanıyor
		Patanlı	Köy halkı kullanıyor
		Aralıca	Köy halkı kullanıyor
BEYTARLA	17	Taşlık	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşlıkdere	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Tozluyurt	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Hanzar	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Eyüpler	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Ayıbeli	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Lorıkayası	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Komanyurdu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Büyükparak	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Küçükparak	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Yazlık	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gavurlu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Dikme	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Davunlu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Aksu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kayabaşı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Hapullu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
ÇAYIRÇUKUR	1	Kuzugölü	Köy halkı kullanıyor
DAMLI	5	Dayılı	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Yalakyurt	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Çoknak	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Kıranıyurt	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Körünevyanı	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
EKİNCİLER	2	Ağbaba	Köy halkı kullanıyor
		Ayderesi	Köy halkı kullanıyor
ELMALI	2	Ortalık	Köy halkı kullanıyor
		Soğukoluk	Köy halkı kullanıyor
GÖNDERE	2	Çatak	Köy halkı kullanıyor
		Göndere	Köy halkı kullanıyor
GÜNYÜZÜ	4	Çayırağzı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Merekgözü	Köy halkı kullanıyor
		Paçacı	Köy halkı kullanıyor
		Polat	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
GÜRGENLİ	1	Nasrettin	Köy halkı kullanıyor
KONACIK	1	Bayıralan(Bayrakalan)	Köy halkı kullanıyor
KUŞLUK	2	Gözpınar	Köy halkı kullanıyor
		Çetliçukur (Çatıçukur)	Köy halkı ve Kızılcatam Köyü kullanılıyor
ÖZKÜRTÜN *	13	Erikbeli	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		KADIRGA - Çatma, Şahmelik, Davunlu, Kızılağaç, Oğuz, Ören	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Alancık	Belde halkı kullanıyor.
		Bayıralan(Bayrakalan)	Belde halkı kullanıyor.
		Çamurlu	Belde halkı kullanıyor.
		Yalakyurt	Belde halkı kullanıyor.
		Büyükayla	Belde halkı kullanıyor.
SAPMAZ	7	Sarpıyurt	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Tanrıvermiş	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Demircikaya	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Hayatderesi	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Soğukoluk	Giresunlu yaylacılar kullanıyor

		Eynesilburun	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
SARIBABA	8	Mursal	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çameğin	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gökseki	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		İmikyurt	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Balıkli	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gavuroba	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çakmakaya	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
SÖĞÜTELİ	7	Akçababa	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kalınçat	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çekümce	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gölcügez	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Alistre	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kazıkbeli	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Şeyhyurdu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
ŞENDERE	2	Göçümereği	Köy halkı kullanıyor
		Kabaktepe (Çatalalan)	Köy halkı kullanıyor
TAŞLICA	13	Kızılali (Altobası-Üstobası)	Köy halkı kullanıyor
		İnçayırı	Köy halkı kullanıyor
		Deliklitaş (Çataltaşobası)	Köy halkı kullanıyor
		Yaylacık	Köy halkı kullanıyor
		Germeşeobası	Köy halkı kullanıyor
		Kabayalak	Köy halkı kullanıyor
		Körükobası	Köy halkı kullanıyor
		Eseli	Köy halkı kullanıyor
		Suluoba	Köy halkı kullanıyor
		Cinkayası	Köy halkı kullanıyor
		Çetlüce	Köy halkı kullanıyor
		Öküzgeçeği	Köy halkı kullanıyor
		Tohtamur	Köy halkı kullanıyor
TİLKİCEK	3	Kuşalan	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Dereobası	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Mayluca	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
YAYLALI	10	Absa	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Curufdibi	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Gölönü	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Taşdibi	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Derindere	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Ramadanyurdu	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		taşdibi	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Yılanlı	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Gavur	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
YEŞİLKÖY	17	Güvende	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Masuryurdu	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Çıkrıküzü	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Geyikçökeği	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Halilbey (Çeğel)	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Alınca	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Çardakalan	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Çağmat	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		İbrahimalan	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Kütüklüyurt	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Ayigeliş	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Çeğel	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Kırançeğel	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Gölceğiz	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.

YUKARIKARADERE	6	Patıryurdu	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Çalalan (Çatalalan)	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Elceğiz	Komşu Köyler (Elceğiz) kullanıyor
		Kırıcak	Köy halkı kullanıyor
		Teknecik	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Karaboya	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Eğrikar	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çamin	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Erikderesi	Giresunlu yaylacılar kullanıyor

Bakanlığımızın programı kapsamında yapılan tespit ve tahdit çalışmaları sonucunda da mera/yaylak alanlarında artış olmaktadır.

E.5. Sulak Alanlar

İlde sulak olan olarak statülendirilmiş bir korunan alanımız bulunmamaktadır.

E.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

E.6.1. Tabiat Anıtları

1.Kıranı Evliya Ardıcı Tabiat Anıtı: 26.06.1995 tarihinde ilan edilmiştir. 2030 m rakımda bulunan Ardıç Ağacı 4.53 m boy, 1.46 m çap ve 4.60 m çevre genişliğine sahiptir.

Resim 69- Kıranı Evliya Ardıcı

2.Ali Ağa'nın Kavağı Tabiat Anıtı: 26.06.1995 tarihinde ilan edilmiştir. 30 m boy, 1.57 m çap ve 4.85 m çevre genişliğine sahiptir. Şiran ilçesi Kırıntı Köyündedir.

Resim 70- Ali Ağa'nın Kavağı

3.Örümcek Ormanı Gökmar 1 Tabiat Anıtı: 11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gökmar ağacı 55 m boy, 1.20 m çap ve 3.77 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır.

Resim 71- Örümcek Ormanı Gökmar 1

4.Örümcek Ormanı Gökmar 2 Tabiat Anıtı: 11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gökmar ağacı 58,6 m boy, 1.57 m çap ve 4.70 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisindeydir.

Resim 72– Örümcek Ormanı Gökmar 2

5.Örümcek Ormanı Gökmar 3 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gökmar ağacı 57,6 m boy, 1.76 m çap ve 5.52 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisindeydir.

Resim 73- Örümcek Ormanı Gökmar 3

6.Örümcek Ormanı Gökmar 4 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gökmar ağacı 58,5 m boy, 1.80 m çap ve 5.65 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisindeydir.

Resim 74- Örümcek Ormanı Gökmar 4

7.Örümcek Ormanı Ladin 1 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 49,1 m boy, 1.48 m çap ve 4.65 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisindeydir.

Resim 75- Örümcek Ormanı Ladin 1

8.Örümcek Ormanı Ladin 2 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 61,5 m boy, 1.54 m çap ve 4.85 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde.

Resim 76- Örümcek Ormanı Ladin 2

9.Örümcek Ormanı Ladin 3 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 52,5 m boy, 1.21 m çap ve 3.81 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde.

Resim 77- Örümcek Ormanı Ladin 3

10.Örümcek Ormanı Ladin 4 Tabiat Anıtı: 11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 53,4 m boy, 1.22 m çap ve 3.83 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde.

Resim 78- Örümcek Ormanı Ladin 4

E.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı: Gümüşhane ili, Kürtün ilçesi Yeşilköy köyü sınırlarında bulunmakta olup 07.01.1998 tarihinde ilan edilmiştir. 263 ha alana sahiptir. Avrupa ve Kafkasların en boylu ve çaplı Ladin ve Gökmar fertlerini bünyesinde barındırmaktadır. Doğal, yaşlı ormandır.

Resim 79- Örümcek Ormanı

Resim 80- Örümcek Ormanı

E.6.3. Anıt Ağaçlar

Anıt ağaçlar, doğanın kendilerine bahsettiği uzun ömürlerinden ötürü geçmiş geleceğe bağlayan değeri tartışılmaz zenginliklerimizdendir.

Geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında köprü kurabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olan ağaçlardan yaş, gövde çapı, tepe çapı ve boy itibariyle kendi türünün alışlagelmiş ölçülerinin çok üzerindeki boyutlara ulaşan; ya da, yöre tarihinde, mistik kültüründe ve folklorunda özel yeri bulunan ağaçtır. Kültürel mirasın yaşayan temsilcileri olan anıt ağaçlar 900- 1000 yıllık hayatları boyunca ülke tarihinin adeta kilometre taşı olan kimi tarihsel olaylara tanıklık etmekte, bazen de bireysel duygulara tercüman olarak şair ve bestekârlara ilham kaynağı olmaktadır. Toplum belleğini diri tutarak, kuşaklar arasında köprü işlevi gören bu yaşayan kültürel mirasların korunması, gelecek kuşaklar için yapılması gereken önemli bir görevdir. Toplumun ortak mirası olan bu ağaçların korunabilmesi, onlara mutlak özel ilgi gösterilmesi ve bunların ancak topluma mal olması ile mümkündür.

Gümüşhane/Kürtün Örumcek Ormanı
Gökmar (Abies nordmanniana ssp.)

Gümüşhane/Merkez Akgedik Köyü Akça
Ağaç Yapraklı Üvez (Sorbus torminalis)

Gümüşhane Çevre,Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Yetki ve Sorumluluğundaki Anıt Ağaçlar

Merkez Akgedik Köyü	Anıt Ağaç	4	12
Torul/Cebeli Köyü	Anıt Ağaç	1	
Kürtün/Örümcek Ormanı	Anıt Ağaç	7	

E.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İlimizde Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmamaktadır.

E.6.5. Doğal Sit Alanları

Doğal sit alanı, jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yeraltında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır. İlimiz genelinde 5 adet doğal sit alanı olup, yaklaşık olarak toplam **2736** ha büyüklüğündedir.

Çizelge 66 - Gümüşhane İli Doğal Sit Alanları Bilgi Tablosu

İLİ	İLÇESİ	DOĞALSİT ALANI	YENİ STATÜ	Alan(ha)	İLAN TARİHİ
GÜMÜŞHANE	MERKEZ	SANTA HARABELERİ DOĞAL SİT ALANI	Kesin Korunacak hassas Alan, Nitelikli Doğal Koruma Alanı, Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı	1303,7	03.07.2020
GÜMÜŞHANE	MERKEZ	SÜLEYMANİYE MAHALLESİ DOĞAL SİT ALANI	Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı	199	16.12.2018
GÜMÜŞHANE	KÜRTÜN	ÇİFTEKÖPRÜ DOĞAL SİT ALANI	Kesin Korunacak hassas Alan, Nitelikli Doğal Koruma Alanı	1034,13	28.07.2020
GÜMÜŞHANE	ŞİRAN	TOMARA ŞEHALESİ	Nitelikli Doğal Koruma Alanı	93,1	02.08.2021
GÜMÜŞHANE	MERKEZ	ARZULAR MAHALLESİ DOĞAL SİT ALANI	Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı	106	05.07.2023

E.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Trabzon Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/27/Milli-Parklar>

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/31/Sulak-Alanlar>

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/28/Tabiat-Parklari>

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/29/Tabiat-Anitlari>

<https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/30/Tabiat-Koruma-Alanlari>

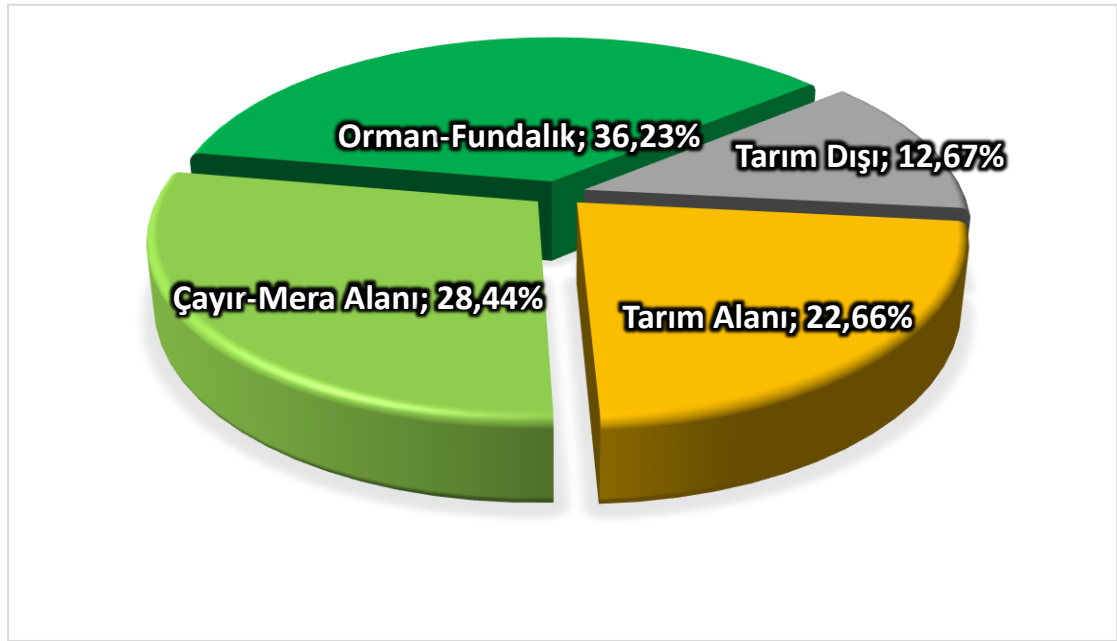
<https://ockb.csb.gov.tr/>

F. ARAZİ KULLANIMI

F.1. Arazi Kullanım Verileri

Çizelge 67 – Arazi Kullanım Verileri

GÜMÜŞHANE	Tarım Alanı		Orman – Fundalık		Çayır Mera		Tarım Dışı Alan		Yüzölçümü (Ha)
	Miktar (Ha)	Oran (%)	Miktar (Ha)	Oran (%)	Miktar (Ha)	Oran (%)	Miktar (Ha)	Oran (%)	
TOPLAM	149.007	22,66	238.223	36,23	186.969,10	28,44	83.300,9	12,67	657.500

Grafik 19 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2024)

Çizelge 68 – Arazi kullanım sınıflandırması

(https://corinecbst.arimorman.gov.tr, 2024)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	20...		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	1352,58	0,2	1551,25	0,23	1754,5	0,26	2452,16	0,37	2682,71	0,4
2) Tarımsal Alanlar	145362,25	21,8	145130,35	21,76	139058,19	20,85	134761,48	20,21	134386,55	20,15
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	519877,44	77,95	519883,73	77,95	525394,87	78,78	528458,29	79,24	528202,26	79,2
4) Sulak Alanlar	-	-	-	-	26,63	0	-	-	-	-
5) Su Yapıları	351,63	0,05	378,57	0,06	709,73	0,11	1271,99	0,19	1672,39	0,25
TOPLAM										

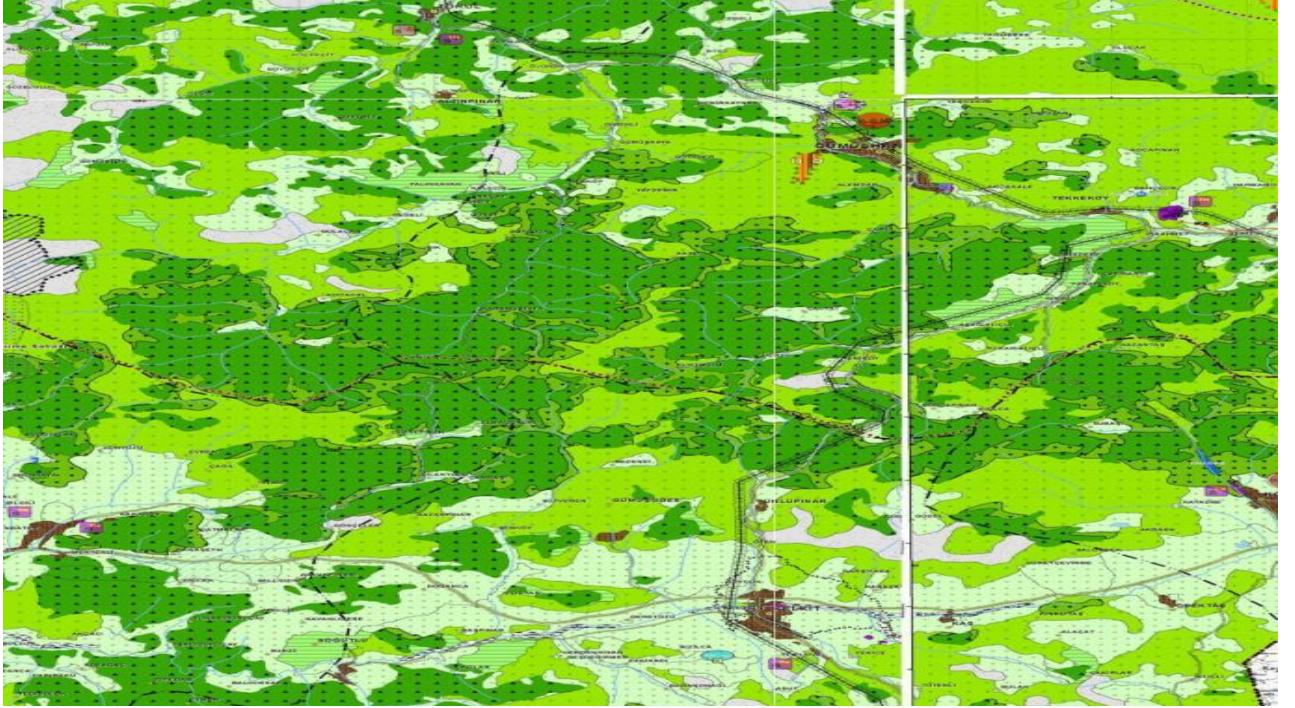
E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Gümüşhane ili sınırlarını da içine alan 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planında, Gümüşhane ilinin ulusal ve uluslararası öneminin artırılması, çevre korumayı öncelik olarak seçip, bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik, bilgi ve teknoloji toplumunun gereklerine uygun, topluma yönelik sosyo-ekonomik kalkınma çerçevesinde, yerel kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlayarak geleceğe yönelik arazi kullanım kararlarını uygulama politikaları ile geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

24.06.2011 tarihinde onaylanan Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 28.05.2012, 03.01.2013, 04.07.2013, 13.12.2013, 16.11.2015, 24.01.2019, 29.04.2020, 31.03.2021 ve 07.09.2021 tarihlerinde yapıp onaylanan değişikliklerle en son halini almıştır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ndeki tanımlar bölümünde; imar planlarının onaylı halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olan, varsa bölge ve çevre düzeni planlarına uygun olarak hazırlanmaları gerektiği belirtilmektedir. Bu kapsamda Gümüşhane İli sınırları içerisinde yapılması düşünülen her tür ve ölçekteki imar planlarının 1/100 000 ölçekli Çevre Düzeni Plan ve Hükümleri doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

Harita 3 - Gümüşhane ilinin Çevre Düzeni Planı
(ÇŞİDİM, 2024)

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığı (<https://corinecbs.tarimorman.gov.tr/>)
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

G. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

G.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge 69 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2024 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım- Gıda	Atık- Kimya	Ulaşım- Kıyı	Turizm- Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	24	9						33
ÇED Gereklidir	2							2
ÇED Olumlu Kararı								
ÇED Olumsuz Kararı								
İade/İptal		1		1				2

* ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin bir kısmı birden fazla ili kapsadığı durumlarda her il ayrı ayrı bildirimde bulunduğu ÇED karar sayılarında mükerrerlikler oluşmaktadır. Bilindiği üzere ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin ÇED sürecinin yürütülmesinde Bakanlığımızca ÇED sürecini yürütecek koordinatör il e-ÇED sisteminden ilgili Daire Başkanlığınca belirlendiğinden koordinatör il olarak belirlenen ilin ÇED kararını tabloya işlemesi gerekmektedir.

Grafik 20 – 2024 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024 yılı)

ÇED Olumlu Kararı alınan proje bulunmamaktadır.

Grafik 21–2024 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, <https://ced.csb.gov.tr/>, 2024 yılı)

Çizelge 70 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2024 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED - 2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
94	49	61	69	21	29	35	358

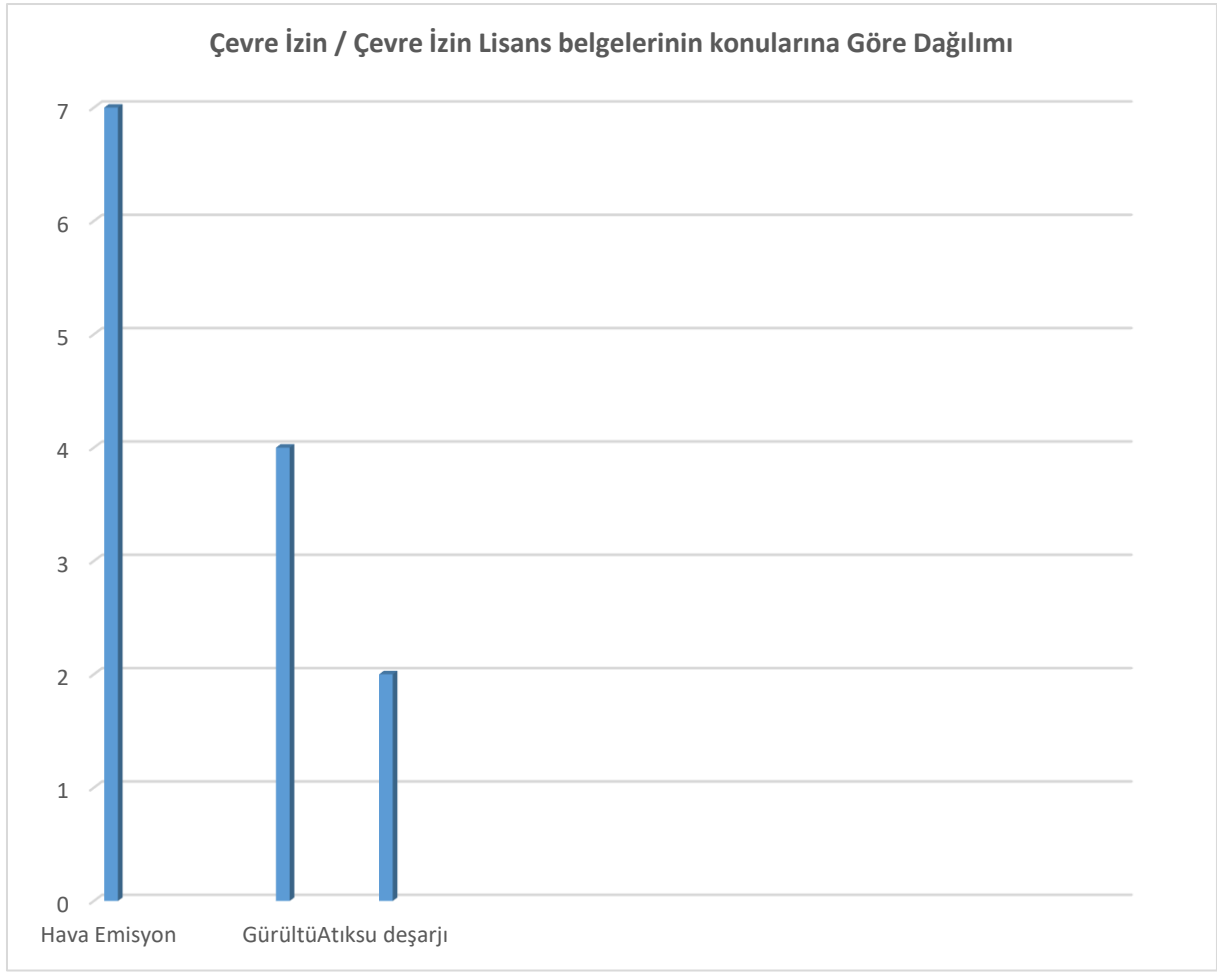
Çizelge 71 – 2014-2025 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED / 2024)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
6	2	-	1	-	-	-	9

G.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge 72– 2024 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2024)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi		6	6
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	1	7	8
TOPLAM	1	13	14

Grafik 22 –2024 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2024)

G.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

H. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

H.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

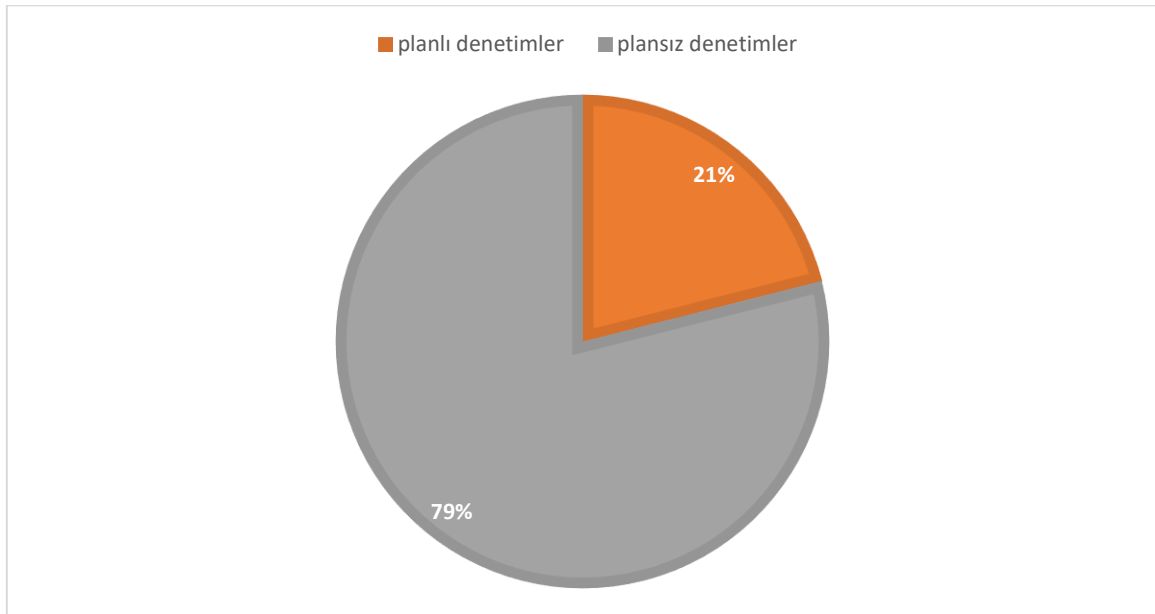
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge 73 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, 2024)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	55
Plansız (ani+şikayet) denetimler	210
Genel toplam	265

* 05.09.2025 tarih ve E-51148829-249-13477362 sayılı yazı ile iletilen denetim sayılarıdır.

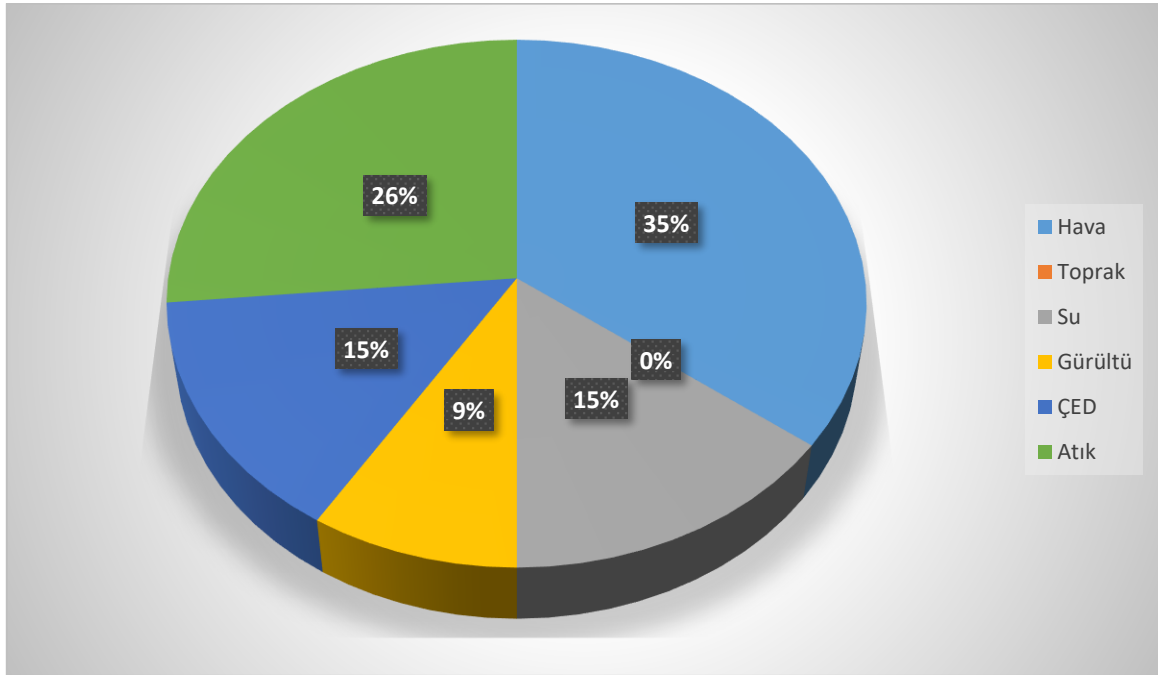
Grafik 23 – ÇŞİDİM tarafından 2024 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

H.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge 74 –2024 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	12	5		9		3	5	26
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	12	5		9		3	5	26
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	%100	%100		%100		%100	%100	%100

Grafik 24 –2024 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024)

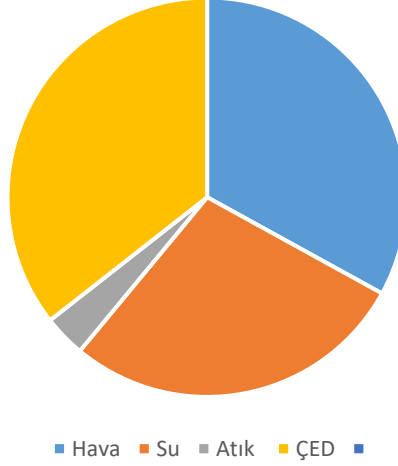
H.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge 75 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(e-denetim yazılımı, 2024)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	1.122.692	952.388		116.060			1.210.132		3.401.272
Uygulanan Ceza Sayısı	3	2		1			6		12

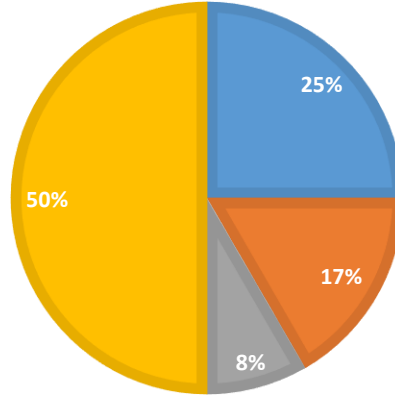
2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı

Grafik 25 – 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

2024 YILINDA ÇŞİDİM TARAFINDAN UYGULANAN İDARİ PARA CEZALARI SAYISININ KONULARA GÖRE DAĞILIMI

■ Hava ■ Su ■ Atık ■ ÇED ■

Grafik 26 - 2024 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2024)

H.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimiz, Merkez ilçesi, Bağlarbaşı Mahallesi Sanayi sitesinde faaliyet gösteren Çimenler Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm İstasyonu Katalitik dönüştürücüsü olan araçların katalitik dönüştürücüsü yok olarak işaretlenmesi nedeniyle durdurma kararı verilmiştir.

H.5. Sonu ve Değerlendirme

Kaynaklar

evre, şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

I. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2024 yılı Türkiye Çevre Haftası Etkinlikleri kapsamında okulda çevre temizliği farkındalık etkinliği gerçekleştirilmiş ve eğitimler verilmiştir.

Kaynaklar

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü